

PATVIRTINTA
Valstybės įmonės Registrų centro direktoriaus
2018 m. gruodžio 27 d. įsakymu Nr. v-495

VALSTYBĖS ĮMONĖ REGISTRŲ CENTRAS

Vinco Kudirkos g. 18-3, 03105 Vilnius, tel. (8 5) 268 8202, faks. (8 5) 268 8311, el. p. info@registrucentras.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 124110246

UKMERGĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS NEKILNOJAMOJO TURTO MASINIO VERTINIMO ATASKAITA 2018-12-27 Nr. SVM- 58

Vertinamas turtas ir jo adresas	Nekilnojamasis turtas, Ukmergės rajono savivaldybė
Vertinimo data	2018-08-01
Ataskaitos surašymo data	2018-01-01–2018-12-03
Vertinimo atvejis	Įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytais atvejais (privalomas turto arba verslo vertinimas)
Vertinimo tikslas	Vidutinės rinkos vertės nustatymas kitais teisės aktų nustatytais tikslais
Turtą įvertino ir ataskaitą parengė	Valstybės įmonė Registrų centras (įm. k. 124110246)
Turto vertintojai	Veronika Valentinavičienė Božena Sinickaja Kristina Bakanienė Miglė Lazauskaitė

Vilnius, 2018

TURINYS

1. ĮVADAS.....	4
1.1. Masinio vertinimo samprata.....	4
1.2. Vertinimo atvejis ir panaudojimas.....	4
1.3. Vertinamas turtas, jo buvimo vieta.....	6
1.4. Užsakovas.....	6
1.5. Vertintojas.....	6
1.6. Vertinimo data.....	9
1.7. Ataskaitos surašymo data.....	9
1.8. Nekilnojamojo turto masinio vertinimo dokumentų derinimo, svarstymo ir tvirtinimo dokumentai.....	9
2. NEKILNOJAMOJO TURTO IR JO RINKOS UKMERGĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOJE APIBŪDINIMAS.....	10
2.1. Geografinis apibūdinimas, administracinis padalijimas, demografiniai ir ekonominiai duomenys.....	10
2.1.1. Gyventojų skaičius.....	15
2.1.2. Gyventojų migracija.....	15
2.1.3. BVP ir vidutinė metinė infliacija.....	16
2.1.4. Įmonių skaičius.....	16
2.1.5. Nedarbo lygis.....	17
2.1.6. Investicijos.....	18
2.1.7. Statybos leidimai.....	19
2.2. Statinių statistiniai duomenys.....	20
2.3. Nekilnojamojo turto rinkos statistiniai duomenys.....	24
3. NEKILNOJAMOJO TURTO MASINIO VERTINIMO ATLIKIMAS.....	26
3.1. Vertinimo metodai ir jų taikymas vidutinei rinkos vertei nustatyti.....	26
3.2. Masiniam vertinimui panaudotos duomenų bazės ir programos.....	28
3.3. Vertinimo modelių sudarymo bendrosios taisyklės.....	29
3.4. Statistinių rodiklių apibūdinimas.....	31
4. VERTINIMO MODELIŲ SUDARYMAS VERTINANT LYGINAMUOJU METODU.....	33
4.1. Vertinimo modelių sudarymas taikant lyginamąjį metodą.....	33
4.2. Pradinių rinkos duomenų statistiniai rodikliai.....	33
4.3. Laiko pataisa.....	34
4.4. Vietos įtakos įvertinimas.....	35
4.4.1. Verčių zonų žemėlapiu sudarymas.....	35
4.4.2. Trumpas zonų suskirstymo praktinis paaiškinimas.....	36
4.5. Statybos ir rekonstrukcijos metų įtaka.....	38
4.6. Rinkos modeliavimas.....	38
4.7. Ekspertinis vertinimas.....	39
4.8. Modelių, sudarytų lyginamuoju metodu, patikra.....	39
5. VERTINIMO MODELIŲ SUDARYMAS VERTINANT PAJAMŲ METODU.....	41
5.1. Vertinimo modelių sudarymas taikant pajamų metodą.....	41
5.2. Pagalbinio modelio, nustatančio vidutinę nuomos vertę, sudarymas.....	42
5.2.1. Ukmergės rajono savivaldybės nuomos duomenų statistiniai rodikliai.....	42
5.2.2. Rinkos duomenų patikra.....	43
5.2.3. Pagalbinio modelio, nustatančio vidutinę nuomos vertę, specifikacija.....	43
5.2.4. Pagalbinio modelio, nustatančio vidutinę nuomos vertę, patikra.....	44
5.3. Vertinamo nekilnojamojo turto grynujų pajamų nustatymas.....	45
5.4. Kapitalizavimo normos nustatymas.....	46
5.5. Žemės vertės įtakos koeficientas.....	48
6. NEKILNOJAMOJO TURTO VERČIŲ SUVESTINĖ.....	50

7. NEKILNOJAMOJO TURTO VIDUTINĖS RINKOS VERTĖS APSKAIČIAVIMAS	53
7.1. Nekilnojamojo turto vidutinei rinkos vertei apskaičiuoti būtini duomenys	53
7.2. Nekilnojamojo turto vidutinės rinkos vertės, nustatytos lyginamuoju metodu, apskaičiavimas	54
7.2.1. Nekilnojamojo turto vidutinės rinkos vertės, nustatytos lyginamuoju metodu, apskaičiavimo veiksmų eiliškumas	54
7.2.2. Nekilnojamojo turto vidutinės rinkos vertės, nustatytos lyginamuoju metodu, apskaičiavimo pavyzdys	55
7.3. Nekilnojamojo turto vidutinės rinkos vertės, nustatytos pajamų metodu, apskaičiavimas	57
7.3.1. Nekilnojamojo turto vidutinės rinkos vertės, nustatytos pajamų metodu, apskaičiavimo veiksmų eiliškumas	57
7.3.2. Nekilnojamojo turto vidutinės rinkos vertės, nustatytos pajamų metodu, apskaičiavimo pavyzdys	58
7.4. Apskaičiuotos vidutinės rinkos vertės apvalinimo tvarka	61
8. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS	62
9. LITERATŪROS SĄRAŠAS	63
10. PRIEDAI	65
1. NEKILNOJAMOJO TURTO MASINIO VERTINIMO DOKUMENTŲ VIEŠO SVARSTYMO SU VISUOMENE ATASKAITA	66
2. NEKILNOJAMOJO TURTO MASINIO VERTINIMO DOKUMENTŲ DERINIMO SU SAVIVALDYBE ATASKAITA	67

1. ĮVADAS

1.1. Masinio vertinimo samprata

Nekilnojamojo turto masinis vertinimas – nekilnojamojo turto vertinimo būdas, kai per nustatytą laiką, taikant bendrą metodologiją ir automatizuotas Nekilnojamojo turto registro ir rinkos duomenų bazėse sukauptų duomenų analizės ir vertinimo technologijas, yra įvertinama panašių nekilnojamojo turto objektų grupė. Atlikus nekilnojamojo turto masinį vertinimą, parengiama bendra tam tikroje teritorijoje esančio nekilnojamojo turto vertinimo ataskaita, o kiekvieno nekilnojamojo turto vieneto ataskaita nerengiama (Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo 2 str. 9 d.). Masinis vertinimas, kurio rezultatas – vertės apskaičiavimo modelis (formulė), imituojantis paklausos ir pasiūlos faktorių veikimą didelėje teritorijoje, leidžia per santykinai trumpą laiką, vienodais principais, taikant unifikuotas ir kompiuterizuotas statistinės analizės bei vertinimo procedūras, įvertinti didelį kiekį turto objektų. Dėl šių savybių, taip pat nedidelių kaštų ir atitikties bendriesiems socialinio teisingumo, skaidrumo bei gero administravimo principams, toks vertinimo būdas taikomas mokesčiams ir kitoms valstybės reikmėms.

Nekilnojamojo turto masinį vertinimą, nustatant nekilnojamojo turto (statinių) mokestines vertes ir vidutines rinkos vertes, valstybės įmonė Registrų centras (toliau – Registrų centras) atlieka vykdydama teisės aktais pavestas ir reglamentuotas viešojo administravimo funkcijas. Registrų centras nustatė statinių vidutines rinkos vertes, taip pat naujai įregistruotų statinių mokestines vertes masinio vertinimo būdu ir parengė statinių masinio vertinimo dokumentus, įgyvendindamas Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2017 m. gruodžio 22 d. įsakymu Nr. 1R-332 „Dėl Lietuvos Respublikos teisingumo ministro valdymo sričių 2018–2020 metų strateginio veiklos plano patvirtinimo“ patvirtinto Lietuvos Respublikos teisingumo ministro valdymo sričių 2018–2020 metų strateginio veiklos plano programos „Paslaugos gyventojams ir verslui“ priemonę „Masinio vertinimo būdu įvertinti žemės sklypus ir statinius, įregistruotus Nekilnojamojo turto registro duomenų bazėje, siekiant surinkti mokesčius, taip pat kitiems teisės aktų nustatytiems tikslams“ (kodas 03-01-02).

Nekilnojamojo turto masinis vertinimas atliekamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto mokesčio įstatymu, Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro įstatymu, Nekilnojamojo turto vertinimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. rugsėjo 29 d. nutarimu Nr. 1049 „Dėl Nekilnojamojo turto vertinimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Nekilnojamojo turto vertinimo taisyklės), Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 15 d. nutarimu Nr. 534 „Dėl Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro nuostatų patvirtinimo“, (toliau – Nekilnojamojo turto kadastro nuostatai), Turto ir verslo vertinimo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos finansų ministro 2012 m. balandžio 27 d. įsakymu Nr. 1K-159 „Dėl Turto ir verslo vertinimo metodikos patvirtinimo“ (toliau – Turto ir verslo vertinimo metodika), ir kitais teisės aktais.

Nekilnojamojo turto masinio vertinimo ataskaitoje vartojamos sąvokos apibrėžtos Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto mokesčio įstatyme, Nekilnojamojo turto vertinimo taisyklėse ir kituose anksčiau nurodytuose teisės aktuose.

1.2. Vertinimo atvejis ir panaudojimas

Nekilnojamojo turto masinis vertinimas pagal Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo 4 straipsnį atliekamas įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytu atveju (privalomas turto vertinimas).

Nekilnojamojo turto (statinių) masinis vertinimas, skirtas nekilnojamojo turto mokestinėms vertėms nustatyti, atliekamas ne rečiau kaip kas 5 metus:

1. 2005 m. atlikto masinio vertinimo dokumentai ir pagal juos nustatytos mokestinės vertės galiojo nuo 2006 m. sausio 1 d. penkerius metus (2006, 2007, 2008, 2009, 2010 m.);

2. 2010 m. atlikto masinio vertinimo dokumentai ir pagal juos nustatytos mokestinės vertės galiojo nuo 2011 m. sausio 1 d. penkerius metus (2011, 2012, 2013, 2014, 2015 m.);

3. 2015 m. atlikto masinio vertinimo dokumentai ir pagal juos nustatytos mokestinės vertės galioja nuo 2016 m. sausio 1 d. iki tol, kol Nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka yra patvirtinamos naujos mokestinės vertės.

Kitoms valstybės reikmėms nekilnojamojo turto (statinių) masinis vertinimas nuo 2005 m. atliekamas kasmet. Šis, keturioliktasis, nekilnojamojo turto masinis vertinimas yra skirtas nekilnojamojo turto, įregistruoto Nekilnojamojo turto registre, vidutinėms rinkos vertėms nustatyti, kurios naudojamos kitiems teisės aktų numatytiems tikslams:

1. nuompinigiams už valstybės ilgalaikio materialiojo turto nuomą skaičiuoti;
2. savivaldybių sprendimams dėl socialinės paramos ir valstybės garantuojamos teisinės pagalbos suteikimo priimti;
3. paveldimo turto mokesčiams apskaičiuoti, turto dovanojimo atvejais mokesčiams apskaičiuoti;
4. notaro paslaugų įkainiams už turto perleidimo sandorių tvirtinimą apskaičiuoti, turto deklaravimui, turto registravimo Nekilnojamojo turto registre įkainiams apskaičiuoti ir kitais atvejais.

Nekilnojamojo turto masinio vertinimo dokumentai naudojami Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo, Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro įstatymo, Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto registro įstatymo, Lietuvos Respublikos piniginių socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo, Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymo, Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo, Lietuvos Respublikos gyventojų turto deklaravimo įstatymo, Lietuvos Respublikos paveldimo turto mokesčio įstatymo, Nekilnojamojo turto kadastro nuostatų, Nekilnojamojo turto registro nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. balandžio 23 d. nutarimu Nr. 379 „Dėl Nekilnojamojo turto registro nuostatų patvirtinimo“, (toliau – Nekilnojamojo turto registro nuostatai), Nekilnojamojo turto vertinimo taisyklių, Nepasiturinčių gyventojų, kurie kreipėsi dėl piniginių socialinės paramos, turto vertės nustatymo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos finansų ministro 2009 m. birželio 2 d. įsakymu Nr. A1-369/1K-174 „Dėl Nepasiturinčių gyventojų, kurie kreipėsi dėl piniginių socialinės paramos, turto vertės nustatymo metodikos patvirtinimo“, Atlyginimo už nekilnojamųjų daiktų, daiktinių teisių į juos, šių teisių suvaržymų ir su nekilnojamaisiais daiktais susijusių juridinių faktų, įmonių perleidimo ir nuomos sutarčių įregistravimą / išregistravimą ir naudojimąsi Nekilnojamojo turto registro duomenimis dydžių sąrašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. balandžio 23 d. nutarimu Nr. 365 „Dėl Atlyginimo už nekilnojamųjų daiktų, daiktinių teisių į juos, šių teisių suvaržymų ir su nekilnojamaisiais daiktais susijusių juridinių faktų, įmonių perleidimo ir nuomos sutarčių įregistravimą / išregistravimą ir naudojimąsi Nekilnojamojo turto registro duomenimis dydžių sąrašo patvirtinimo“, Paveldimo turto apmokestinamosios vertės apskaičiavimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. sausio 13 d. nutarimu Nr. 24 „Dėl Paveldimo turto apmokestinamosios vertės apskaičiavimo taisyklių patvirtinimo“, Nuompinigių už valstybės ilgalaikio ir trumpalaikio materialiojo turto nuomą skaičiavimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos finansų ministro 2014 m. rugsėjo 30 d. įsakymu Nr. 1K-306 „Dėl Nuompinigių už valstybės ilgalaikio ir trumpalaikio materialiojo turto nuomą skaičiavimo taisyklių patvirtinimo“, Savivaldybės būsto, socialinio būsto nuomos mokesčių ir būsto nuomos ar išperkamosios būsto nuomos mokesčių dalies kompensacijos dydžio apskaičiavimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. balandžio 25 d. nutarimu Nr. 472 „Dėl Savivaldybės būsto, socialinio būsto nuomos mokesčių ir būsto nuomos ar išperkamosios būsto nuomos mokesčių dalies kompensacijos dydžio apskaičiavimo metodikos ir bazinio būsto nuomos ar išperkamosios būsto nuomos mokesčių dalies kompensacijos dydžio perskaičiavimo koeficiento patvirtinimo“, Valstybės ilgalaikio materialiojo turto viešojo nuomos konkurso ir nuomos ne konkurso būdu organizavimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. gruodžio 14 d. nutarimu Nr. 1524 „Dėl

Valstybės ilgalaikio materialiojo turto nuomos“, Notarų imamo atlyginimo už notarinių veiksmų atlikimą, sandorių projektų parengimą, konsultacijas ir technines paslaugas laikinųjų dydžių, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 1996 m. rugsėjo 12 d. įsakymu Nr. 57 „Dėl Notarų imamo atlyginimo už notarinių veiksmų atlikimą, sandorių projektų parengimą, konsultacijas ir technines paslaugas laikinųjų dydžių patvirtinimo“ numatytais atvejais.

1.3. Vertinamas turtas, jo buvimo vieta

Ukmergės rajono savivaldybės teritorijos nekilnojamasis turtas, įregistruotas Nekilnojamojo turto registre.

1.4. Užsakovas

Vertinimas atliktas įgyvendinant teisės aktų pavestas funkcijas.

1.5. Vertintojas

Vertintojas – valstybės įmonė Registrų centras, kodas 124110246, Vinco Kudirkos g. 18-3, LT-03105 Vilnius, tel. (8 5) 268 8202, faks. (8 5) 268 8311, el. p. info@registrucentras.lt. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 124110246.

Turto vertinimo priežiūros tarnybos direktoriaus 2012 m. liepos 31 d. įsakymu Nr. B1-38 „Dėl turto arba verslo vertinimo įmonių įrašymo į Išorės turto arba verslo vertinimo veikla turinčių teisę verstis asmenų sąrašą“ – Registrų centras įrašytas į Išorės turto arba verslo vertinimo veikla turinčių teisę verstis asmenų sąrašą. Įmonės turto ir verslo vertintojų profesinė veikla bei turto arba verslo vertinimo įmonės ir nepriklausomo turto arba verslo vertintojo profesinė veikla apdraustos AAS „BTA Baltic Insurance Company“ filiale Lietuvoje: Turto ir verslo vertintojų profesinės atsakomybės draudimo liudijimas / polisas Nr. PCAD 049326/VPS-16 galioja nuo 2018 m. vasario 17 d. iki 2019 m. vasario 16 d., Turto arba verslo vertinimo įmonės ir nepriklausomo turto arba verslo vertintojo civilinės atsakomybės privalomasis draudimo liudijimas / polisas Nr. PCAD 049323/VPS-17 galioja nuo 2018 m. vasario 17 d. iki 2019 m. vasario 16 d.

Turto vertinimą atliko ir ataskaitą parengė Registrų centro turto vertintojai:

Veronika Valentinavičienė, Vertinimo valstybės reikmėms skyriaus vyriausioji vertintoja, nekilnojamojo turto vertintoja (kvalifikacijos pažymėjimas Nr. A 000050);

Božena Sinickaja, Vertinimo valstybės reikmėms skyriaus vyresnioji vertintoja, nekilnojamojo turto vertintojo asistentė (kvalifikacijos pažymėjimas Nr. 000027);

Kristina Bakanienė, Vertinimo valstybės reikmėms skyriaus vyresnioji vertintoja, nekilnojamojo turto vertintojo asistentė (kvalifikacijos pažymėjimas Nr. A 001875);

Miglė Lazauskaitė, Vertinimo valstybės reikmėms skyriaus l. e. vyresniosios vertintojos pareigas.

Nekilnojamojo turto masinio vertinimo darbus organizavo ir kontrolę vykdė šie Registrų centro darbuotojai:

Kazys Maksvytis, l. e. direktoriaus pavaduotojo teisių registrams pareigas (nuo 2018-08-28);

Arvydas Bagdonavičius, direktoriaus pavaduotojas turto vertinimui (iki 2018-08-22), nekilnojamojo turto vertintojas (kvalifikacijos pažymėjimas Nr. A 000501);

Lina Kanišauskienė, Nekilnojamojo turto vertinimo departamento viršininko pavaduotoja-Rinkos tyrimų ir duomenų analizės skyriaus vedėja, nekilnojamojo turto vertintoja (kvalifikacijos pažymėjimas Nr. A 000509);

Asta Paškevičienė, Nekilnojamojo turto vertinimo departamento Vertinimo valstybės reikmėms skyriaus vedėja, nekilnojamojo turto vertintojo asistentė (kvalifikacijos pažymėjimas Nr. A 001076);

Antanas Tumelionis, Nekilnojamojo turto vertinimo departamento Vertinimo valstybės reikmėms skyriaus vyriausiasis specialistas žemės vertinimui, nekilnojamojo turto vertintojas (kvalifikacijos pažymėjimas Nr. A 000149);

Mariana Makovskė, Nekilnojamojo turto vertinimo departamento Vertinimo valstybės reikmėms skyriaus vyriausioji specialistė statinių vertinimui, nekilnojamojo turto vertintoja (kvalifikacijos pažymėjimas Nr. 000156);

Lidija Zavtrakova, Nekilnojamojo turto vertinimo departamento Vertinimo valstybės reikmėms skyriaus inžinierė programuotoja (iki 2018-09-28);

Daiwa Wolyniec, Nekilnojamojo turto vertinimo departamento Vertinimo valstybės reikmėms skyriaus vyriausioji specialistė duomenų analizei;

Dovilė Gaubaitė, Nekilnojamojo turto vertinimo departamento Vertinimo valstybės reikmėms skyriaus vyriausioji specialistė-juriskonsultė.

Nekilnojamojo turto masinis vertinimas atliktas bendradarbiaujant su Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos, savivaldybių specialistais, nekilnojamojo turto vertinimo įmonių, užsienio šalių masinio vertinimo ekspertais, Geografinių informacinių sistemų (GIS), programavimo, statistinės analizės specialistais.

Atliekant nekilnojamojo turto masinį vertinimą, panaudota Registrų centro atliktų ankstesnių metų vertinimų patirtis. Informacija apie patvirtintas masinio vertinimo ataskaitas pateikiama 1.1 lentelėje.

1.1 lentelė. Registrų centro atliktų nekilnojamojo turto masinių vertinimų ataskaitų sąrašas

Eil. Nr.	Masinio vertinimo ataskaita	Nekilnojamojo turto masinio vertinimo dokumentų patvirtinimas	Vertinimo data	Įsigaliojo nuo
1.	Ukmergės r. savivaldybės teritorijos nekilnojamojo turto masinio vertinimo ataskaita	Lietuvos Respublikos finansų ministro 2005 m. gruodžio 29 d. įsakymas Nr. 1K-402 „Dėl Lietuvos Respublikos savivaldybių teritorijų ir Lietuvos Respublikos teritorijos nekilnojamojo turto vertinimo masiniu būdu dokumentų tvirtinimo“	2005 06 01	2006 01 01
2.	Ukmergės r. savivaldybės teritorijos nekilnojamojo turto masinio vertinimo ataskaita	Valstybės įmonės Registrų centro direktoriaus 2007 m. sausio 23 d. įsakymas Nr. v-12 „Dėl Lietuvos Respublikos savivaldybių teritorijų ir Lietuvos Respublikos teritorijos nekilnojamojo turto vertinimo masiniu būdu rezultatų tvirtinimo“	2006 06 01	2007 02 01
3.	Ukmergės r. savivaldybės teritorijos nekilnojamojo turto masinio vertinimo ataskaita	Valstybės įmonės Registrų centro direktoriaus 2008 m. sausio 16 d. įsakymas Nr. v-12 „Dėl Lietuvos Respublikos savivaldybių teritorijų ir Lietuvos Respublikos teritorijos nekilnojamojo turto vertinimo masiniu būdu rezultatų tvirtinimo“	2007 06 01	2008 05 01
4.	Ukmergės r. savivaldybės teritorijos nekilnojamojo turto masinio vertinimo ataskaita	Valstybės įmonės Registrų centro direktoriaus 2009 m. sausio 12 d. įsakymas Nr. v-7 „Dėl Lietuvos Respublikos savivaldybių teritorijų ir Lietuvos Respublikos teritorijos nekilnojamojo turto vertinimo masiniu būdu rezultatų tvirtinimo“	2008 06 01	2009 02 01
5.	Ukmergės r. savivaldybės teritorijos nekilnojamojo turto masinio vertinimo ataskaita	Valstybės įmonės Registrų centro direktoriaus 2009 m. gruodžio 21 d. įsakymas Nr. v-282 „Dėl Lietuvos Respublikos teritorijos ir savivaldybių teritorijų nekilnojamojo turto masinio vertinimo 2009 metų dokumentų tvirtinimo“	2009 06 01	2010 01 01
6.	Ukmergės r. savivaldybės teritorijos nekilnojamojo turto masinio vertinimo ataskaita	Lietuvos Respublikos finansų ministro 2010 m. gruodžio 22 d. įsakymas Nr. 1K-402 „Dėl Lietuvos Respublikos savivaldybių teritorijų ir Lietuvos Respublikos teritorijos nekilnojamojo turto vertinimo masiniu būdu dokumentų tvirtinimo“	2010 08 01	2011 01 01

Eil. Nr.	Masinio vertinimo ataskaita	Nekilnojamojo turto masinio vertinimo dokumentų patvirtinimas	Vertinimo data	Įsigaliojo nuo
7.	Ukmergės r. savivaldybės teritorijos nekilnojamojo turto masinio vertinimo ataskaita	Valstybės įmonės Registrų centro direktoriaus 2011 m. gruodžio 19 d. įsakymas Nr. v-258 „Dėl nekilnojamojo turto masinio vertinimo 2011 metų duomenų ir vietovės pataisos koeficientų pagal turto paskirtį ir vietovę tvirtinimo nuo 2012 m. sausio 1 d.“	2011 08 01	2012 01 01
8.	Ukmergės r. savivaldybės teritorijos nekilnojamojo turto masinio vertinimo ataskaita	Valstybės įmonės Registrų centro direktoriaus 2012 m. gruodžio 18 d. įsakymas Nr. v-357 „Dėl nekilnojamojo turto masinio vertinimo 2012 metų duomenų ir vietovės pataisos koeficientų pagal turto paskirtį ir vietovę tvirtinimo nuo 2013 m. sausio 1 d.“	2012 08 01	2013 01 01
9.	Ukmergės r. savivaldybės teritorijos nekilnojamojo turto masinio vertinimo ataskaita	Valstybės įmonės Registrų centro direktoriaus 2013 m. gruodžio 18 d. įsakymas Nr. v-292 „Dėl nekilnojamojo turto masinio vertinimo 2013 metų duomenų ir vietovės pataisos koeficientų pagal turto paskirtį ir vietovę tvirtinimo nuo 2014 m. sausio 1 d.“	2013 08 01	2014 01 01
10.	Ukmergės r. savivaldybės teritorijos nekilnojamojo turto masinio vertinimo ataskaita	Valstybės įmonės Registrų centro direktoriaus 2013 m. gruodžio 18 d. įsakymas Nr. v-292 „Dėl nekilnojamojo turto masinio vertinimo 2013 metų duomenų ir vietovės pataisos koeficientų pagal turto paskirtį ir vietovę tvirtinimo nuo 2014 m. sausio 1 d.“	2014 08 01	2015 01 01
11.	Ukmergės r. savivaldybės teritorijos nekilnojamojo turto masinio vertinimo ataskaita	Lietuvos Respublikos finansų ministro 2015 m. gruodžio 21 d. įsakymas Nr. 1K-374 „Dėl Lietuvos Respublikos savivaldybių teritorijų ir Lietuvos Respublikos teritorijos nekilnojamojo turto vertinimo masiniu būdu dokumentų tvirtinimo“	2015-08-01	2016-01-01
12.	Ukmergės r. savivaldybės teritorijos nekilnojamojo turto masinio vertinimo ataskaita	Valstybės įmonės Registrų centro direktoriaus 2016 m. gruodžio 20 d. įsakymas Nr. v-389 „Dėl nekilnojamojo turto masinio vertinimo 2016 metų duomenų ir vietovės pataisos koeficientų pagal turto paskirtį ir vietovę tvirtinimo nuo 2017 m. sausio 1 d.“	2016-08-01	2017-01-01
13.	Ukmergės r. savivaldybės teritorijos nekilnojamojo turto masinio vertinimo ataskaita	Valstybės įmonės Registrų centro direktoriaus 2017 m. gruodžio 14 d. įsakymas Nr. v-334 „Dėl nekilnojamojo turto masinio vertinimo 2017 metų duomenų ir vietovės pataisos koeficientų pagal turto paskirtį ir vietovę tvirtinimo nuo 2018 m. sausio 1 d.“	2017-08-01	2018-01-01

Taip pat naudoti Tarptautinės vertintojų mokesčiams asociacijos (angl. *International Association of Assessing Officers, IAAO*) leidžiami masinio vertinimo standartai, kitų tarptautinių organizacijų ir užsienio šalių, turinčių nekilnojamojo turto masinio vertinimo tradicijas, patirtis, ekspertų konsultacijos bei metodinė literatūra.

Atliekant nekilnojamojo turto masinį vertinimą naudota šių užsienio šalių konsultantų metodinė medžiaga:

Richard R. Almy, masinio vertinimo ekspertas, JAV;
John Charman, turto vertinimo ekspertas, Didžioji Britanija;
Robert J. Gloudemans, masinio vertinimo ekspertas, JAV;
Jane H. Malme, Linkolno žemės politikos instituto mokslinė bendradarbė, JAV;
Knut Mattsson, nekilnojamojo turto masinio vertinimo ekspertas, Švedija;
Anders Muller, nekilnojamojo turto mokesčių ekspertas, Danija;
Jussi Palmu, nekilnojamojo turto masinio vertinimo ekspertas, Suomija;

Aivar Tomson, nekilnojamojo turto masinio vertinimo ekspertas, Estija;
Joan Youngman, Linkolno žemės politikos instituto mokslinė bendradarbė, JAV;
Richard D. Ward, nekilnojamojo turto kompiuterizuoto masinio vertinimo konsultantas,
JAV.

1.6. Vertinimo data

2018 m. rugpjūčio 1 d.

1.7. Ataskaitos surašymo data

2018 m. sausio 1 d.– 2018 m. gruodžio 3 d.

1.8. Nekilnojamojo turto masinio vertinimo dokumentų derinimo, svarstymo ir tvirtinimo dokumentai

Vadovaujantis Nekilnojamojo turto vertinimo taisyklių 34.2 papunkčiu, nekilnojamojo turto masinio vertinimo dokumentų derinimo ir svarstymo dokumentai – Viešo svarstymo su visuomene ataskaita ir Dokumentų derinimo su savivaldybe ataskaita – pateikti ataskaitos prieduose, nekilnojamojo turto masinio vertinimo dokumentų tvirtinimo dokumentas – Registrų centro direktoriaus įsakymas – pateiktas atskiru dokumentu interneto puslapyje <http://www.registrucentras.lt/ntr/vertinimas/masinis/masvert.php>, paieškos lauke – Masinio vertinimo dokumentų paieška, pasirinkus atitinkamą savivaldybę.

2. NEKILNOJAMOJO TURTO IR JO RINKOS UKMERGĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOJE APIBŪDINIMAS

2.1. Geografinis apibūdinimas, administracinis padalijimas, demografiniai ir ekonominiai duomenys

Pagal Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymą, Lietuvos Respublikos teritorijos administraciniai vienetai yra apskritys ir savivaldybės. Šiuo metu Lietuvos Respublikos teritorija suskirstyta į 10 apskričių ir 60 savivaldybių.

Ukmergės rajono savivaldybės teritorija yra Lietuvos viduryje, pietuose ribojasi su Širvintų, Jonavos, rytuose – Molėtų, šiaurėje – Anykščių, Panevėžio, vakaruose – Kėdainių rajonų savivaldybėmis (2.1 pav., žym. balta spalva).

Ukmergės rajono savivaldybės centras – Ukmergės miestas. Atstumas nuo Ukmergės m. iki Vilniaus m. – apie 75 km, iki Kauno m. – apie 70 km, iki Klaipėdos m. – apie 260 km, iki Panevėžio m. – apie 65 km. Ukmergės rajoną kerta intensyvaus eismo tarptautiniai keliai, jungiantys trijų Baltijos šalių sostines – Vilnių, Rygą ir Taliną. Tai viena didžiausių Lietuvos automagistralių A2 Vilnius–Panevėžys–Ryga, kuri yra tarptautinis koridorius E272, jungiantis Taliną su Minsku, bei automagistralė A6 Kaunas–Utena, jungianti Varšuvą su Sankt Peterburgu.

Ukmergės rajono savivaldybės teritorijos plotas – 1395 km², t. y. 14,3 proc. Vilniaus apskrities teritorijos. Ukmergės rajono savivaldybės didžioji dalis yra Aukštaičių aukštumoje ir plynaukštėje, šiaurinė dalis – Nevėžio žemumoje. Aukštumas nuo žemumų skiria Šventoji su intakais Siesarčiu, Armona.¹

2.1 pav. Lietuvos teritorijos administracinis suskirstymas
(Ukmergės rajono savivaldybės teritorija pažymėta balta spalva)²

¹ Ukmergės rajono savivaldybė. *Lietuvos regionų portretas* [interaktyvus] [žiūrėta 2018-06-04]. Prieiga per internetą: http://regionai.stat.gov.lt/start_lt.html.

² Lietuvos statistikos departamentas. Teritorijos administracinis suskirstymas. *Oficialiosios statistikos portalas* [interaktyvus] [žiūrėta 2018-06-04]. Prieiga per internetą: <http://osp.stat.gov.lt>.

Vakaruose ir šiaurės vakaruose Ukmergės rajono kraštovaizdį sudaro lygumos, rytiniame pakraštyje prasideda Aukštaičių aukštuma. Per rajoną teka Šventoji ir jos intakai: Siesartis, Žuvintė, Žirnaja, Riešė, Mūšia. Apie 30 proc. rajono teritorijos apaugusi miškais. Auga daugiausia mišrieji miškai; didesni iš jų – Taujėnų, Šešuolių, Siesikų. Dirvožemiai daugiausia lengvo priemolio, velėniniai, tinkami žemės ūkiui. Ukmergės rajone yra 18 saugomų teritorijų, iš jų 10 valstybinių ir 8 savivaldybių draustiniai. Saugomų teritorijų tinklą sudaro 7 valstybiniai gamtiniai (Armonos geologinis, Plaštakos hidrografinis, Šventosios ichtiologinis, Dukstynos entomologinis, Barnėnų bei Laukėnų telmologiniai, Gemeliškio botaninis–zoologinis), 3 valstybiniai kompleksiniai, 3 savivaldybių gamtiniai bei 5 savivaldybių kompleksiniai draustiniai.

Ukmergės rajono savivaldybės teritorijoje yra apie 10 070 ha vandens telkinių. Didžiausi yra: Kadrėnų tvenkinys (vadinamas Mūšios užtvanka) – 92,8 ha ploto, esantis prie Ukmergės–Utenos kelio, 5 km nuo Ukmergės; Kurėnų ežeras (plotas 89 ha, esantis prie Ukmergės – Panevėžio automagistralės; Žirnajų ežeras (plotas 192,4 ha), esantis 2 km už Pabaisko miestelio; Lėno ežeras (265,5 ha). Daug ežerų prie Žemaitkiemio miestelio.

Ukmergės rajono savivaldybės centras Ukmergė – viena seniausių Lietuvos gyvenviečių, kurią 1255 m. pastatė kunigaikštis Dausprungas. Miestas yra svarbus transporto mazgas. Ukmergė visada buvo pramonės centras, garsėjantis baldų gamyba, metalo apdirbimu, lengvąja pramone.

Per miestą teka Šventoji, dešiniajame jos krante stūkso Ukmergės piliakalnis, šiame krante yra Ukmergės senamiestis – urbanistikos paminklas. Iš svarbių architektūros paminklų yra Šv. apaštalų Petro ir Povilo bažnyčia, sinagoga, geležinkelio stoties pastatas. Prie miesto prieina Pivonijos šilas.

Ukmergės rajonas – turtingą istorinę praeitį ir perspektyvią ateitį turintis Lietuvos regionas – apsuptas ežerais, miškais, jaukiais kaimeliais, piliakalniais, išlikusiomis dvarų sodybomis, išsiskiriantis gamtovaizdžiu, per kurį teka Šventoji.³

Ukmergės rajono savivaldybėje mažesnė gyventojų dalis (40 proc.) gyvena kaime. Miesto gyventojai sudaro 60 proc. visų rajono gyventojų. Per pastaruosius 10 metų šis santykis išliko nepakitęs. VĮ Registrų centro duomenimis 2017 m. pradžioje Ukmergės rajone buvo įregistruota 1671 ūkio subjektas, bet veikiančios įmonės sudaro tik apie 45 proc. visų registruotų ūkio subjektų. 2018 m. pradžioje Ukmergės rajone veikė 750 ūkio subjektų. Didžioji dalis visų įmonių (virš 70 proc.) yra įsikūrusios Ukmergės mieste. Kaimo vietovėms tenka vos ketvirtadalis visų veikiančių įmonių. Įmonių kaimo seniūnijose skaičius, lyginant su rajono centru, yra labai menkas.

Pagrindinės Ukmergės rajono pramonės šakos yra medžio apdirbimas, medžio gaminių ir baldų gamyba, siuvimo pramonė, metalo apdirbimas.

Didžiąją dalį Ukmergės rajono įmonių sudaro smulkios įmonės, turinčios iki 10 samdomų darbuotojų. Daugiausia darbuotojų – virš 400 - turi VšĮ Ukmergės ligoninė. Stambiausios medžio apdirbimo įmonės: UAB „Aukmergės baldai“, UAB „Narbutas Furniture Company“, UAB „Universlūs medžio produktai“, UAB „Optimata“, UAB „Rovada“, UAB „Paina ir KO“, UAB „Likmerė“, UAB „Highlife“, UAB „Stradivarijai“. Stambiausios metalo apdirbimo įmonės: AB „Umega Group“, UAB „Stansefabrikken“, UAB „Systemair“, UAB „Normetas“, UAB „Elga“ Ukmergės fil., UAB „Stansefabrikken Automotive“, UAB „Ukmergės staklės“. Stambiausios siuvimo įmonės: AB „Vilkma“, UAB „Textilite“, UAB „Grosso Moda Lithuania“, UAB „Rismus“, UAB „BVH“, UAB „Lidanava“, UAB „Teralita“, UAB „V. Blažinskas ir KO“, UAB „Roris“ ir KO. Stambiausios statybos įmonės: AB „Ukmergės statyba“, AB „Ukmergės keliai“, AB „Ukmergės melioracija“, UAB „Ukmergės remontas“, UAB „Statybos montavimo darbai“, UAB „Baltukmės statyba“.

Ukmergės rajono savivaldybės teritorija susideda iš 12 seniūnijų: Deltuvos, Lyduokių, Pabaisko, Pivonijos, Siesikų, Šešuolių, Taujėnų, Ukmergės miesto, Veprių, Vidiškių, Želvos, Žemaitkiemio.

³ Apie savivaldybę. Ukmergė, 2018. *Ukmergės rajono savivaldybė* [interaktyvus] [žiūrėta 2018-06-04]. Prieiga per internetą: <http://www.ukmerge.lt/index.php?2308886621>.

Deltuvos seniūnija. Deltuvos seniūnija yra Ukmergės rajono vakaruose. Seniūnijos teritorijai priklauso 58 gyvenamosios vietovės, iš jų: 1 miestelis, 2 viensėdžiai, 55 kaimai. Seniūnijos centras – Deltuvos miestelis. Seniūnijos plotas – 17 091 ha. Seniūnijos pietinę dalį riboja Šventoji upė. Yra keletas nedidelių ežerėlių: Žalgirių, Dirvonų, Navikų; nemažai pelkių, yra Martynišio, Viliukų, Milašiūnų ir kt. miškai. Seniūnijoje yra seniausias Ukmergės rajone Armonos valstybinis geologinis draustinis bei vietinės reikšmės Deltuvos botaninis draustinis. Seniūnijoje yra 2 pašto įstaigos, 2 pagrindinės mokyklos, 3 bibliotekų padaliniai, 1 ambulatorija, 2 medicinos punktai, 2 kultūros namai, 4 kaimo bendruomenės, bažnyčia, senelių namai, girininkija, 2 dvarai, sportinis aerodromas, 7 parduotuvės, kavinė-baras, pirtis, įsikūrusios 5 sodų bendrijos, Deltuvos miestelio bendruomenės vaikų dienos centras, veikia 9 įmonės: UAB Konstra", UAB " Ukmergės biofabrikas", ŽŪK "Sodžiai", UAB "Atkočių agroservisas". Gyventojų verslas: žemės ir miškų ūkis, paukštininkystė, gyventojų aptarnavimas.

Lyduokių seniūnija. Lyduokių seniūnija yra Ukmergės rajono rytuose. Lyduokiai – miestelis Ukmergės rajono savivaldybės teritorijoje, 11 km į rytus nuo Ukmergės – seniūnijos centras. Lyduokių seniūnija, vadinama priemiestine, kadangi su Ukmergės miestu ją jungia asfaltuotas kelias, geras susisiekimas visuomeniniu transportu. Seniūnijos plotas – 7 413 ha. Lyduokių seniūnijoje yra: Šv. arkangelo Mykolo bažnyčia, pastatyta 1884 m., kapinės, Laisvės paminklas, išlikęs Lyduokių dvaras ir parkas, veikia Lyduokių pagrindinė mokykla, biblioteka, paštas. Į šiaurę nuo miestelio teka Siesartis, iš šiaurės rytų prieina Siesarties geomorfologinis draustinis. Dauguma seniūnijos gyventojų dirba žemės ir miškų ūkyje.

Pabaisko seniūnija. Pabaisko seniūnija yra Ukmergės rajono pietuose, gražioje apylinkėse ir tęsiasi iki pat rajono ribos. Seniūnijos plotas – 9 815 ha. Pabaiskas yra 9 km į pietus nuo Ukmergės, šalia kelio į Gelvonus. Seniūnijos teritorijos pakraščiu praeina magistralinis kelias Vilnius–Panevėžys, prateka Šventoji, kairysis Šventosios intakas Žirnaja, Žuvintės ir kiti upeliai, yra didžiausias ir skaidriausias rajone Žirnaų ežeras, jungiantis su Širvintų rajonu. Pabaisko seniūnijoje nemažai gamtos ir kultūros paminklų: Moko ir Šaltupio akmenys, Žuvintės ir Padubrės šaltiniai, Sukinių ir Žirnaų piliakalniai. Seniūnijos centras – Pabaisko miestelis. Miestelyje yra pagrindinė mokykla, paštas, biblioteka, kultūros namai, medicinos punktas, parduotuvės, medžio apdirbimo įmonė ir maisto produktų įmonė: UAB "Reversa", UAB "Vilkmėgės alus". Dauguma seniūnijos gyventojų dirba žemės ir miškų ūkyje.

Pivonijos seniūnija. Pivonijos seniūnija sudaryta iš dviejų, viena su kita nesusisiekiančių dalių, esančių centrinėje ir pietinėje Ukmergės rajono dalyse. Pirmoji – Laičių, Žeimių, Obelių apylinkės, antroji – nemaži plotai, išsidėstę abipus Ukmergės – Vilniaus greitkelio. Seniūnija jungia apie 80 aplinkinių kaimų. Didesnės bei žinomos dėl jose esančių žymesnių objektų yra šios seniūnijos gyvenvietės: Antakalnis Trečiasis, Krikštėnai, Laičiai, Obeliai, Žeimiai bei kt. Seniūnijos plotas – 16 341 ha. Nors seniūnijos teritorija – daugiausia lygumos, tačiau joje yra gamtovaizdžių, gamtos paminklų. Jai priklauso dalis Žirnaų ežero, Alionių tvenkinys, taip pat netoli Taujėnų esantis Obelių ežeras. Seniūnijos teritorijoje yra ežerinės kilmės Plačiavos pelkė, kurios plotas 633 ha; teka Šventoji, auga Pivonijos, Svaronių miškai, Šešuolių giria. Seniūnijos teritorijoje yra bažnyčia, bendruomenė (vienuolynas), 3 mokyklos, 3 bendruomenės sveikatos punktai, 3 Ukmergės kultūros centro ir 4 viešosios bibliotekos filialai. Veikia 3 kaimų bendruomenės. Seniūnijos teritorijoje verslą plėtoja keletas stambių įmonių. Alionių kaime pagal Europos reikalavimus naujai įrengtas UAB „Geras skonis“ mėsos perdirbimo cechas – Aukštaitijos regiono kulinarinio paveldo narys. Gilias aludarystės tradicijas puoselėja III Antakalnio kaime įsikūrusi UAB „Vilkmėgės alus“ alaus darykla, UAB "Visi miškai" – miškininkystė, yra keletas ūkininkų. Pagrindinės verslo šakos: žemės ir miškų ūkis, gyventojų aptarnavimas, mėsos perdirbimas ir prekyba, kaimo turizmas.

Siesikų seniūnija. Siesikų seniūnija yra Ukmergės rajono šiaurės vakaruose. Seniūnijos plotas – 16 759 ha. Seniūnija susideda iš 62 kaimų. Didesnės bei žinomos dėl jose esančių žymesnių objektų seniūnijos gyvenvietės: seniūnijos centras – Siesikų miestelis, Meilūnai, Vaivadiškiai bei kt. Seniūnijoje, 4 km į pietvakarius nuo Siesikų, pradeda tekėti dešinysis Šventosios intakas Armona, yra Ilgajo, Siesikų ežerai, auga Siesikų, Klykūnų miškai, plyti Siesikų pelkė. Seniūnijos teritorija praeina krašto kelias Kėdainiai–Šėta–Ukmergė. Seniūnijoje yra pašto įstaiga, gimnazija, pradinio

ugdymo skyrius, 3 bibliotekos, kultūros centras, bažnyčia, girininkija, 6 parduotuvės, individuali medžio perdirbimo įmonė, veikia Ūkininkų kooperatinė bendrovė „Linų agroservisas“.

Šešuolių seniūnija. Šešuolių seniūnija yra Ukmergės rajono pietryčiuose. Seniūnijos plotas – 11 008 ha. Per seniūnijos teritoriją praeina krašto kelias Ukmergė – Molėtai. Šešuolių seniūnija yra Ukmergės rajono pietryčiuose, ribojasi su Pabaisko, Lyduokių, Želvos, Pivonijos seniūnijomis ir Širvintų rajonu. Seniūnijos teritorijai priklauso 45 gyvenamosios vietovės, iš jų: 1 miestelis, 8 viensėdžiai ir 36 kaimai. Didesnės bei žinomos dėl jose esančių žymių objektų yra šios seniūnijos gyvenvietės: seniūnijos centras – Liaušių kaimas, kuriame įsikūrusios pagrindinės seniūnijos verslo ir socialinės įmonės, Butkūnai, Šešuolių miestelis bei kt. Seniūnijos teritorija teka Šešuola, yra žuvingas Šešuolių ežeras, Pilionių bei Kazimieravos tvenkiniai, driekiasi Šešuolių giria, miškai. Šešuolių miškų masyvuose, besidriekiančiuose ir Širvintų rajone, plėtojamas Ukmergės miškų urėdijos profesionaliosios medžioklės ūkis. Seniūnijos teritorija praeina krašto kelias Ukmergė–Molėtai. Seniūnijoje yra 10 verslo įmonių, pagrindinė mokykla, 2 pašto skyriai, 2 bibliotekos, 2 medicinos punktai, 6 parduotuvės.

Taujėnų seniūnija. Taujėnų seniūnija yra Ukmergės rajono šiaurėje. Tai antra pagal užimamą plotą seniūnija rajone. Seniūnijos plotas – 23 131 ha, iš jų 57,9 proc. užima miškai, 34,2 proc. – žemės ūkio naudmenos, 3 proc. – vandenys, 4,9 proc. – kitos paskirties plotai. Tai viena didžiausių seniūnijų pagal užimamą plotą rajone. Ribojasi su Panevėžio ir Anykščių rajonais. Seniūnijos teritorijai priklauso 56 gyvenamosios vietovės, iš jų: 1 miestelis ir 55 kaimai. Didesnės bei žinomos dėl jose esančių žymių objektų yra šios seniūnijos gyvenvietės: seniūnijos centras – Taujėnų miestelis, Taujėnų kaimas, Lėnas, Baleliai, Užulėnis ir kt. Seniūnijos teritorija teka Mūšia, yra Lėno ežeras, Mūšios, Taujėnų tvenkiniai, driekiasi didžiausi rajone Taujėnų, Kraupėnų, Briedžiukų, Kėno, Užulėnio miškai. Taujėnų miškų masyvuose, besidriekiančiuose ir Panevėžio rajone, plėtojamas Ukmergės miškų urėdijos profesionaliosios medžioklės ūkis. Seniūnijos teritorija praeina magistralinis kelias Vilnius–Panevėžys, senasis kelias Ukmergė–Panevėžys. Seniūnijoje veikia Taujėnų vidurinė mokykla, Balelių pagrindinė mokykla, 4 bibliotekos, 3 Ukmergės kultūros centro filialai, Ukmergės kraštotyros muziejaus Užugirio skyrius, 2 bendruomenės sveikatos punktai, ambulatorija, 2 pašto skyriai, 8 parduotuvės, 3 girininkijos, priešgaisrinė tarnyba. Taujėnų seniūnijoje veikia: ŽŪK „Taujėnų sodai“, UAB „Taujėnų dvaras“, IĮ „Roris“, UAB „Alrovita“.

Ukmergės miesto seniūnija. Ukmergė – miestas vidurio Lietuvoje, apie 70 km. nutolęs nuo keturių didžiųjų Lietuvos miestų: Vilniaus, Kauno, Panevėžio ir Utenos., esantis vakarų Aukštaičių plynaukštės pietinėje dalyje, teritorijoje, įsiterpusioje tarp Aukštaičių aukštumos ir Nevėžio lygumos. Ukmergės miesto plotas – 20,45 km². Ukmergės miestas laikomas Lietuvos kryžkele, kadangi jį kerta viena didžiausių Lietuvos automagistralių A2 Vilnius–Panevėžys–Ryga, kuri jungia Taliną su Minsku bei automagistralė A6 Kaunas–Utena, jungianti Varšuvą su Sankt Peterburgu. Miestą į dvi dalis dalina Šventosios upė ir į ją įtekanti Vilkmėgėlė, šalia jų susikirtimo vietos dunkso piliakalnis. Rytinėje miesto dalyje auga Šilo miškas. Pagal ekonominės veiklos rūšis mieste daugiausia yra didmeninės ir mažmeninės prekybos įmonių, pramonės, siuvimo, buitines paslaugas teikiančių, maisto gamybos įmonių. Prioritetinės pramonės šakos yra metalo ir medžio apdirbimas, kelių tiesimas, siuvimo pramonė, statyba, medienos gaminių ir baldų gamyba. Mieste yra 3 pagrindinės, 3 vidurinės, specialaus ugdymo, muzikos, dailės, sporto mokyklos, mokytojų švietimo centras, pedagoginė psichologinė tarnyba, gimnazija, verslo mokykla, spec. ugdymo centras, darželis – mokykla, 6 lopšeliai – darželiai, kultūros centras, viešoji biblioteka, kraštotyros muziejus. Mieste veikia trys parapijinės bažnyčios, taip pat yra po stačiatikių bei sentikių cerkvės. Mieste yra socialines paslaugas teikiančių įstaigų ir nevyriausybinių organizacijų. Sveikatos apsaugos įstaigų tinklas gana išplėtotas. Stambiausios Ukmergės miesto seniūnijos gamyklos: UAB „Narbutas ir Ko“ – biuro baldų rinkos lyderė Lietuvoje, pradėjusi veikti Ukmergėje 2008 m, UAB „Latvijas Finieris Miškas“ – beržo lukšto gamykla ir kt.

Veprių seniūnija. Veprių seniūnija yra Ukmergės rajono pietvakariniame pakraštyje. Veprių seniūnija – viena įdomiausių, gražiausia Ukmergės rajono vietovė, esanti Šventosios ir Širvintos upių santakoje. Seniūnijai priklauso 28 kaimai ir viensėdžiai bei Veprių miestelis. Didesnės bei žinomos dėl jose esančių žymių objektų yra šios seniūnijos gyvenvietės: seniūnijos centras – Veprių

miestelis, Bečiai, Gavenonys, Juozapava, Kultuvėnai, Pageležiai bei kt. Tai mažiausia plotu kaimiškoji seniūnija Ukmergės rajone. Seniūnijos plotas – 6 250 ha. Seniūnijos teritorija prateka Šventoji, Širvinta, taip pat teka Udroklio, Riešės (Cedrono) upeliai, yra Veprių ežeras, auga Martynišchio, Kalnų miškai, Pageležių raisto durpynas. Seniūnijos teritorijoje yra Šventosios ichtiologinis draustinis. Seniūnijoje veikia Veprių pagrindinė mokykla (su šios mokyklos ikimokyklinio ugdymo skyriais Vepriuose ir Sližuose), Ukmergės kraštotyros muziejaus filialas, Vlodo Šlaito viešosios bibliotekos ir Ukmergės kultūros centro filialai Vepriuose ir Sližuose, Veprių ambulatorija, Sližių kaimo sveikatos punktas, Ukmergės švietimo centro Veprių laisvalaikio užimtumo ir turizmo centas „Šventosios vingis“, kaimo turizmo sodybos „Sidabrinė pieva“ ir „Lukensų namai“, viešoji pirtis, AB "Lietuvos paštas" Ukmergės rajono skyriaus padalinys, veikia Ūk. Olisevčiaus Prano Rimando gėlininkystės ūkis.

Vidiškių seniūnija. Vidiškių seniūnija yra į šiaurę nuo Ukmergės miesto. Vidiškių miestas įsikūręs dešiniajame Šventosios krante, prie senojo Ukmergės – Daugpilio kelio (vėliau tapusio plentu), 9 km į šiaurę nuo Ukmergės. Didesnės bei žinomos dėl jose esančių žymių objektų yra šios seniūnijos gyvenvietės: seniūnijos centras – Vidiškių miestas, kaimai: Šventupė, Jasiuliškis, Rečionys, Liūneliai. Seniūnijos plotas – 9 937 ha. Per Vidiškių apylinkes teka Šventoji bei dešinysis Šventosios intakas Mūša, taip pat yra poilsiautojų ir žvejų pamėgti Kadrėnų tvenkinys, vadinamas Mūšios užtvanka (92,8 ha) ir vienintelis seniūnijoje esantis Kurėnų ežeras (89 ha). Prie Mūšios tvenkinio esančiame valstybiniame miške įsteigta vienintelė rajone rekreacinė zona – šešios gerai įrengtos poilsiavietės. Driekiasi Gelučių, Dukstynos miškai. Vidiškių girininkijos Dukstynos miške, 44,4 ha plote 1979 m. įsteigtas vienas iš septynių Lietuvoje esančių entomologinių (vabzdžių) draustinių. Seniūnijos pakraščiais praeina magistraliniai keliai Vilnius–Panevėžys bei Kaunas–Zarasai–Daugpilis, kelio Sankt Peterburgas–Varšuva atkarpa. Seniūnijoje veikiančios įmonės: Bendra Lietuvos ir Vokietijos įmonė UAB "Thuringia Megaplast", AB "Ukmergės melioracija", UAB "Ukmergės versmė", UAB "Zujų paukštynas".

Želvos seniūnija. Želvos seniūnija yra Aukštaičių aukštumos vakarinėje dalyje, į rytus nuo Ukmergės miesto. Jos teritorijoje – 78 kaimai. Didesnės bei žinomos dėl jose esančių žymių objektų yra šios seniūnijos gyvenvietės: seniūnijos centras – Želvos miestas, kaimai: Bajorai, Bastūnai, Laumėnai ir kt. Seniūnijos plotas – 9 384,6 ha. Per rytines seniūnijos apylinkes teka Siesartis, į kurią įteka Želvos upelis, yra 3 ežerai, keli tvenkiniai, veši Adomiškio, Laumėnų, Daubariškių, Ežeraičių ir kt. miškai. 1992 m. įsteigtas Laukėnų valstybinis telmologinis (pelkių) draustinis (213 ha), kur saugomas Aukštaičių–Sėlių pelkių kompleksas. Želvos seniūnijoje, tarp Laumėnų ir Adomaučiznos, prie Bartkuškio kaimo, yra aukščiausia rajono vieta – 180,6 m. Gyventojų verslas: žemės ūkio produktų gamyba, miško ruošą, gyventojų aptarnavimas, ristūnų žirgų auginimas, kaimo turizmas.

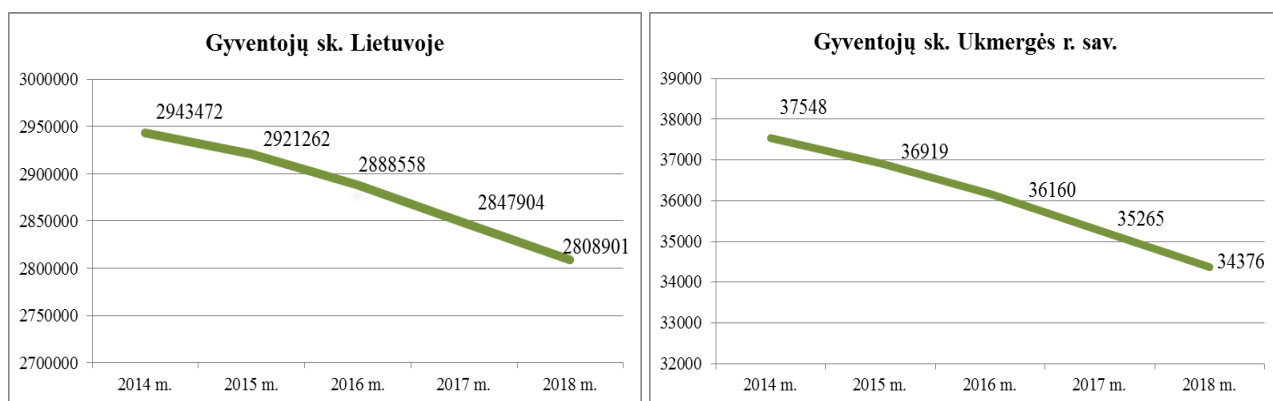
Žemaitkiemio seniūnija. Žemaitkiemio seniūnija yra Ukmergės rajono šiaurės rytuose. Seniūnijoje yra 30 kaimų, iš kurių didesni: Žemaitkiemio mst., Valų, Martonų, Radiškių. Didesnės bei žinomos dėl jose esančių žymių objektų yra šios seniūnijos gyvenvietės: seniūnijos centras – Žemaitkiemio miestas, Antatilčiai, Valai, Valtūnai ir kt. Seniūnijos plotas – 8 800 ha. Seniūnijos teritorija teka Plaštakos, Zizdros bei kt. upeliai. Pietvakarinė seniūnijos riba remiasi į Siesarties, šiaurės vakarų – į Šventosios upes. Yra Žemaitkiemio, Kliepšių ir Alaušo ežerai. Driekiasi Medinų, Kopūstėlių, Žemaitkiemio miškai. Seniūnijoje yra valstybinis Plaštakos hidrografinis draustinis, užimantis apie 40 ha plotą. Draustinyje saugomas gilaus slėnio Plaštakos upelis. Taip pat seniūnijos teritorijoje yra ir dalis valstybinio Siesarties kraštovaizdžio draustinio. Per seniūniją vingiuoja 71 km vietinės ir apie 30 km respublikinės reikšmės kelių. Seniūnijoje yra pagrindinė mokykla, Šv. Kazimiero bažnyčia, ambulatorija, kuri aptarnauja ir Lyduokių seniūnijos gyventojus, 4 parduotuvės, pašto skyrius, 2 bibliotekos – Žemaitkiemio ir Valų, yra . keletas stipresnių ūkininkų. Yra viena verslo įmonė UAB Valų mechaninės dirbtuvės, įsikūrusi Valų k. Žemaitkiemio mst. ir Valų kaime yra vandentiekis, kurį aptarnauja UAB "Ukmergės vandenys".⁴

⁴Seniūnijos. Ukmergė, 2018. *Ukmergės rajono savivaldybė* [interaktyvus] [žiūrėta 2018-06-04]. Prieiga per internetą: <http://www.ukmerge.lt/index.php?4249211492>.

2.1.1. Gyventojų skaičius

Lietuvos statistikos departamento duomenimis⁵, 2018 m. sausio 1 d. Lietuvoje gyveno 2 808 901 nuolatinis gyventojas. Nuo 2014-01-01 nuolatinių gyventojų skaičius Lietuvoje sumažėjo 134 571 gyventoju. Per 2017 metus gyventojų skaičius sumažėjo 39 003 gyventojais – tai 4,06 proc. mažiau nei per 2016 metus, kai šalis neteko 40 654 gyventojų. Kaip ir ankstesniais metais, 2017 metais pagrindinė gyventojų skaičiaus mažėjimo priežastis – emigracija. Neigiama neto tarptautinė migracija (27 557 žmonėmis daugiau emigravo negu imigravo) sudarė 70,65 proc. bendro nuolatinių gyventojų skaičiaus mažėjimo, neigiama natūrali gyventojų kaita (mirė 11 446 žmonių daugiau negu gimė kūdikių) – 29,35 proc.

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2018 m. pradžioje 67,10 proc. gyventojų gyveno miestuose, 32,90 proc. – kaime. Darbingo amžiaus gyventojų skaičius 2018 m. pradžioje sudarė 1 731 456 arba 61,64 proc. visų Lietuvos gyventojų. Gyventojų skaičiumi mažiausios – Tauragės, Utenos, Telšių apskritys. 2018 m. pradžioje gyventojų tankis šalyje buvo 43,0 žmogaus viename kvadratiname kilometre. Tankiausiai apgyvendinta yra Vilniaus (82,8 žmonės viename kvadratiname kilometre) apskritis, mažiausiai – Utenos (18,0).

2.2 pav. Nuolatinių gyventojų skaičius metų pradžioje⁶

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, Ukmergės rajono savivaldybėje 2018 metų pradžioje gyveno 34 376 gyventojai, tai yra 889 gyventojais (2,52 proc.) mažiau nei 2017 m. Savivaldybėje, kaip ir visoje Lietuvos teritorijoje, stebima gyventojų skaičiaus mažėjimo tendencija. Nuo 2014 metų pradžios iki 2018 metų pradžios nuolatinių gyventojų skaičius Ukmergės rajono savivaldybėje sumažėjo 3 172 gyventojais (8,45 proc.). 2018 m. pradžioje iš visų savivaldybės gyventojų kaimiškoje savivaldybės dalyje gyveno 13 806 gyventojai (40,16 proc.), mieste – 20 570 (59,84 proc.).

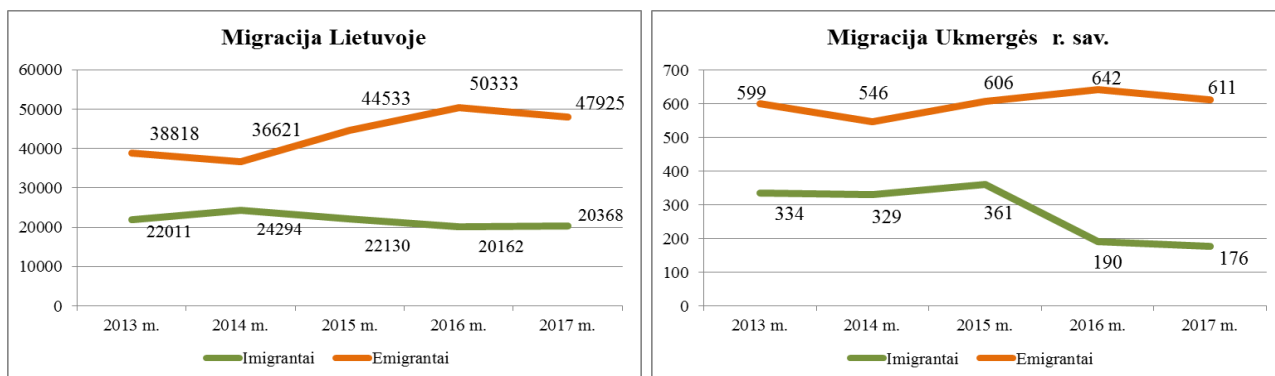
2.1.2. Gyventojų migracija

Lietuvos statistikos departamento duomenimis⁷, 2017 metais iš šalies emigravo 47 925 gyventojai, t. y. 4,8 proc. mažiau nei 2016 metais, imigravo – 20 368 asmenys, t. y. 1,0 proc. daugiau nei prieš metus. Iš viso dėl emigracijos per penkerius metus (2013–2017) Lietuva neteko 109 265 nuolatinių gyventojų.

⁵ Lietuvos statistikos departamentas. *Oficialiosios statistikos portalas* [interaktyvus] [žiūrėta 2018-06-04]. Prieiga per internetą: <http://osp.stat.gov.lt>.

⁶ *Ibid.*

⁷ *Ibid.*

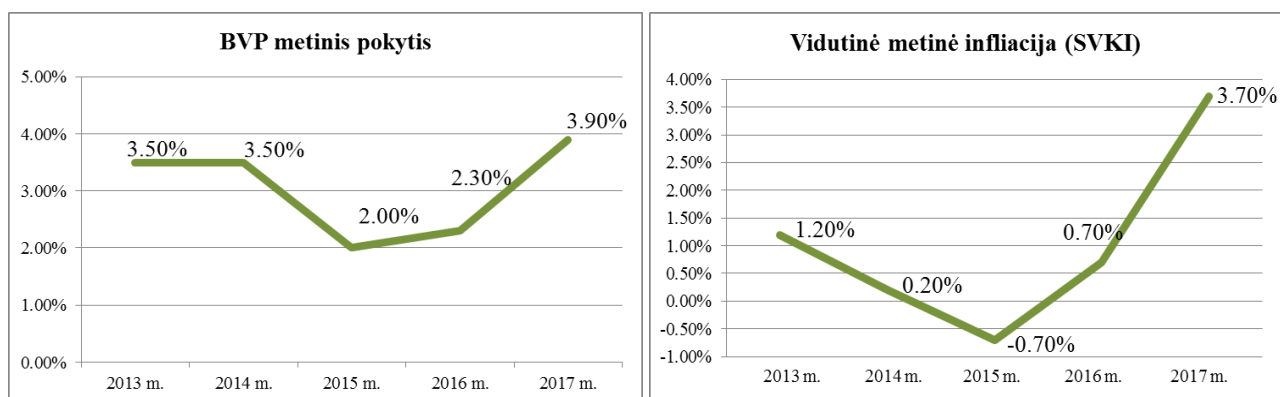

2.3 pav. Tarptautinė gyventojų migracija⁸

Ukmergės rajono savivaldybėje, kaip ir šalyje, migracijos saldo 2013–2017 m. laikotarpiu išliko neigiamas. 2017 metais iš savivaldybės emigravo 611 asmenų (4,83 proc. mažiau nei 2016 m.).

2.1.3. BVP ir vidutinė metinė infliacija

Lietuvos statistikos departamento duomenimis⁹, Lietuvos bendrasis vidaus produktas (BVP) 2017 metais padidėjo 3,9 proc., t. y. augo vienais iš sparčiausių tempų pokriziniu laikotarpiu. BVP augimo tempas padidėjo dėl paslaugų sektoriaus ir pramonės pridėtinės vertės augimo, taip pat dėl gerokai padidėjusio eksporto ir dėl labai spartaus visos ekonomikos augimo pirmojoje 2017 metų pusėje.

2.4 pav. BVP ir vidutinė metinė infliacija¹⁰

Pagal Europos Sąjungos valstybių vartotojų kainų indeksą (SVKI) vidutinė metinė infliacija 2017 metais sudarė 3,7 proc. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, metinei infliacijai didžiausią įtaką turėjo maisto produktų ir nealkoholinių gėrimų, transporto prekių ir paslaugų, su būstu susijusių prekių ir paslaugų, vandens, elektros, dujų ir kito kuro, viešbučių, kavinių ir restoranų paslaugų bei įvairių prekių ir paslaugų grupės kainų padidėjimas ir būsto apstatymo, namų apyvokos įrangos ir kasdienės būsto priežiūros kainų sumažėjimas.

2.1.4. Įmonių skaičius

Lietuvos statistikos departamento duomenimis¹¹, 2018 metų pradžioje buvo 83 439 veikiančios įmonės, t. y. 0,22 proc. daugiau nei 2017 metų pradžioje. Didžiuosiuose Lietuvos miestuose įregistruota beveik du trečdaliai (63,6 proc.) šalies įmonių: Vilniuje – 36,4 proc., Kaune – 13,9 proc., Klaipėdoje – 6,6 proc., Šiauliuose – 3,6 proc., Panevėžyje – 3,1 proc. Pagal teisinę

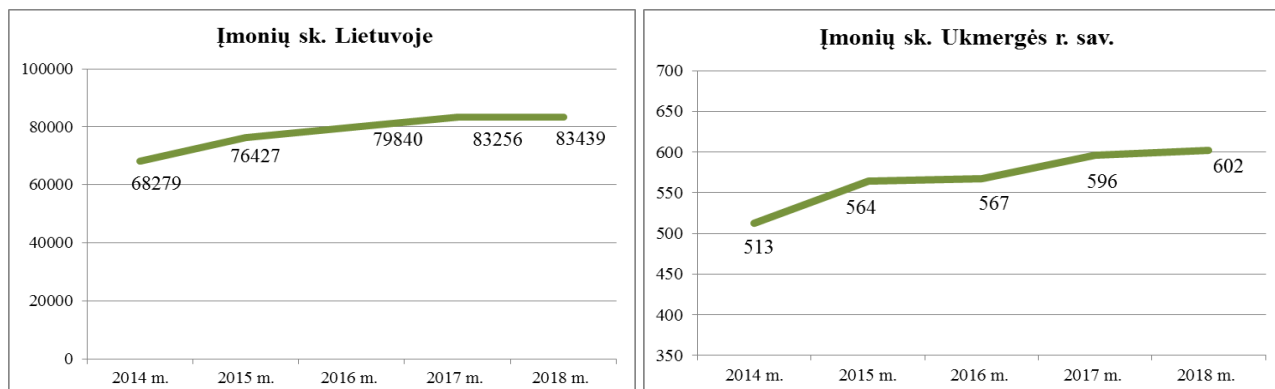
⁸ Lietuvos statistikos departamento duomenys. *Oficialiosios statistikos portalas* [interaktyvus] [žiūrėta 2018-06-04]. Prieiga per internetą: <http://osp.stat.gov.lt>.

⁹ *Ibid.*

¹⁰ *Ibid.*

¹¹ *Ibid.*

formą daugiausia veikiančių įmonių yra uždarnosios akcinės bendrovės – 80,83 proc., individualiosios įmonės – 12,79 proc., ir mažosios bendrijos – 4,61 proc., kitų teisinių formų įmonės sudaro mažiau nei 2 proc. visų Lietuvoje registruotų veikiančių įmonių.

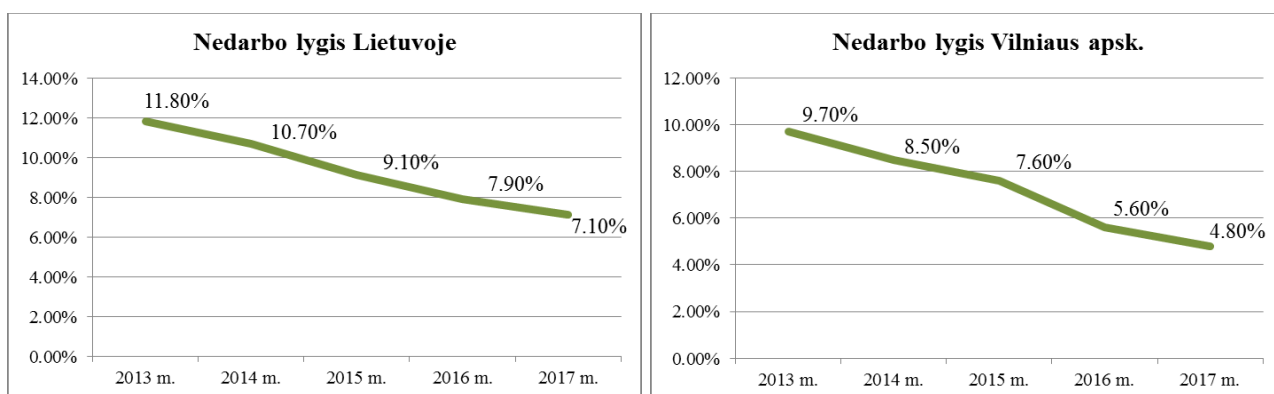
2.5 pav. Veikiančių įmonių skaičius metų pradžioje¹²

Įmonių skaičius Ukmergės rajono savivaldybėje, kaip ir Lietuvoje, kas metus didėja. 2018 m. pradžioje buvo įregistruotos 602 įmonės (6 įmonėmis daugiau nei prieš metus), jose dirbo 7279 darbuotojai. Ukmergės rajono savivaldybėje daugiausia vyrauja labai mažos įmonės (54,32 proc.) ir mažos įmonės, kurios sudaro (33,55 proc.). Vidutinės ir stambios įmonės sudaro 12,13 proc., jose dirba 67,5 proc. visų rajono įmonėse dirbančių darbuotojų skaičius.

2.1.5. Nedarbo lygis

Lietuvos statistikos departamento duomenimis¹³, nedarbo lygis 2013–2017 m. laikotarpiu sumažėjo 4,7 procentiniais punktais – nuo 11,8 proc. 2013 metais iki 7,1 proc. 2017 metais. Mieste 2017 m. fiksuojamas nedarbo lygis – 5,4 proc., kaimiškoje teritorijoje gerokai didesnis – 11,0 proc.

Lietuvos darbo birža nurodo, kad registruotų bedarbių skaičius 2018 m. sausio 1 d. sudarė 152 481. (0,5 tūkst. arba 0,3 proc. daugiau nei prieš metus). Registruoto nedarbo rodikliai mažėjo 33 iš 60 šalies savivaldybių, 24 – augo, trijose – nepakito. Teritorinius skirtumus daugiausia nulėmė investicijų pasiskirstymas, veikiančių ūkio subjektų skaičius. Ilgalaikių bedarbių dalis tarp visų bedarbių per metus sudarė 25,2 proc. (tokių bedarbių metų pabaigoje buvo registruota beveik 38,5 tūkst.).¹⁴

2.6 pav. Nedarbo lygis¹⁵

¹² Lietuvos statistikos departamento duomenys. *Oficialiosios statistikos portalas* [interaktyvus] [žiūrėta 2018-06-04]. Prieiga per internetą: <http://osp.stat.gov.lt>.

¹³ *Ibid.*

¹⁴ Lietuvos darbo birža prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Lietuvos darbo rinka skaičiais 2017 [interaktyvus] [žiūrėta 2018-06-04]. Prieiga per internetą: <http://www.ldb.lt>.

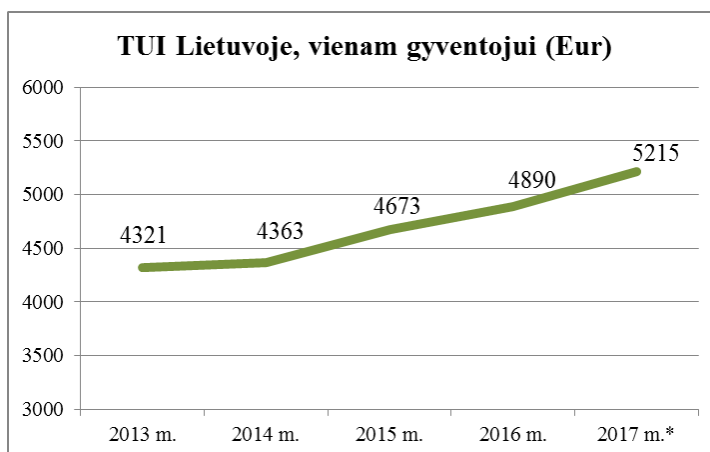
¹⁵ *Ibid.*

Vilniaus apskrityje fiksuojamas mažesnis nedarbo lygis nei šalyje. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, nedarbo lygis apskrityje per metus sumažėjo 0,8 procentinio punkto nuo 5,60 proc. Statistikos departamento duomenimis, 2017 metais Ukmergės rajone užimtieji sudarė 46,51 proc. nuo visų gyventojų, Vilniaus apskrityje – 53,34 proc., o Lietuvos Respublikoje – 47,57 proc.

2.1.6. Investicijos

Remiantis Lietuvos statistikos departamento išankstiniais duomenimis¹⁶, tiesioginės užsienio investicijos (toliau – TUI) Lietuvoje 2017 m. pabaigoje siekė 14 655,55 mln. Eur, t. y. 5,24 proc. daugiau nei prieš metus (2016 m. pabaigoje TUI sudarė 13 925,59 mln. Eur). Vienam Lietuvos gyventojui tenkančios TUI 2017 m. pabaigoje buvo 5 215 Eur arba 6,65 proc. didesnės nei prieš metus. 2017 metais, pagal investicijų dydį, didžiausios šalys investuotojos – Švedija (investuota 3 524,42 mln. Eur), Nyderlandai (investuota 1 962,41 mln. Eur), Vokietija (investuota 1 155,26 mln. Eur), Kipras (investuota 1 021,2 mln. Eur), Estija (investuota 936,36 mln. Eur), Lenkija (investuota 889,08 mln. Eur).

Šalyje TUI vienam gyventojui pasiskirsto netolygiai – 2016 m. duomenimis, daugiausia investicijų sulaukta Vilniaus (12 282 Eur), Klaipėdos (3 474 Eur), Kauno (2 610 Eur), Telšių (2 642 Eur) apskrityse.

2.7 pav. Tiesioginės užsienio investicijos, tenkančios vienam gyventojui, metų pabaigoje¹⁷

Lietuvos statistikos departamentas vertinimo metu nėra paskelbęs duomenų apie tiesiogines užsienio investicijas 2017 metais pagal savivaldybes. 2016 m. duomenimis Ukmergės rajono savivaldybėje TUI sudarė 1 549 Eur vienam gyventojui, tai yra 0,72 proc. daugiau nei 2015 m., kai TUI vienam rajono gyventojui buvo 1 538 Eur. Ukmergės rajonui 2016 metais tekusios TUI vienam gyventojui gerokai atsiliko nuo šalies (4 890 Eur) ir Vilniaus apskrities (12 282 Eur) vidurkių. Bendra tiesioginių užsienio investicijų suma šioje savivaldybėje 2016 m. pabaigoje sudarė 54,64 mln. Eur.

2016 m. Ukmergės rajono savivaldybės taryba pritarė 27 investicinių projektų įgyvendinimui, 2017 m. pritarta 5 projektams, kuriais iki 2020 m. siekiama gerinti infrastruktūrą, gražinti viešąsias erdves, užtikrinti socialinių ir kultūrinių paslaugų plėtrą.¹⁸

Ukmergės rajono savivaldybės tarybos patvirtintas 2018 m. biudžetas – 32 655,3 tūkst. Eur pajamų ir 32 655,3 tūkst. Eur asignavimų išlaidoms ir turtui įsigyti.

¹⁶ Lietuvos statistikos departamentas. *Oficialiosios statistikos portalas* [interaktyvus] [žiūrėta 2018-06-04]. Prieiga per internetą: <http://osp.stat.gov.lt>.

¹⁷ *Ibid.*

¹⁸ Ukmergės rajono savivaldybės mero 2017 metų veiklos ataskaita. *Ukmergės rajono savivaldybė* [interaktyvus] [žiūrėta 2018-06-04]. Prieiga per internetą: <http://www.ukmerge.lt/go.php/lit/Meras>.

Valstybės investicijų programoje numatyta skirti 200 tūkst. Eur VŠĮ Ukmergės ligoninės operacinio bloko ir reanimacijos skyriaus patalpų rekonstravimui. Įsibėgėja iš Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos finansuojamų projektų įgyvendinimas. Prisidėjimui prie šių projektų įgyvendinimo 2018 m. savivaldybės biudžete numatyta 1628 tūkst. Eur. Dar apie 8 mln. Eur projektų vykdymui planuojama gauti ES paramos.

Didelis dėmesys 2018 m. savivaldybės biudžete skirtas vietinių kelių priežiūrai. Kaimo seniūnijoms kelių priežiūrai skirta 115 tūkst. Eur. Kelių priežiūros ir plėtros programos vykdymui iš savivaldybės biudžeto numatyta 200 tūkst. Eur. Šios lėšos bus paskirstytos keliams kartu su lėšomis, gautomis iš Lietuvos automobilių kelių direkcijos. Biudžete taip pat numatytos lėšos – 256,5 tūkst. Eur miesto gatvių priežiūrai bei 150 tūkst. Eur gyvenamosios aplinkos infrastruktūros įrengimui ir tvarkymui

Siekiant įgyvendinti švietimo įstaigų tinklo optimizavimo programą bei užtikrinti ikimokyklinio ugdymo organizavimą, 2018 m. savivaldybės biudžete numatytos lėšos patalpų remontui bei įrangai įsigyti šioms įstaigoms: mokyklai-darželiui „Varpelis“ – 150,0 tūkst. Eur, Senamiesčio pagrindinei mokyklai – 80,0 tūkst. Eur, Dainavos pagrindinei mokyklai – 100,0 tūkst. Eur.¹⁹

2.1.7. Statybos leidimai

Lietuvos statistikos departamento duomenimis²⁰, 2017 metais iš viso šalyje išduota 7 412 leidimų 8 953 pastatams statyti: 6 414 leidimų 7 728 gyvenamiesiems ir 998 leidimai 1 225 negyvenamiesiems pastatams statyti (2.8 pav.). 2017 m. gyvenamiesiems pastatams statyti išduota 10,2 proc. mažiau leidimų nei 2016 metais. Leistuose statyti gyvenamuosiuose namuose bus įrengti 16 387 butai, palyginti su 2016 m., leistų statyti butų skaičius sumažėjo 2 proc. Leista statyti 7 478 individualiuosius namus, 249 daugiabučius namus ir 1 bendrabutį. 2017 m. 54,2 proc. leistų statyti butų buvo Vilniaus apskrityje (Vilniaus miesto savivaldybėje – 42,5 proc.) ir 24,6 proc. – Kauno apskrityje (Kauno miesto savivaldybėje – 15,5 proc.).

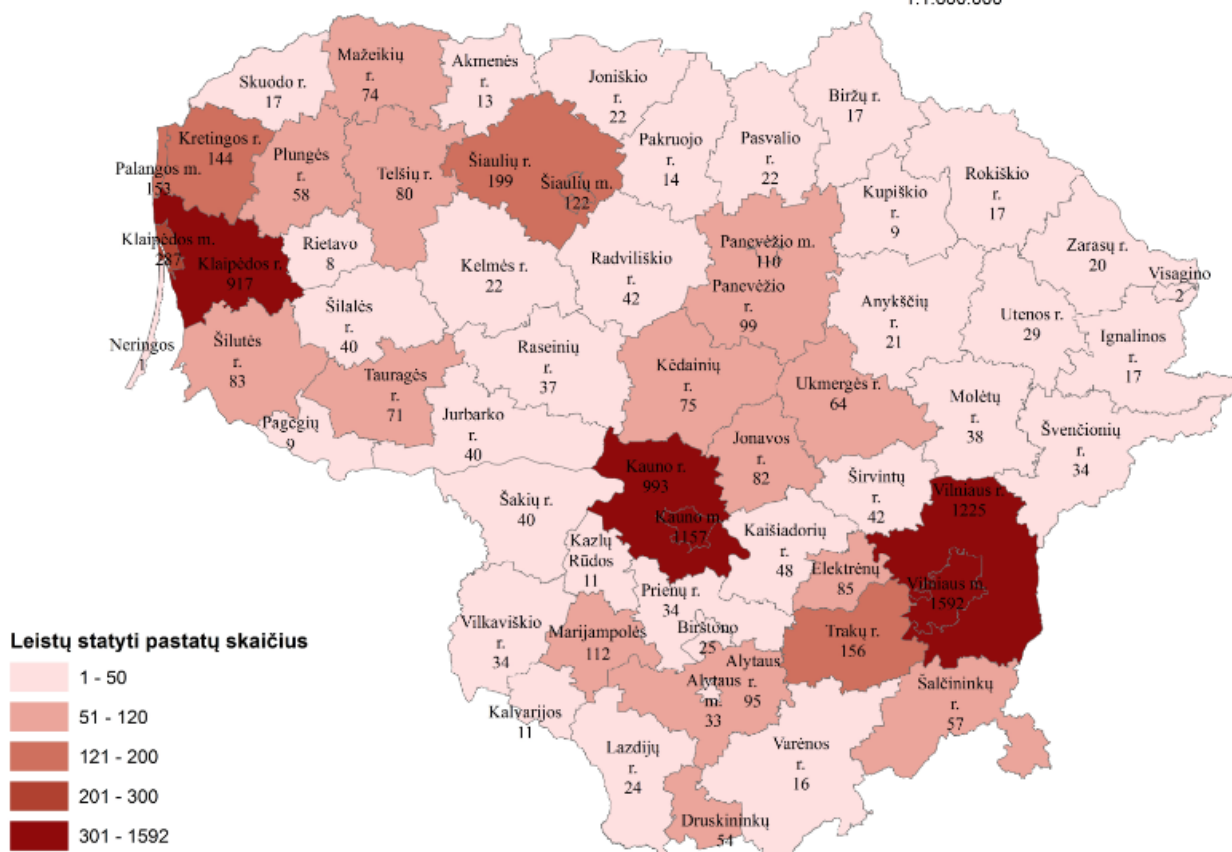
2017 m. negyvenamiesiems pastatams statyti išduota 9,4 proc. daugiau leidimų ir leista statyti pastatų, kurių bendrasis plotas – 1,6 mln. m², t. y. 5,2 proc. daugiau nei 2016 m. Daugiausia pagal bendrąjį plotą leista statyti pramoninių pastatų ir sandėlių (44,0 proc.) bei įstaigų pastatų (16,3 proc.). 2017 m. 37,6 proc. visų naujai leistų statyti negyvenamųjų pastatų bendrojo ploto buvo Vilniaus apskrityje (Vilniaus miesto savivaldybėje – 28,6 proc.) ir 28,3 proc. – Kauno apskrityje (Kauno miesto savivaldybėje – 12,1 proc.).

¹⁹ Savivaldybės biudžetas. *Ukmergės rajono savivaldybė* [interaktyvus] [žiūrėta 2018-06-04]. Prieiga per internetą: <http://www.ukmerge.lt/go.php/lit/Savivaldybes-biudzetas>.

²⁰ Lietuvos statistikos departamentas. *Oficialiosios statistikos portalas* [interaktyvus]. [žiūrėta 2018-06-04]. Prieiga per internetą: <http://osp.stat.gov.lt>.

Leistų statyti naujų pastatų skaičius savivaldybėse 2017 m.

1:1.600.000

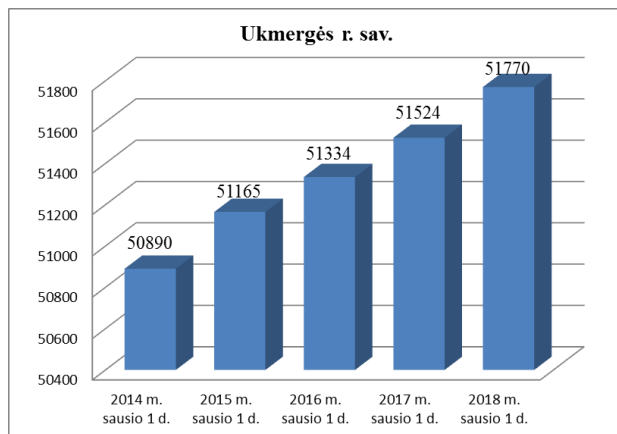
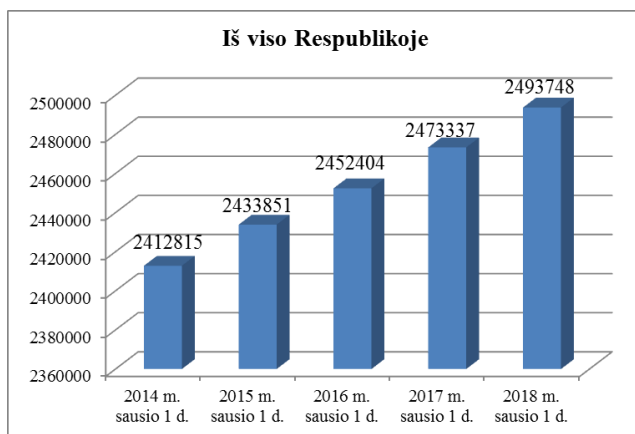
2.8 pav. Leistų statyti naujų pastatų skaičius²¹

Ukmergės rajono savivaldybėje 2017 m. iš viso leista statyti 64 naujus pastatus, iš jų 42 gyvenamuosius ir 22 negyvenamuosius pastatus.

2.2. Statinių statistiniai duomenys

Registrų centro duomenimis, nuo 2014 m. sausio 1 d. iki 2018 m. sausio 1 d. Lietuvoje įregistruotų pastatų skaičius kasmet didėja (2.9 pav.). Iš viso Nekilnojamojo turto registre 2018 m. sausio 1 d. buvo įregistruoti 2 493 748 pastatai, tai yra 20 411 pastatų (0,83 proc.) daugiau nei prieš metus ir 80 933 pastatais (3,35 proc.) daugiau nei 2014 m. sausio 1 d. Per analizuojamą laikotarpį mažiausias metinis pokytis – 18 553 pastatai (0,76 proc.) fiksuojamas 2016 m. sausio 1 d., didžiausias – 21 036 pastatai (0,87 proc.) – 2015 metų pradžioje.

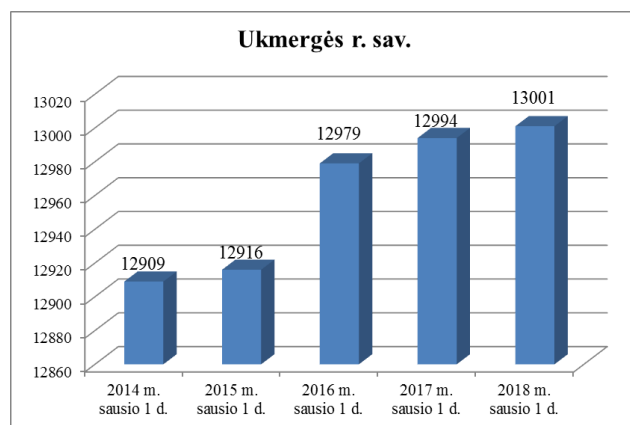
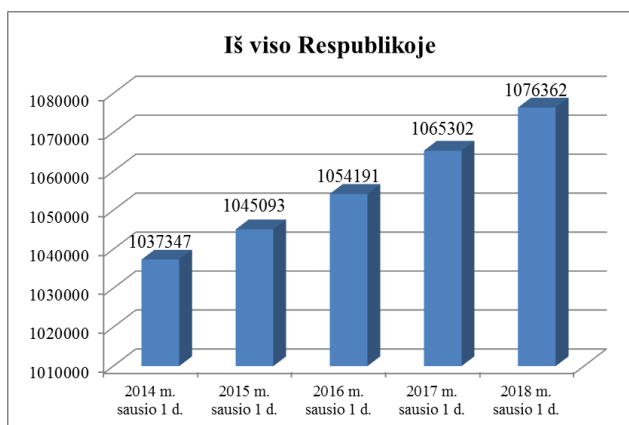
²¹ Lietuvos statistikos departamento duomenys. *Oficialiosios statistikos portalas* [interaktyvus] [žiūrėta 2018-06-04]. Prieiga per internetą: <http://osp.stat.gov.lt>.

2.9 pav. Nekilnojamojo turto registre įregistruotų pastatų skaičiaus dinamika²²

Nekilnojamojo turto registro duomenimis 2018-01-01 Ukmergės rajono savivaldybėje buvo įregistruota 51 770 pastatų, tai yra 246 pastatais (0,48 proc.) daugiau nei 2017 m. sausio 1 d. ir 880 pastatų (1,73 proc.) daugiau nei 2014 m. sausio 1 d. Per analizuojamą laikotarpį mažiausias metinis pokytis – 169 pastatai (0,33 proc.) fiksuojamas 2016 metų pradžioje, didžiausias – 275 pastatai (0,54 proc.) – 2015 m. sausio 1 d.

Registrų centro duomenimis, nuo 2014 m. sausio 1 d. iki 2018 m. sausio 1 d. Lietuvoje įregistruotų patalpų skaičius kasmet didėja (2.10 pav.). Iš viso Nekilnojamojo turto registre 2018 m. sausio 1 d. buvo įregistruotos 1 076 362 patalpos, tai yra 11 060 patalpų (1,04 proc.) daugiau nei prieš metus ir 39 015 patalpų (3,76 proc.) daugiau nei 2014 m. sausio 1 d. Per analizuojamą laikotarpį mažiausias metinis pokytis – 7 746 patalpos (0,75 proc.) fiksuojamas 2015 m. sausio 1 d., didžiausias – 11 111 patalpų (1,05 proc.) – 2017 metų pradžioje.

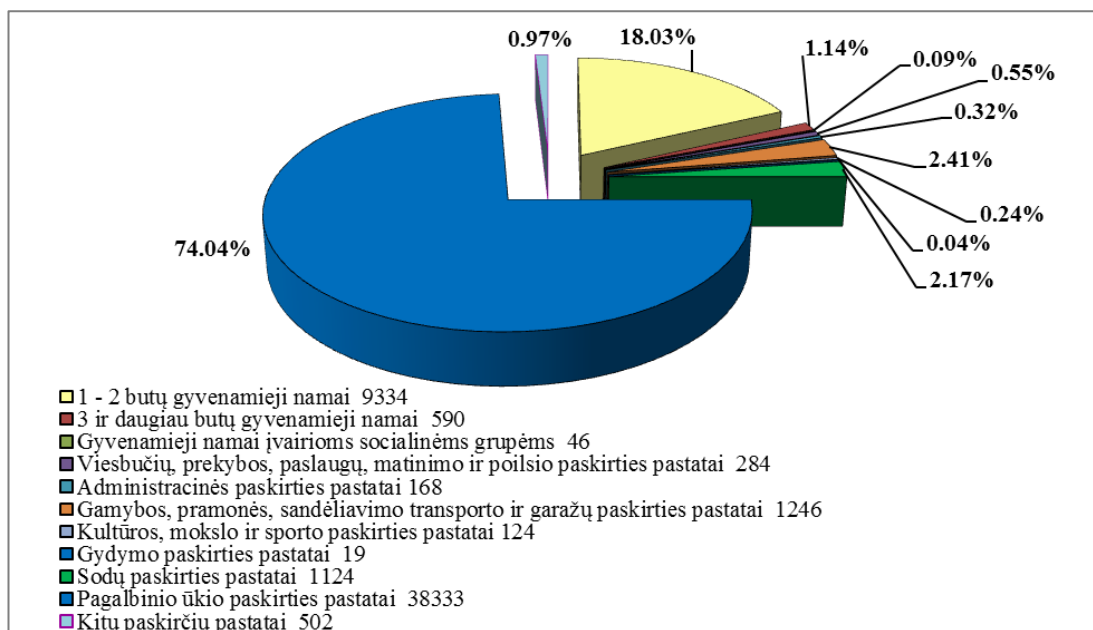

2.10 pav. Nekilnojamojo turto registre įregistruotų patalpų skaičiaus dinamika²³

Ukmergės rajono savivaldybėje Nekilnojamojo turto registre iki 2018-01-01 įregistruota 13 001 patalpa, tai yra 7 patalpomis arba 0,05 proc. daugiau nei prieš metus ir 92 patalpomis (0,71 proc.) daugiau nei 2014 m. sausio 1 d.

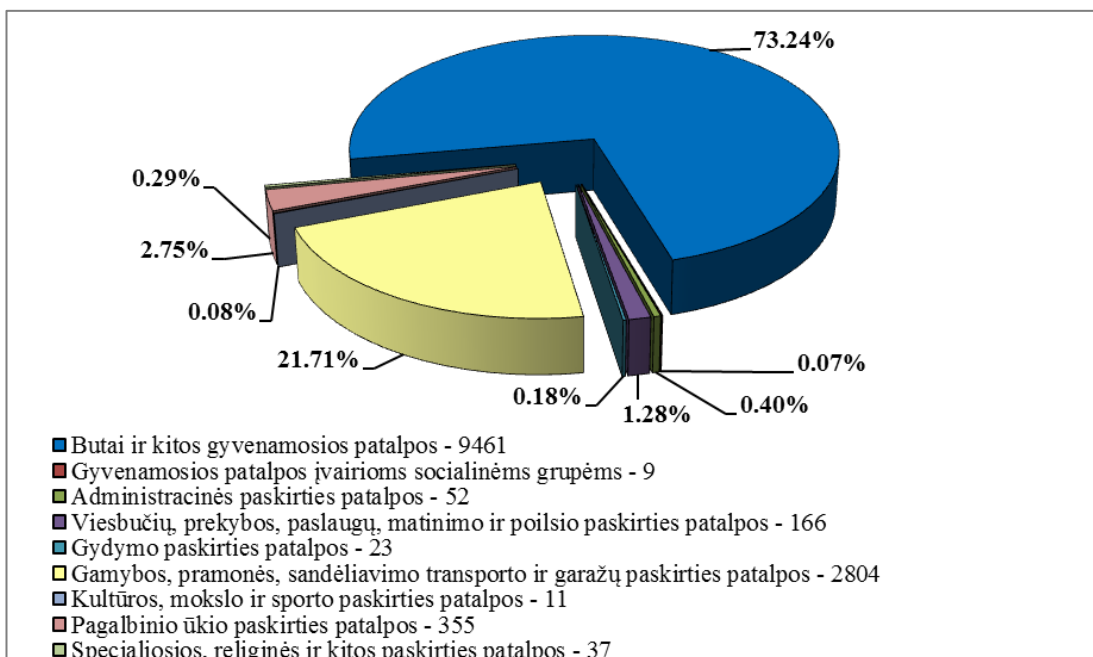
²² Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto registre įregistruotų statinių apskaitos duomenys 2014–2018 m. sausio 1 d. Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos ir VĮ Registrų centras. Vilnius, 2014–2018.

²³ *Ibid.*

2.11 pav. Pastatų pasiskirstymas Ukmergės r. savivaldybėje pagal naudojimo paskirtį 2018 m. sausio 1 d.²⁴

Ukmergės rajono savivaldybėje 2018 m. sausio 1 d. Nekilnojamojo turto registre pagal naudojimo paskirtį daugiausia buvo įregistruota pagalbinio ūkio paskirties pastatų – 38 333 (tai sudaro 74,04 proc. visų savivaldybėje įregistruotų pastatų), 1-2 butų gyvenamieji namų – 9 334 (18,03 proc.), gamybos, pramonės, sandėliavimo, transporto ir garažų paskirties pastatų – 1 246 (2,41 proc.), sodų paskirties pastatų – 1 124 (2,17 proc.) Likusių paskirčių pastatai sudaro tik 3,35 proc., iš jų: trijų ir daugiau butų gyvenamųjų namų – 590 (1,14 proc.), žemės ūkio (fermų, ūkio, šiltnamių) paskirties pastatų – 304 (0,59 proc.), viesbučių, prekybos, paslaugų, maitinimo ir poilsio paskirties pastatų – 284 (0,55 proc.), specialiosios, religinės ir kitos paskirties pastatų – 198 (0,38 proc.), administracinės paskirties pastatų – 168 (0,32 proc.), kultūros, mokslo ir sporto paskirties pastatų – 124 (0,24 proc.), gyvenamųjų namų įvairioms socialinėms grupėms – 46 (0,09 proc.), gydymo paskirties pastatų – 19 (0,04 proc.).

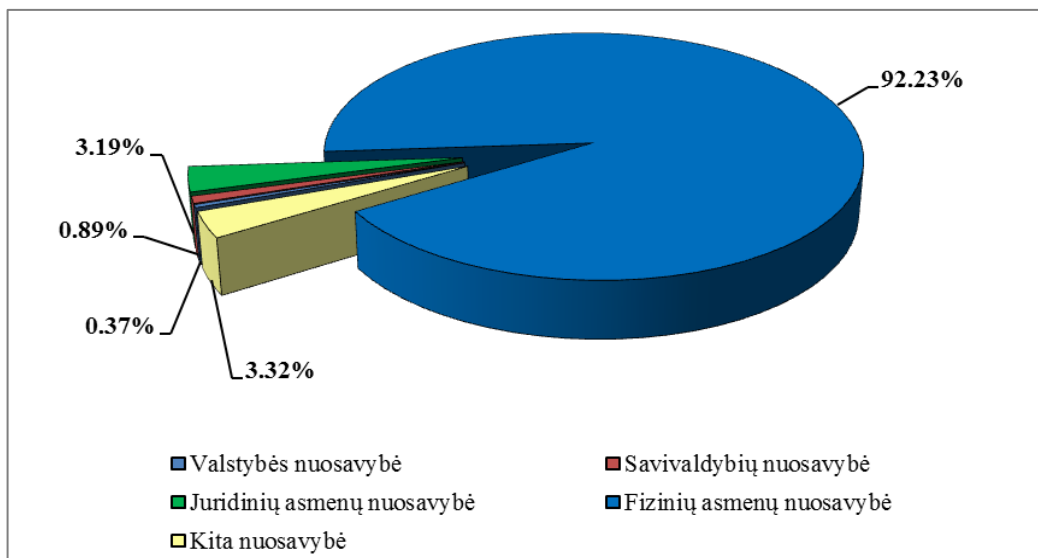

2.12 pav. Patalpų pasiskirstymas Ukmergės r. savivaldybėje pagal naudojimo paskirtį 2018 m. sausio 1 d.²⁵

²⁴ Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto registre įregistruotų statinių apskaitos duomenys 2018 m. sausio 1 d. Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos ir VĮ Registrų centras. Vilnius, 2018.

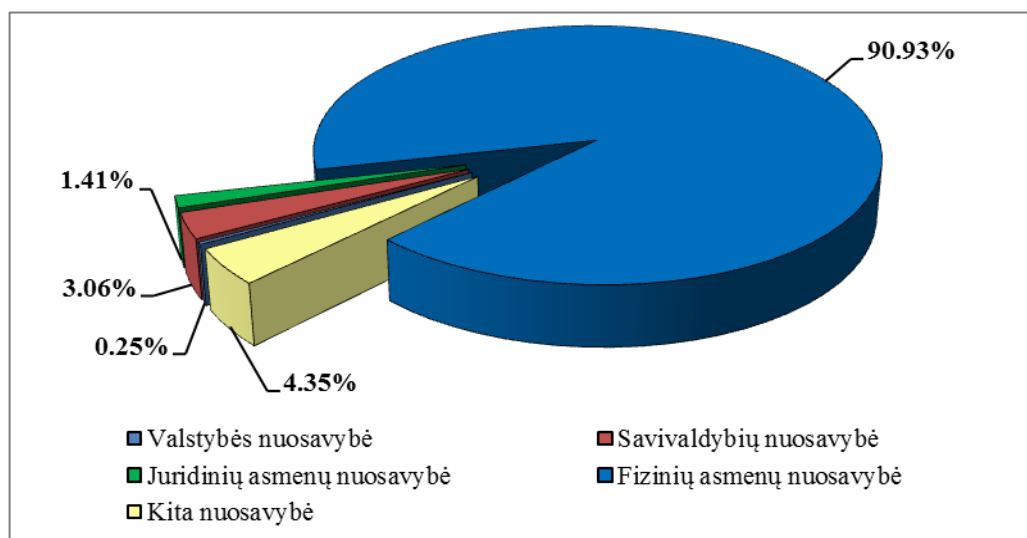
²⁵ *Ibid.*

Ukmergės rajono savivaldybėje Nekilnojamojo turto registro 2018 m. sausio 1 d. duomenimis pagal naudojimo paskirtį daugiausia įregistruota butų ir kitos gyvenamosios paskirties patalpų – 9 461 (tai sudaro 73,24 proc. visų savivaldybėje įregistruotų patalpų), mažiausia įregistruota gyvenamųjų patalpų įvairioms socialinėms grupėms – 9 (0,07 proc.). Gamybos, pramonės, sandėliavimo, transporto ir garažų paskirties patalpų įregistruota – 2 804 (21,71 proc.), administracinės paskirties patalpų – 52 (0,40 proc.), viešbučių, prekybos, paslaugų, maitinimo ir poilsio paskirties patalpų – 166 (1,28 proc.), pagalbinio ūkio paskirties patalpų – 355 (2,75 proc.), specialiosios, religinės ir kitos paskirties patalpų – 37 (0,29 proc.), gydymo paskirties patalpų – 23 (0,18 proc.), kultūros, mokslo ir sporto paskirties patalpų – tik 11 (0,08 proc.).

2.13 pav. Pastatų Ukmergės rajono savivaldybėje pasiskirstymas pagal nuosavybės teises į juos 2018 m. sausio 1 d.²⁶

Pastatų pasiskirstymas Ukmergės rajono savivaldybėje pagal nuosavybės teises į juos 2018 m. sausio 1 d.: fiziniams asmenims nuosavybės teise priklausė 47 749 arba 92,23 proc. visų įregistruotų (51 770) pastatų; juridiniams asmenims – 1 650 pastatų (3,19 proc.), valstybės nuosavybė – 192 pastatai (0,37 proc.), savivaldybių nuosavybė – 460 pastatų (0,89 proc.), kita nuosavybė – 1 719 pastatų (3,32 proc. visų įregistruotų pastatų).

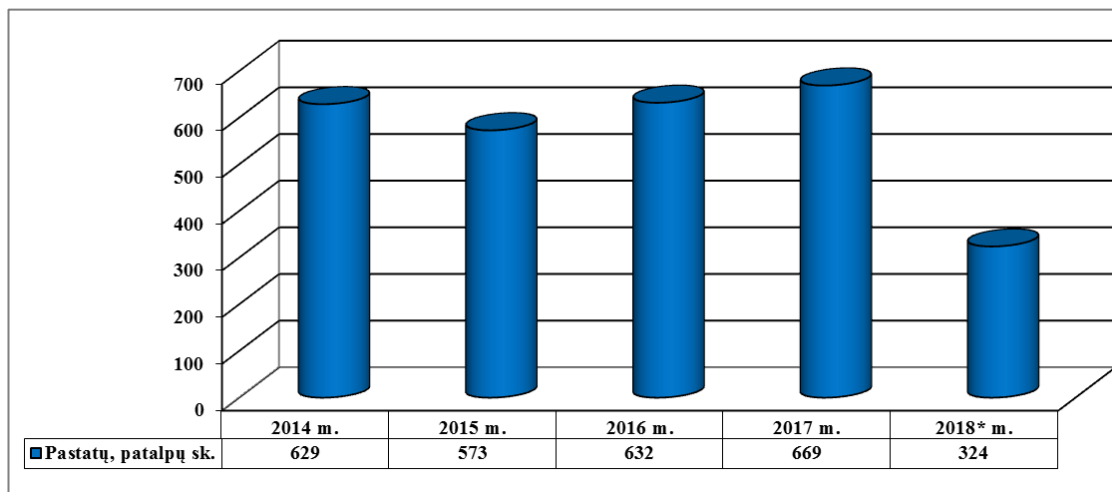
2.14 pav. Patalpų Ukmergės rajono savivaldybėje pasiskirstymas pagal nuosavybės teises į jas 2018 m. sausio 1 d.²⁷

²⁶ Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos ir VĮ Registrų centras. Vilnius, 2018. Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto registre įregistruotų statinių apskaitos duomenys 2018 m. sausio 1 d.

²⁷ *Ibid.*

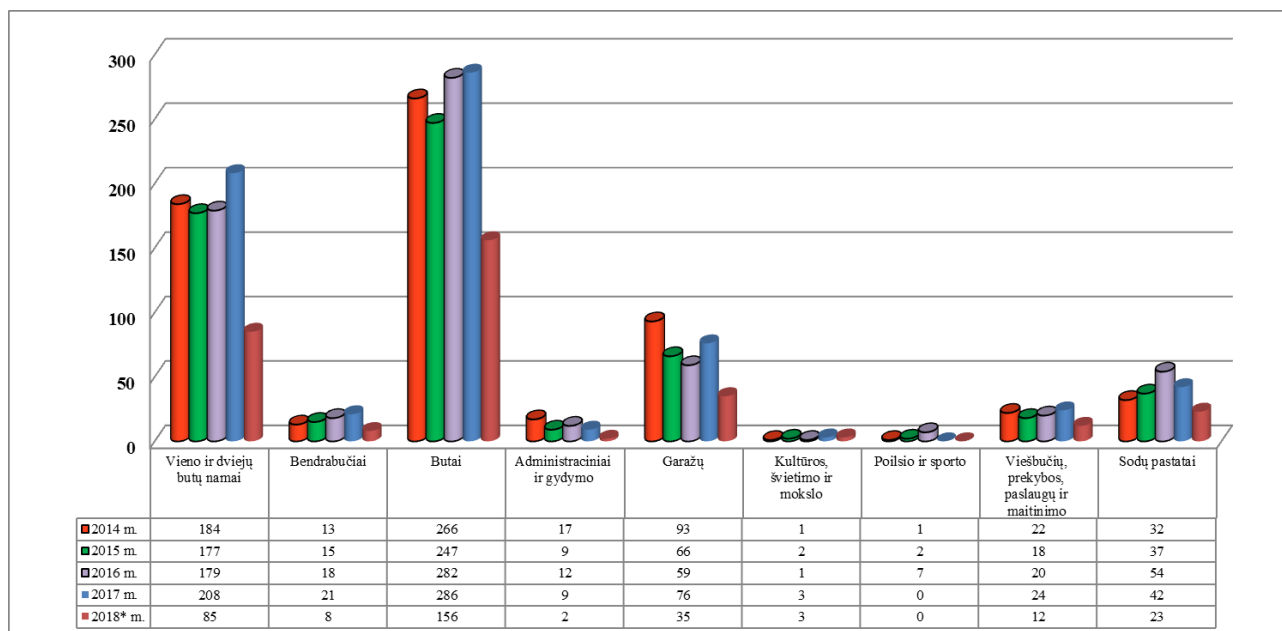
Patalpos Ukmergės rajono savivaldybėje 2018 m. sausio 1 d. pagal nuosavybės teises į jas pasiskirstė taip: fiziniams asmenims nuosavybės teise priklausė – 11 822 patalpos (90,93 proc.), juridiniams asmenims – 184 patalpos (1,41 proc.), valstybės nuosavybė – 32 patalpos (0,25 proc.), savivaldybių nuosavybė – 398 patalpos (3,06 proc.), likusią dalį – 565 patalpas (4,35 proc. nuo visų įregistruotų patalpų (13 001) savivaldybėje) sudaro patalpos, priklausančios kita nuosavybės teise.

2.3. Nekilnojamojo turto rinkos statistiniai duomenys

2.15 pav. 2014–2018* m. Ukmergės rajono savivaldybėje parduotų pastatų ir patalpų skaičius**²⁸

Ukmergės rajono savivaldybėje per analizuojamą 2014–2018* metų laikotarpį daugiausia pastatų ir patalpų yra parduota 2017 metais (669), mažiausiai – 2015 metais (573). 2017 metais perleista 5,85 proc. daugiau pastatų ir patalpų nei 2016 metais. 2018 m. nurodytas parduotų pastatų ir patalpų skaičius tik sausio–liepos mėnesiais, todėl su ankstesnių metų pardavimais nėra lygintinas.

2.16 pav. 2014–2018* m. Ukmergės r. sav. parduotų pastatų ir patalpų skaičius** pagal paskirties grupes²⁹

* Sandoriai, įvykę 2018 m. sausio–liepos mėnesiais.

** Pastatų ir patalpų skaičius pateiktas be pagalbinio ūkio paskirties pastatų ir patalpų.

²⁸ VĮ Registrų centras. Vilnius, 2018. Nekilnojamojo turto registro duomenų bazės duomenys.

²⁹ *Ibid*

Ukmergės rajono savivaldybėje per analizuojamą laikotarpį aktyviausia buvo gyvenamojo nekilnojamojo turto rinka. Didžiausią paklausą nekilnojamojo turto rinkoje turėjo butai ir vieno – dviejų butų gyvenamieji namai. Daugiausia butų parduota 2017 m. – 286 butai, tai sudarė 42,75 proc. visų 2017 m. parduotų pastatų ir patalpų, 2014 m. perleisti 266 butai, 2015 m. – 247, 2016 m. – 282. Vieno ir dviejų butų namų rinka aktyviausia buvo 2017 m. – parduoti 208 namai, tai sudarė 31,09 proc. visų 2017 m. parduotų pastatų ir patalpų, 2014 m. parduoti 184 vieno – dviejų butų namai, 2015 m. – 177, 2016 m. – 179 namai.

Garažų rinka aktyviausia buvo 2014 m. – parduoti 93 objektai, 2015 m. – 66, 2016 m. – 59, 2017 m. – 76 tai sudarė 11,36 proc. visų 2017 m. parduotų pastatų ir patalpų.

Sodų pastatų rinka aktyviausia buvo 2016 m. – parduoti 54 objektai, 2014 m. – 32, 2015 m. – 37, 2017 m. – 42 tai sudarė 3,28 proc. visų 2017 m. parduotų pastatų ir patalpų.

Kitų paskirčių grupių: bendrabučių, administracinės ir gydymo, viešbučių, prekybos, paslaugų ir maitinimo, kultūros, švietimo ir mokslo, poilsio ir sporto nekilnojamojo turto objektų per nagrinėjamą laikotarpį įvykusių sandorių skaičius yra mažas.

3. NEKILNOJAMOJO TURTO MASINIO VERTINIMO ATLIKIMAS

3.1. Vertinimo metodai ir jų taikymas vidutinei rinkos vertei nustatyti

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo 9 str. 2 d., Nekilnojamojo turto vertinimo taisyklėmis, Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymu ir Turto ir verslo vertinimo metodika, vidutinės rinkos vertės nustatomos lyginamuoju (pardavimo kainų analogų) metodu (toliau – lyginamasis metodas), pajamų (kapitalizavimo arba diskontuotų pinigų srautų) metodu (toliau – pajamų metodas) ir išlaidų (kaštų) metodu (toliau – išlaidų (kaštų) metodas).

Atliekant nekilnojamojo turto masinį vertinimą, taikomus vertinimo metodus nustato Nekilnojamojo turto mokesčio įstatymas. Nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo 9 str. 2 d. 1 p. nurodyto nekilnojamojo turto vertė nustatoma lyginamuoju arba pajamų metodu. Nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo 9 str. 2 d. 2 p. nurodyto nekilnojamojo turto vertė nustatoma lyginamuoju metodu.

Nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo 9 str. 2 d. 1 p. nurodyto nekilnojamojo turto masinio vertinimo metodas parenkamas atsižvelgiant į rinkos konjunktūrą, duomenų pakankumą, patikimumą, išsamumą.

Vadovaujantis Nekilnojamojo turto kadastro nuostatais ir atsižvelgiant į rinkos konjunktūrą (panašumą vertingumo požiūriu) nekilnojamas turtas masiniam vertinimui yra sugrupuotas pagal naudojimo paskirtis į paskirties grupes. Paskirties grupės ir taikomi vertinimo metodai nurodyti 3.1 lentelėje. Nebaigto statyti ir fiziškai pažeisto nekilnojamojo turto, kuriam nenustatyti kadastro rodikliai (plotas, sienų medžiagos ir pan.), būtini vidutinę rinkos vertę apskaičiuoti pagal patvirtintus masinio vertinimo dokumentus, nekilnojamojo turto vidutinę rinkos vertę nustatoma išlaidų (kaštų) metodu.

3.1 lentelė. Naudojimo paskirtys, paskirties grupės masiniam vertinimui ir vertinimo metodai

Eil. Nr.	Naudojimo paskirtis	Paskirties grupė masiniam vertinimui	Vertinimo metodas
1.	Gyvenamoji (1 buto past.) Gyvenamoji (2 butų past.)	Vieno–dviejų butų namai	Lyginamasis metodas
2.	Gyvenamoji (3 ir daugiau butų) Gyvenamoji (butų)	Butai	Lyginamasis metodas
3.	Gyvenamoji (įv. soc. grupių) Gyvenamoji (gyvenamųjų patalpų)	Bendrabučiai	Lyginamasis metodas
4.	Viešbučių Prekybos Paslaugų Maitinimo	Viešbučių, prekybos, paslaugų ir maitinimo	Lyginamasis metodas, pajamų metodas
5.	Administracinė Gydymo	Administracinė ir gydymo	Lyginamasis metodas, pajamų metodas
6.	Garažų	Garažų	Lyginamasis metodas
7.	Kultūros Mokslo	Kultūros, švietimo ir mokslo	Lyginamasis metodas
8.	Poilsio Sporto	Poilsio ir sporto	Lyginamasis metodas
9.	Kita (sodų)	Sodų pastatai	Lyginamasis metodas
10.	Pagalbinio ūkio Kita (pagalbinio ūkio)	Pagalbinio ūkio	Lyginamasis metodas

Lyginamojo metodo esmė – vertinamo turto palyginimas su analogišku arba panašiu turtu, kurių sandorių kainos yra žinomos turto vertintojui. Turto vertintojas turi pasižymėti visas skirtingas vertinamo ir lyginamo objektų savybes (patikslinimus) ir apskaičiuoti vertinamo objekto vertę. Bendra vertinamo objekto rinkos vertė apskaičiuojama pagal formulę:

$$RV = PK + PV,$$

čia: RV – vertinamo objekto rinkos vertė,
PK – lyginamo objekto (analogo) pardavimo kaina,
PV – patikslinimų vertė (ji gali būti ir neigiama).

Platesnis lyginamojo metodo panaudojimo aprašymas vertinant nekilnojamąjį turtą masiniu vertinimu pateiktas 4 skyriuje.

Pajamų metodo esmė – turto teikiamos naudos – grynujų pinigų srautų perskaičiavimas į turto vertę. Pajamų metodu apskaičiuojama vertinamo turto naudojimo vertė surandant dabartinę tikėtinų turto naudojimo pajamų vertę. Turto naudojimo pajamos apskaičiuojamos iš visų pajamų, susijusių su turto naudojimu, atėmus visas su turto naudojimu susijusias išlaidas. Objekto vertė apskaičiuojama pagal formulę:

$$OV = GP / r,$$

čia: OV – vertinamo objekto rinkos vertė,
GP – grynosios pajamos,
r – kapitalizavimo norma.

Grynosios pajamos apskaičiuojamos pagal formulę:

$$GP = BP - I,$$

čia: BP – bendrosios pajamos už nuomą,
I – išlaidos ir rezervai.

Kapitalizavimo norma priimama atsižvelgus į pastatų (patalpų) panaudojimo galimybes ir kitus faktorius, turinčius įtakos pastato ilgalaikiam ekonomiškam naudojimui. Kapitalizavimo normos dydis gali būti nustatomas keliais būdais. Paprasčiausias ir tiksliausias iš jų yra kapitalizavimo normos dydžio nustatymas remiantis rinkos duomenimis – nekilnojamojo turto grynosiomis pajamomis ir jo pirkimo–pardavimo rinkos kainomis pagal formulę:

$$r = (Grynosios pajamos \times 100) / pirkimo kaina,$$

čia: r – kapitalizavimo norma.

Platesnis pajamų metodo panaudojimo vertinant nekilnojamąjį turtą masiniu vertinimu aprašymas pateiktas 5 skyriuje.

Išlaidų (kaštų) metodo esmė – prielaida, kad kaina, kurią pirkėjas rinkoje mokėtų už vertinamą turtą, jeigu tam poveikio neturėtų tokie veiksniai kaip laikas, rizika ar kiti, būtų ne didesni nei analogiško turto įsigijimo, pagaminimo, atkūrimo, atgaminimo, atstatymo (įrengimo) kaina.

Išlaidų (kaštų) metodu vertinamas Nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo 9 straipsnio 2 dalies 3 ir 4 punktuose nurodytas nekilnojamasis turtas Nekilnojamojo turto vertinimo taisyklių nustatyta tvarka.

Nekilnojamasis turtas išlaidų (kaštų) metodu vertinamas naudojant aktualius įregistruotus Nekilnojamojo turto kadastro ir Nekilnojamojo turto registro duomenis, naujausius Nekilnojamojo turto atkūrimo kaštų (statybinės vertės) kainynus, statinio vidutinės naudojimo trukmės normatyvus ir vietovės pataisos koeficientus.

Išlaidų (kaštų) metodu vertinamų nekilnojamojo turto objektų vidutinei rinkos vertei apskaičiuoti taikomi vietovės pataisos koeficientai ir verčių zonos, kurias nustato Registrų centras.

Vertinant turtą išlaidų (kaštų) metodu, apskaičiuojama:

1. Nekilnojamojo turto statybos vertė (atkūrimo kaštai) – objekto dydį (kubaturą, kvadratūrą ar kitą kiekį), nurodytą Nekilnojamojo turto kadastre, padauginus iš 1 m³ (1 m² ar kito vieneto) vidutinės statybos vertės, nurodytos nekilnojamojo turto atkūrimo kaštų (statybos vertės) kainynuose.

2. Nekilnojamojo turto atkuriamoji vertė – nekilnojamojo turto statybos vertę patikslinus fizinio nusidėvėjimo procentu, apskaičiuotu už visus nekilnojamojo turto eksploatavimo metus, vadovaujantis reikalavimais, nustatytais Nekilnojamojo turto vertinimo taisyklių III skyriuje.

3. Nekilnojamojo turto atkuriamąją vertę patikslinus taikant vietovės pataisos koeficientą, nustatoma nekilnojamojo turto vidutinė rinkos vertė. Vietovės pataisos koeficientas netaikomas Nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo 9 str. 2 d. 3 p. nurodytam nekilnojamajam turtui.

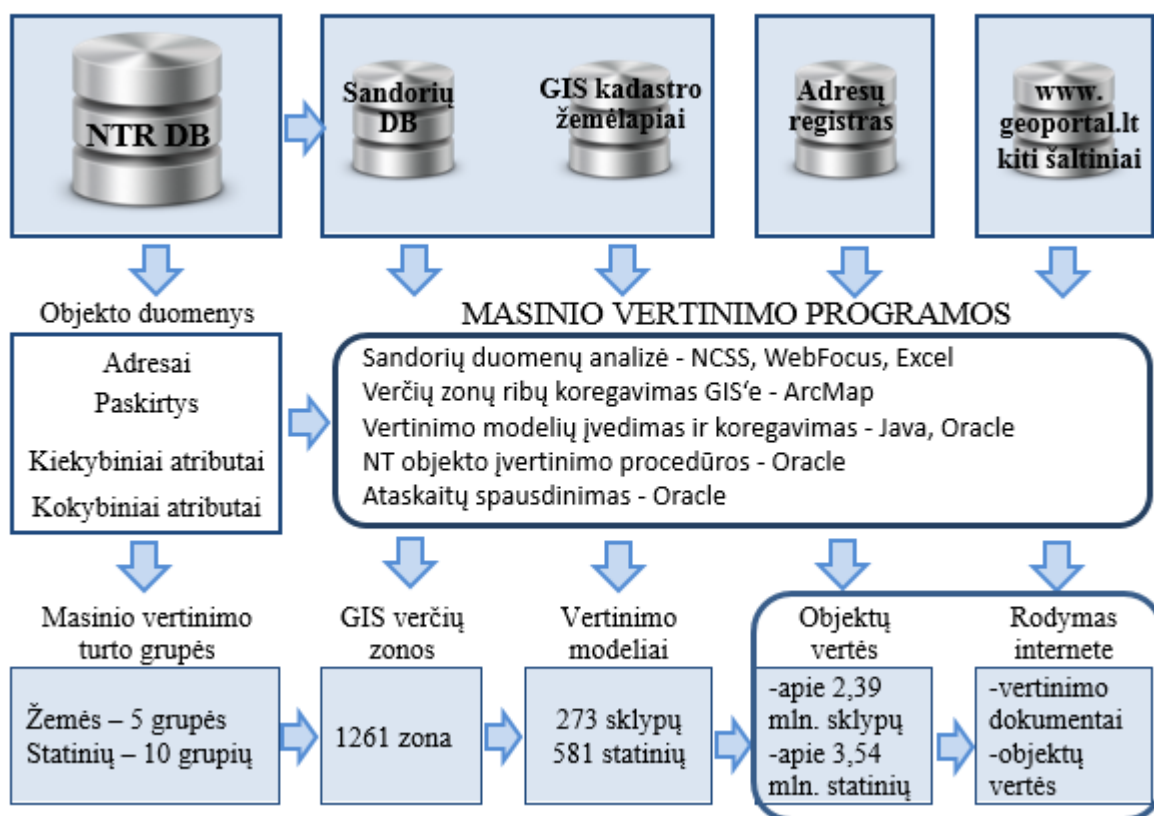
Nekilnojamojo turto vertės nustatytos išlaidų (kaštų) metodu įrašomos Nekilnojamojo turto kadastro ir Nekilnojamojo turto registro duomenų bazėse. Jų įrašai prilyginami nekilnojamojo turto vertinimo ataskaitai.

3.2. Masiniam vertinimui panaudotos duomenų bazės ir programos

Nekilnojamojo turto masiniam vertinimui panaudotos Nekilnojamojo turto registro, Nekilnojamojo turto sandorių, GIS kadastro žemėlapių, Adresų registro duomenų bazės, interneto puslapis www.geoportal.lt informacija ir atitinkamos programos, skirtos atlikti masinio vertinimo darbus:

- sandorių duomenų analizę;
- verčių zonų ribų koregavimą;
- vertinimo modelių įvedimą ir koregavimą;
- nekilnojamojo turto objektų įvertinimą;
- ataskaitų rengimą.

Išvardytų priemonių tarpusavio ryšių schema parodyta 3.1 pav.

3.1 pav. Nekilnojamojo turto masinio vertinimo informacinių priemonių schema

3.3. Vertinimo modelių sudarymo bendrosios taisyklės

Nekilnojamojo turto vertinimo taisyklių 3 p. vertinimo modelis apibrėžiamas taip: *nekilnojamojo turto vertinimo modelis – matematinė formulė, taikoma nekilnojamojo turto vidutinei rinkos vertei nekilnojamojo turto verčių zonoje apskaičiuoti, atsižvelgiant į Nekilnojamojo turto kadastro rodiklius*. Vertinimo modeliams parengti būtini išsamūs ir patikimi rinkos duomenys apie objektus.

Vadovaujantis Nekilnojamojo turto vertinimo taisyklių 18 p., sudarant nekilnojamojo turto vertinimo modelius, taikant tiek lyginamąjį, tiek pajamų metodus, nebuvo atsižvelgta į nekilnojamojo turto vertės padidėjimą ar sumažėjimą dėl šių veiksnių:

1. aplinkos laikino pagerinimo arba pabloginimo;
2. žemės sklypo nuosavybės formos ir fizinių savybių;
3. nekilnojamojo turto valdymo formos;
4. nekilnojamojo turto naudojimo, valdymo ir disponavimo apribojimų;
5. nekilnojamojo turto išplanavimo, stiliaus, dizaino, vidaus apdailos ir kitų individualių savybių;
6. nekilnojamojo turto (statinio) padėties gatvės, pasaulio šalių atžvilgiu;
7. nekilnojamojo turto panaudojimo universalumo, technologinės įrangos, jo skleidžiamos taršos.

Nekilnojamojo turto verčių žemėlapių ir vertinimo modelių parengimas susideda iš tarpusavyje susijusių 4 pagrindinių etapų: rinkos duomenų patikros, modelio specifikacijos, modelio kalibravimo ir modelių patikros (3.2 pav.).

Sandorių patikra. Modeliams sudaryti sandoriai patikrinti pagal kriterijus:

1. komerciškumą;
2. vienodas apmokėjimo sąlygas;
3. kilnojamojo turto nebuvimą;
4. vienodą sandorių laiką.

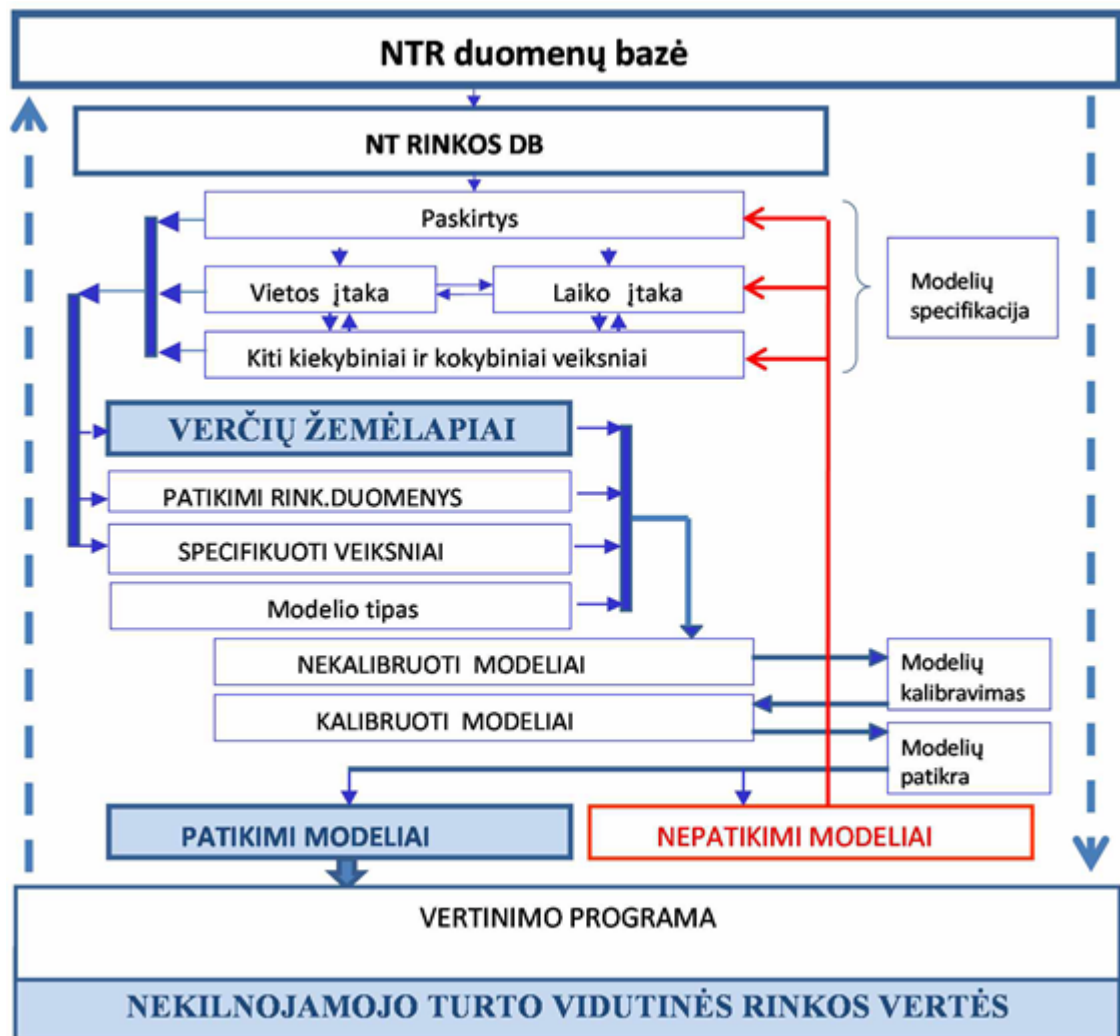
Pirmiesiems 3 kriterijams užtikrinti atlikta išvestinio rodiklio – 1 m² kainų analizė. Jos metu atsisakyta sandorių, kurių kainos neatitinka rinkos konjunktūros.

Ketvirto kriterijaus – vienodo sandorių laiko analizė neatsiejama nuo nustatytos masinio vertinimo datos ir yra labai svarbi aktyviai besikeičiančioje nekilnojamojo turto rinkoje. Laiko įtakos rinkos kainoms nustatymo būdai pateikti ataskaitos 4.3 poskyryje. Panaudojant kelerių metų sandorius, laiko pataisos būtinumas ir jos dydis daugeliu atvejų nustatyti naudojant rinkos kainų tendencijos koeficiento analizę ir porinę pardavimų analizę (naudojant laikotarpio pradžios ir laikotarpio pabaigos mėnesių kainų medianas). Patikrinus ir laiko pataisa pakoregavus sandorius, atliekama modelių specifikacija.

Modelių specifikacija – rinkos kainas lemiančių veiksnių ir nekilnojamojo turto charakteristikų bei jų sąveikos ryšių nustatymas. Specifikacija atliekama taikant statistinius skaičiavimus, grafinę analizę, koreliacines matricas ir kitus matematinės analizės būdus.

Vienas iš svarbiausių vertę lemiančių veiksnių – vietos įtaka, įvertinama sudarant verčių žemėlapius. Naudojantis žemėlapiu, nustatoma vietos įtaka rinkos vertei ir dėl veiksnių homogeniškumo vertės zonoje sumažinamas vertinimo modelio kintamųjų skaičius. Nekilnojamojo turto verčių zonų sudarymo taisyklės pateiktos ataskaitos 4.4.1 skirsnyje.

Kitiems kokybiniais ir kiekybiniais veiksniams nustatyti panaudotos koreliacinės matricos. Koreliacinė matrica nustato visų analizuojamų kintamųjų porų koreliacijos koeficientų reikšmes. Matricai sudaryti kokybiniai faktoriai paverčiami į skaitmeninę formą. Jei koreliacinėje matricoje du nepriklausomi kintamieji įgyja didelę koreliacijos koeficiento reikšmę, tai vieno veiksnio atsisakoma. Koreliacine analize užbaigiama nekilnojamojo turto veiksnių specifikacija. Specifikacijos etape pasiekiamas rezultatas – nustatoma, kokie veiksniai ir kokioje zonoje (teritorijoje) gali būti svarbūs apskaičiuojant nekilnojamojo turto rinkos vertę. Lieka nustatyti veiksnių sąveikos ryšius. Sąveikos ryšius lemia modelių tipai. Teisingas modelio tipo parinkimas garantuoja vertinimo rezultatų kokybę.

3.2 pav. Nekilnojamojo turto verčių žemėlapių ir modelių sudarymas

Modelio tipas parenkamas atsižvelgiant į Nekilnojamojo turto kadastro duomenis, verčių zonų sprendinius ir nekilnojamojo turto rinkos duomenis. Modeliai pagal tipus skirstomi į adityvinius, multiplikatyvinius ir hibridinius:

Adityvinis modelis. Bendra adityvinio modelio forma yra tokia:

$$S = b_0 + b_1X_1 + b_2X_2 + \dots + b_pX_p,$$

čia: S – apskaičiuojama vertė, $X_1, X_2, \dots, X_p$ – nepriklausomi kintamieji, p – nepriklausomų kintamųjų skaičius, b_0 – konstanta, $b_1, b_2, \dots, b_p$ – nepriklausomų kintamųjų koeficientai.

Multiplikatyvinis modelis. Multiplikatyvinio modelio forma yra tokia:

$$S = b_0 \times X_1^{b_1} \times X_2^{b_2} \dots \times X_p^{b_p},$$

čia: S – apskaičiuojama vertė, $X_1, X_2, \dots, X_p$ – nepriklausomi kintamieji, b_0 – konstanta, $b_1, b_2, \dots, b_p$ – nepriklausomų kintamųjų koeficientai.

Hibridinis modelis. Hibridiniai modeliai sujungia ir adityvinius, ir multiplikatyvinius komponentus, pavyzdžiui:

$$S = S = X_1^{b_1} \times X_2^{b_2} \times \dots \times b_i^{X_i} \times \dots (X_j^{b_j} + \dots + X_p^{b_p}),$$

čia: S – apskaičiuojama vertė, $X_1, X_2, \dots, X_p$ – nepriklausomi kintamieji, p – nepriklausomų kintamųjų skaičius, $b_1, b_2, \dots, b_p$ – nepriklausomų kintamųjų koeficientai.

Nustatius reikšmingus veiksnius ir parinkus modelio tipą, atliekamas modelio kalibravimas. *Modelio kalibravimas* – koeficientų masinio vertinimo modelyje nustatymo procesas. Kalibravimui panaudota daugianarė regresinė analizė (DRA). DRA – statistinis nežinomų duomenų, panaudojant žinomą ir prieinamą informaciją, nustatymo būdas. Nekilnojamojo turto vertinime nežinomi duomenys yra nekilnojamojo turto rinkos vertės reikšmės, žinomi ir prieinami – pardavimo kainos

ir objektų charakteristikos. DRA pateikia kiekvieno analizuojamo faktoriaus koeficientų reikšmes, kurias įvedus į modelį apskaičiuojamos vertinamų objektų vertės.

Modelių patikra. Nustačius koeficientų reikšmes, statistinėmis ir grafinėmis priemonėmis tikrinamas modelio patikimumas. Modelis įvertinamas pagal aritmetinio vidurkio, medianos, dispersijos, vidutinio kvadratinio nuokrypio, standartinio nuokrypio, koreliacijos koeficiento, modelio apibrėžtumo (determinacijos) koeficiento, variacijos koeficiento reikšmes. Statistinių rodiklių paaiškinimas pateiktas 3.4 poskyryje.

3.4. Statistinių rodiklių apibūdinimas

Modeliams sudaryti naudojami patikimi rinkos duomenys. Rinkos duomenų ir jų pagrindu sudarytų masinio vertinimo modelių patikimumui įvertinti naudojami įvairūs statistiniai metodai. Statistiniai rodikliai trumpai apžvelgiami toliau šiame skyriuje.

Aritmetinis vidurkis – reikšmių vidurkis $\bar{S} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n S_i$.

Mediana – sutvarkyto didėjimo tvarka rinkinio vidurinių reikšmių aritmetinis vidurkis, kai rinkinio elementų skaičius lyginis; sutvarkyto didėjimo tvarka rinkinio vidurinė reikšmė, kai rinkinio elementų skaičius nelyginis.

Moda – dažniausiai duomenų aibėje pasikartojusi reikšmė. Moda yra nevienareikšmis dydis. Ją patogiu rasti histograma.

Dispersija – apibūdina elementų galimų reikšmių išsisklaidymo apie vidurkį laipsnį:

$$DX = \frac{1}{n-1} \sum_{i=1}^n (S_i - \bar{S})^2.$$

Vidutinis kvadratinis arba standartinis nuokrypis parodo reikšmių (kainų) išsibarstymo apie vidurkį laipsnį. Kuo jis mažesnis, tuo aritmetinis vidurkis geriau atspindi visumą:

$$SX = \sqrt{DX}.$$

Absoliutus (vidutinis) nuokrypis parodo reikšmių nuokrypį nuo vidurkio:

$$AX = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n |S_i - \bar{S}|.$$

Variacijos koeficientas nurodo vidutinės kvadratinės paklaidos (SX) ir vidutinės pardavimo kainos procentinį santykį:

$$CV = \frac{100\%SX}{\bar{S}}.$$

Koreliacinė analizė rodo, kiek yra reikšmingas ryšys tarp dviejų arba daugiau statistiškai vienas su kitu susietų faktorių. Ji gelbsti priimant sprendimą, ar nagrinėjamas faktorius, nustatant vertę, yra reikšmingas, ar į jį galima nekreipti dėmesio.

Koreliacija (koreliacinis ryšys) rodo, ar yra ryšys tarp požymių, kokia jo kryptis ir stiprumas. Jei dydžiai koreliuoti, tai jie priklausomi, t. y. vieno buvimas (nebuvimas) daro įtaką kitam; kai nepriklausomi – nekoreliuoti.

Koreliacijos koeficientas parodo nagrinėjamų požymių tiesinę priklausomybę. Koreliacijos koeficiento galimos reikšmės $-1 \leq r(S, Z) \leq 1$. Jeigu dviejų kintamųjų koreliacijos koeficientas lygus 0, tai tie kintamieji yra statistiškai nepriklausomi. Koreliacijos koeficiento formulė:

$$r(S, Z) = \frac{\sum_{i=1}^n (S_i - \bar{S})(Z_i - \bar{Z})}{\sqrt{\sum_{i=1}^n (S_i - \bar{S})^2 \sum_{i=1}^n (Z_i - \bar{Z})^2}}$$

Normalusis pasiskirstymas – „tvarkingas“ (homogeniškas, stochastinis) duomenų pasiskirstymas apie aritmetinį vidurkį, kai atskirų duomenų nukrypimas nuo vidurkio yra atsitiktinis. Normalųjį pasiskirstymą aiškiai apibrėžia vidurkis ir standartinis (kvadratinis) nuokrypis.

Regresinė analizė leidžia apibrėžti santykį tarp dviejų vienas nuo kito priklausomų faktorių taip, kad žinant vieno faktoriaus reikšmę, kito faktoriaus reikšmę galima nusakyti su tam tikra tikimybe. Regresinė analizė yra būdas nustatyti funkciją taip, kad atstumų kvadratas nuo funkcijos iki atrinktos duomenų aibės būtų minimalus.

Daugianarė regresijos lygtis – kai lygtimi išreiškiama kelių nepriklausomų veiksnių įtaka. Sudarant regresijos lygtį neesminių priežasčių įtaka atmetama, todėl koreliacinis ryšys „virsta“ funkciniu. Regresijos lygtys dažniausia būna tiesinės, parabolinės, hiperbolinės, laipsninės ar rodiklinės.

Stjudento kriterijus (pasiskirstymas) t – parodo kintamojo įtaką priklausomam kintamajam lygtyje. Kuo Stjudento kriterijus didesnis, tuo svarbesnis lygtyje nepriklausomas kintamasis. Pavyzdžiui, kintamasis gali stipriai koreliuoti su pardavimo kaina, bet jis prognozavimui netinkamas. Tą netinkamumą ir parodo Stjudento kriterijus. Stjudento kriterijaus reikšmė pasirinktam pasiklovimo laipsniui randama lentelėse (pateikiamos statistiniuose vadovėliuose).

Fišerio kriterijus $F=t^2$, taip kaip ir Stjudento, naudojamas vieno ar kito regresijos kintamojo reikšmingumui nustatyti.

Beta koeficientai išreiškia atskirų kintamųjų reikšmingumą vienas kito atžvilgiu; jų ryšį lygtyje.

Modelio apibrėžtumo (determinacijos) koeficientas R^2 nurodo, koks pardavimo kainų pasiskirstymo procentas yra paaiškinamas regresijos modeliu. Jis apskaičiuojamas pagal formulę:

$$R^2 = \frac{\sum \left(\hat{S}_i - \bar{S} \right)^2}{\sum \left(S_i - \bar{S} \right)^2},$$

čia $\hat{S}_i$, – prognozuota kaina.

R gali turėti reikšmes nuo 0 iki 1. Kai $R = 0$, modeliu jokia pardavimo kainų variacija nepaaiškinama. Šiuo atveju kainų vidurkis $\bar{S}$, taip pat, kaip ir regresijos pagal modelį apskaičiuotos kainos, vienodai atspindės visų nagrinėjamų objektų vertes. Kai $R^2 = 1$, visi nukrypimai nuo $\bar{S}$ aprašomi regresijos lygtimi. Tai reiškia, kad modelyje su vienu kintamuoju visi taškai, atitinkantys pardavimo kainas, yra išsidėstę vienoje linijoje.

4. VERTINIMO MODELIŲ SUDARYMAS VERTINANT LYGINAMUOJU METODU

4.1. Vertinimo modelių sudarymas taikant lyginamąjį metodą

Nekilnojamojo turto masinio vertinimo modelių, taikant lyginamąjį metodą, sudarymui panaudoti Nekilnojamojo turto kadastro ir registro duomenys, apimantys pastatų ir patalpų kiekybines ir kokybines charakteristikas, parduotų objektų rinkos kainas ir sandorio sudarymo datas. Individualių vertinimo ataskaitų, spaudos ir interneto informacija apie pasiūlos ir nuomos kainas panaudota kaip pagalbinių duomenys.

Duomenų analizės ir vertinimo modelių sudarymo būdai parenkami atsižvelgiant į rinkos duomenų kiekį nekilnojamojo turto verčių zonose. Jei yra pakankamas sandorių skaičius, rinkos analizė atliekama ir masinio vertinimo modeliai parengiami taikant statistinius metodus. Analizės rezultatai įvertinami pagal statistinius patikimumo kriterijus. Neaktyvios rinkos verčių zonose gali būti taikomas rinkos modeliavimas arba ekspertinis vertinimas.

Nekilnojamojo turto verčių žemėlapių ir vertinimo modelių parengimą lyginamuoju metodu sudaro 4 tarpusavyje susiję pagrindiniai etapai:

1. Rinkos duomenų patikra.
2. Modelio specifikacija.
3. Modelio kalibravimas.
4. Modelio patikra.

4.2. Pradinių rinkos duomenų statistiniai rodikliai

Nekilnojamojo turto masiniam vertinimui panaudoti Nekilnojamojo turto sandorių bazės duomenys. Pradinių rinkos duomenų statistiniai rodikliai pateikiami 4.1 lentelėje.

Ukmergės rajono savivaldybės teritorijoje 2014–2018* m. laikotarpiu daugiausia sudaryta butų sandorių ir vieno-dviejų butų namų, atitinkamai 1298 ir 842 sandoriai. Mažiausiai sudaryta kultūros, švietimo ir mokslo, poilsio ir sporto bei pagalbinių ūkio paskirčių objektų sandorių.

4.1. lentelė. Ukmergės rajono savivaldybės 2014–2018* m. pradinių rinkos duomenų statistiniai rodikliai pagal paskirties grupes masiniam vertinimui

Sandorių skaičius	Minimumas, vnt. kaina	Maksimumas, vnt. kaina	Aritmetinis vidurkis	Vidutinis kvadratinis nuokrypis	Mediana
<i>Administracinės ir gydymo paskirčių grupės nekilnojamasis turtas</i>					
53	1	980	163	122	101
<i>Bendrabučių paskirties grupės nekilnojamasis turtas</i>					
78	47	424	191	44	168
<i>Butų paskirties grupės nekilnojamasis turtas</i>					
1298	2	740	258	42	253
<i>Garažų paskirties grupės nekilnojamasis turtas</i>					
306	1	301	68	70	54
<i>Kultūros, švietimo ir mokslo paskirčių grupės nekilnojamasis turtas</i>					
11	10	83	46	41	48
<i>Pagalbinio ūkio pastatų paskirties grupės nekilnojamasis turtas</i>					
6	5	30	14	46	14
<i>Pagalbinio ūkio patalpų paskirties grupės nekilnojamasis turtas</i>					
21	3	202	30	131	16
<i>Poilsio ir sporto paskirčių grupės nekilnojamasis turtas</i>					
10	33	994	294	357	67
<i>Sodų pastatų paskirties grupės nekilnojamasis turtas</i>					
190	9	509	100	70	79
<i>Vieno-dviejų butų namų paskirties grupės nekilnojamasis turtas</i>					
842	3	838	113	93	78
<i>Viešbučių, prekybos, paslaugų ir maitinimo paskirčių grupės nekilnojamasis turtas</i>					
97	1	1960	188	143	105

* Sandoriai, įvykę 2018 m. sausio–liepos mėnesiais.

Vadovaujantis Nekilnojamojo turto vertinimo taisyklių 6 punktu, nekilnojamojo turto rinkos duomenys tikrinami pagal statistinio patikimumo kriterijus. Šiuos kriterijus atitinkantys duomenys laikomi patikimais ir naudojami nekilnojamojo turto verčių zonoms ir vertinimo modeliams sudaryti. Statistiškai nepatikimi duomenys turtui vertinti nenaudojami.

4.3. Laiko pataisa

Sandorių laiko analizė neatskiriama nuo nustatytos masinio vertinimo datos ir yra labai svarbi, kai naudojami kelerių metų duomenys ir kai nekilnojamojo turto rinka per analizuojamą laikotarpį aktyviai kinta. Vertinimo data yra 2018 m. rugpjūčio 1 d., todėl kainų pataisa dėl laiko yra skaičiuota ir, prireikus, atlikta korekcija, prilyginus šią pataisą prie nurodytos datos sandorių kainos.

Laiko pataisai nustatyti naudojami šie metodai:

1. porinė pardavimų analizė;
2. perpardavimų analizė;
3. pardavimo kainų tendencijos koeficiento analizė;
4. daugianarė regresinė analizė.

Porinė pardavimų analizė. Atrinkami nekilnojamojo turto analogiškų objektų pardavimai, atlikti skirtingu metu. Pataisius šių objektų kainas dėl fizinių charakteristikų skirtumų, likę kainų skirtumai priskiriami laiko faktoriaus įtakai. Turint daug lyginamų objektų rinkos duomenų, apimančių kelerių metų sandorius, galima nustatyti vidutinį rinkos keitimosi tempą atskirai kiekvienais metais. Rekomenduojama naudoti medianą, kadangi ji išeliminuoja ekstremalių reikšmių įtaką. Nustatytas kainų kitimo tempas panaudojamas sandorių kainoms koreguoti nustatytos vertinimo datos požūriu pagal formulę:

$$KLP = K (1 + rt);$$

kur KLP – pardavimo kaina, pakoreguota vertinimo data;
K – faktinė pardavimo kaina;
r – mėnesio arba ketvirčio kainų kitimo tempas;
t – periodų skaičius (mėnesių arba ketvirčių).

Sandorių, įvykusių vėliau negu vertinimo data, kainų koregavimas atliekamas pagal formulę:

$$KLP = K (1 - rt'),$$

kur t' – periodų (mėnesių, ketvirčių) skaičius, praėjęs nuo vertinimo datos iki sandorio datos.

Perpardavimų analizė. Analizuojamos skirtingu metu įvykusių to paties objekto sandorių kainos. Šis metodas analogiškas poriniam pardavimų metodui, išskyrus privalumą – objektų charakteristikų skirtumų pataisų skaičiavimas yra minimalus. Trūkumas – mažas sandorių skaičius, ypač tais atvejais, kai būtina nustatyti kiekvienos zonos laiko pataisą atskirai. Dėl duomenų stokos šis metodas sujungiamas su porine pardavimų analize.

Pardavimo kainų tendencijos koeficiento analizė. Naudojant aproksimuojančią kreivę nustatoma, kaip tam tikru laikotarpiu kito objektų ploto vieneto pardavimo kainos. Tokiai analizei abscisėje atidedami įvykusių sandorių mėnesiai (ketvirčiai), ordinatėje – ploto vieneto kainos. Išsidėsčiusius taškus aproksimuojanti kreivė parodo kainų kitimo vidutinį tempą (tendenciją) analizuojamu laikotarpiu grafiškai ir matematine išraiška.

Daugianarė regresinė analizė (DRA). Taikant DRA nustatoma kelių nepriklausomų faktorių, tokių kaip objektų fizinių, vietos charakteristikų įtaka priklausomam kintamajam – pardavimo kainai. Pardavimo datą DRA panaudojant kaip vieną iš nepriklausomų kintamųjų, gaunama datos veiksnio koeficiento reikšmė. Ji parodo laiko veiksnio įtaką pardavimo kainai.

Ukmergės rajono savivaldybėje laiko pataisa apskaičiuota panaudojant pardavimo kainų tendencijos koeficiento analizę ir nustatyta reikšminga visoms nekilnojamojo turto paskirčių grupėms (vieno-dviejų butų namai; butai; bendrabučiai; viešbučiai, prekybos, paslaugų ir maitinimo; administracinė ir gydymo; garažų; kultūros, švietimo ir mokslo; poilsio ir sporto; sodų pastatai; pagalbinio ūkio); pardavimo kainos 2018-08-01 vertinimui pakoreguotos laiko pataisa.

4.4. Vietos įtakos įvertinimas

4.4.1. Verčių zonų žemėlapių sudarymas

Masiniame nekilnojamojo turto vertinime vietos įtaka įvertinama nekilnojamojo turto verčių žemėlapiuose sudarant verčių zonas. Teritorijos zonavimu pasiekiamas taip pat ir kitų veiksnių – aprūpinimo komunikacijomis, paslaugų punktais, kultūros objektais, patrauklumo ir t. t. – homogeniškumas, todėl sumažėja kintamųjų skaičius, modelis tampa paprastesnis. Vieta, išreikšta verčių zonomis ir joms nustatytais skaliariniais dydžiais, yra vienas iš vertinimo modelio kintamųjų, turinčių svarbią įtaką nekilnojamojo turto vertei.

Nekilnojamojo turto verčių zona – atliekant sisteminę analizę nustatoma ir ekonominiais veiksniais bei rinkos sandorių duomenimis grindžiama panašių kainų lygio teritorija, atvaizduojama Nekilnojamojo turto kadastro žemėlapyje.

Žemės sklypams ir statiniams sudaromos bendros verčių zonos (Nekilnojamojo turto vertinimo taisyklių 8 p.).

Ukmergės rajono savivaldybės teritorijos zonavimas vertingumo požiūriu atliktas panaudojant Geografinių informacinių sistemų (toliau – GIS) *ArcGIS API for JavaScript* ir *Java* priemonėmis įmonės programuotojų sukurta taikomąją programą, *ArcGIS 10.3.1. for Desktop* programą, Nekilnojamojo turto kadastro žemėlapių sprendinius, statistiškai patikimus šios savivaldybės nekilnojamojo turto rinkos duomenis, atsižvelgta į ankstesnių ir šio žemės ir statinių masinio vertinimo rezultatų viešo svarstymo metu pateiktas savininkų, savivaldybių specialistų pastabas, pasiūlymus ir nurodymus, pateiktus raštu, ir viešo verčių žemėlapių ir verčių aptarimo metu.

Atsižvelgiant į patikimų pirkimo–pardavimo duomenų lokalizaciją, GIS priemonėmis sukurtoje taikomojoje programoje suformuojamos verčių zonos. Verčių zonų ribos turi atitikti nekilnojamojo turto rinkos kainų lygių (ploto vienetui) pasikeitimų ribas, įvertinant analizuojamų objektų, kurių pardavimo kainos atitinka rinkos kainų patikimumo kriterijus, naudojimo paskirtį ir kitas svarbias charakteristikas.

Verčių zonoms sudaryti parduotų objektų 1 m² kainos pažymimos žemėlapyje pagal objekto buvimo vietą ir paskirčių grupes. Nekilnojamojo turto verčių zonos sudarytos laikantis Nekilnojamojo turto vertinimo taisyklių 7 punkto reikalavimų:

1. *Nekilnojamojo turto verčių zona turi apimti žemės plotus ir vidaus vandenį, kuriuose bent vienos paskirties nekilnojamojo turto patikimumo kriterijus atitinkančių kainų lygis nuo gretimos nekilnojamojo turto verčių zonos kainų lygio skiriasi ne mažiau kaip 15 procentų.*

2. *Nekilnojamojo turto verčių zona kaimo vietovėje turi būti ne mažesnė kaip vienos gyvenamosios vietovės teritorija arba urbanizuota ar rekreacinio naudojimo pobūdžio teritorijos dalis (sodininkų bendrijos sodai, miestelis ir kita).*

3. *Nekilnojamojo turto verčių zonų ribos derinamos su savivaldybių, gyvenamųjų vietovių, kadastro vietovių ir kadastro blokų bei žemės sklypų ribomis, miškų masyvų ir valstybinių vandens telkinių pakraščiais, teritorijų planavimo dokumentuose suformuotų miestų kvartalų ar skirtingo teritorijos tvarkymo režimo teritorijų ribomis.*

Suformavus nekilnojamojo turto verčių zonas, vadovaujantis teminių žemėlapių rengimo reikalavimais, nustatytais Lietuvos Respublikos geodezijos ir kartografijos įstatyme, parengiami nekilnojamojo turto verčių žemėlapiai (Nekilnojamojo turto vertinimo taisyklių 9 str.).

GIS taikomojoje programoje suformavus verčių zonas ir vadovaujantis teminių žemėlapių rengimo reikalavimais, numatytais Lietuvos Respublikos geodezijos ir kartografijos įstatyme, parengus skaitmeninį verčių žemėlapi, nekilnojamojo turto objektams miestuose ir kaimiškose teritorijose pagal jų vietą kadastro žemėlapyje automatizuotai parenkama verčių zona ir zonos vertingumo rodikliai, numatyti vertinimo modelyje. GIS priemonių naudojimas sudaro sąlygas teisingai priskirti zonų reikšmingumo rodiklius nekilnojamojo turto objektams, kurie naujai registruojami kadastro žemėlapyje, taip pat eliminuojamos neteisingai suteiktų adresų klaidos.

Dėl verčių zonų ribų nustatymo žemės sklypų ribomis ir dėl nekilnojamojo turto objekto vietos identifikavimo GIS priemonėmis pagal jo adresą bei koordinates kadastro žemėlapyje

verčių zonas tiksliai aprašyti tekstu sudėtinga ir netikslinga, nes tekstinis aprašymas tampa nereikalingas objekto geografinės vietos identifikavimui. Dėl anksčiau išdėstytų aplinkybių nekilnojamojo turto masinio vertinimo ataskaitose verčių zonų tekstiniai aprašymai nepateikiami.

Susipažinti su patvirtintais savivaldybės teritorijos verčių zonų žemėlapiais ir atlikti verčių zonų paiešką galima interneto puslapyje www.regia.lt/zemelapis/. Nurodytame puslapyje verčių zonų paieška atliekama savivaldybių sąrašė pažymint norimą savivaldybę, temų sąrašė pažymint laukus – *verčių zonos; sklypai*, adresų paieškos lauke įvedant statinio adresą.

Ukmergės rajono savivaldybės nekilnojamojo turto verčių zonų žemėlapis pateiktas Registrų centro interneto puslapyje <http://www.registrucentras.lt/ntr/vertinimas/masinis/masvert.php>, pasirinktos savivaldybės dokumente „Zonų žemėlapis“.

4.4.2. Trumpas zonų suskirstymo praktinis paaiškinimas

Ukmergės rajono savivaldybėje sudarytos 33 verčių zonos, iš kurių Ukmergės mieste – keturios, likusioje savivaldybės teritorijoje – trisdešimt, zonų sudarymo pagrindimas pateikiamas toliau.

Ukmergės miestas – rajono centras, įsikūręs abipus Šventosios upės. Tai stambus Aukštaitijos pramonės centras, kuriame dėl geros strateginės padėties sovietiniais laikais buvo pastatyta nemažai stambių pramonės įmonių, kurios pastaraisiais metais restruktūrizuojamos, skaidomos, steigiamos naujos.

53.1.1 verčių zona – Ukmergės miesto centrinė dalis, apimanti Vytauto, Paupio ir greta esančias besiribojančias gatves, išsidėsčiusi Šventosios upės dešiniajame krante, išskirta į atskirą verčių zoną. Šioje centrinėje miesto dalyje aukštas nekilnojamojo turto kainas suformavo čia esančios pagrindinės savivaldybės ir valstybės institucijos, mokyklos, prekybos ir paslaugų centrai, bankai, poliklinikos, kultūros objektai, suformuota infrastruktūra, sutvarkyta aplinka.

53.1.2 verčių zona – Ukmergės miesto dalis – pagrindinė miesto Vilniaus gatvė su aplinkinėmis gatvėmis, išsidėsčiusi kairiajame Šventosios upės krante. Šioje teritorijoje nekilnojamojo turto kainos šiek tiek mažesnės už centrinės dalies, bet dėl artumo iki miesto centro ir besiplečiančios miesto centrinės dalies, nekilnojamas turtas šioje verčių zonoje turi paklausą. Ši teritorija užstatyta 1970 – 1990 metų statybos individualiais gyvenamaisiais namais (Smėlių ir Pivonijos kvartalai) bei sovietinių laikų daugiabučiais gyvenamaisiais namais (Užupio kvartalas). Šioje verčių zonoje didelių pramonės objektų nėra, vykdoma smulkesnė socialinė, paslaugų, komercinė veikla.

53.1.3 verčių zona – Ukmergės miesto teritorijos, kuriose yra įvairios paskirties nekilnojamojo turto pastatų: miesto šiaurinė dalis, esanti šalia Ukmergės – Kaunas magistralės, užstatyta pramonės ir komerciniais objektais; rytinėje ir pietinėje miesto dalyje (Šlapių, Dukstynos, Krekšlių kvartalai) dominuoja individualūs 1960 – 1990 metų statybos gyvenamieji namai, yra keletas socialinių objektų (poliklinika, ligoninė, stadionas), komerciniai objektai (degalinės, prekybos centrai). Šioje verčių zonoje yra ir Ukmergės miesto kapinės bei sodų bendrijos. Ukmergės miesto bendrajame plane teritorijoje, šalia automagistralių numatyta verslo, logistikos objektų statyba, priemiesčiuose – mažaaukščių gyvenamųjų namų statyba. Dėl išvardintų faktorių, gero susisiekimo (šalia pagrindinių magistralinių kelių), negyvenamos paskirties nekilnojamas turtas šioje verčių zonoje paklausus.

53.1.4 verčių zona – Ukmergės miesto teritorija, apimanti centrinę ir šiaurinę miesto dalį, besiribojanti su Šventosios upe. Šioje zonoje yra traukos objektų: komercinių, socialinių bei kultūros objektų, išsidėsčiusių Kauno, V.Kudirkos, Ramygalos ir gretimose gatvėse. Bet didžiausią šios verčių zonos dalį užima senesnės statybos ir rekonstruotais individualiais gyvenamaisiais namais užstatytos gatvės. Nekilnojamojo turto kainos šioje verčių zonoje tik šiek tiek mažesnės už miesto centrinėje dalyje (53.1.1) esančio nekilnojamojo turto.

53.2 verčių zona – Pabaisko miestelis, esantis ant Vintaros upės krantų ir tvenkinio. Tai sena gyvenvietė. Prie jos esančiuose 3 pilkapiuose rasta akmens amžiaus geležinių dirbinių. Miestelis užstatytas senais ir naujesniais individualiais gyvenamaisiais namais, kurių nekilnojamojo turto kainos dėl miestelio infrastruktūros bei palyginti patogaus susisiekimo ir artumo su savivaldybės

centru, aukštesnės už greta esančių kaimų nekilnojamojo turto kainas. Perspektyvoje planuojama, jog šis miestelis taps Ukmergės priemiestiu su miesto infrastruktūra, todėl jis išskirtas į atskirą verčių zoną.

53.3 verčių zona – Deltuvos mstl., Gintarų, Sarapų, Statikų, Šemetiškių kaimai, besiribojantys su Ukmergės miestu ir prie jo neatskiriama prisiliejusios gyvenvietės, esančios prie kelio Ukmergė – Kėdainiai. Deltuvos miestelis istoriniuose šaltiniuose minimas 1219 m. Didelę teritorijos dalį užima Sarapų kaime esančios sodų bendrijos, besiribojančios su Ukmergės miesto riba. Minėtos gyvenvietės nekilnojamojo turto požiriu perspektyvios: nedidelis atstumas iki Ukmergės miesto, geras susisiekimas sąlygoja aukštesnes nekilnojamojo turto kainas, todėl jos išskirtos į atskirą verčių zoną.

53.4 verčių zona – Vidiškių miestelis, Šventupės ir Liūnelių kaimai – prie Kauno – Zarasų plento, dešiniajame Šventosios upės krante. Vidiškiai minimi XV a., dvaras – 1596 m. Strategiškai patogioje vietoje esantis miestelis ir kaimai perspektyvūs nekilnojamojo turto požiriu tiek gyvenamųjų ir poilsio pastatų statybai, tiek smulkaus verslo objektų statybai. Dominuoja privačios valdos, užstatytos senais ir naujesniais individualiais gyvenamaisiais namais. Dėl miestelio statuso Vidiškių miestelis, Šventupės ir Liūnelių kaimai išskirti į atskirą verčių zoną.

53.5 verčių zona - Ukmergės rajono savivaldybės Vaitkuškio, Vaikūnų ir Varinės kaimų teritorijos, besiribojančios su Ukmergės miesto riba. Varinės kaimo gatvės – Pašilės ir Pergalės – Ukmergės miesto teritorijos gatvės. Šios populiaros kaimų teritorijos užstatytos senesnės ir naujos statybos privačiais mediniais ir plytų mūro gyvenamaisiais namais. Zonos patrauklumą didina ir čia esantis Lapekalnio tvenkinys, šalia pratekantis Gniužos upelis. Zonos teritorijoje (Vaitkūnų kaime) taip pat yra ir sodų bendrija, kuri palaipsniui užstatoma individualiais gyvenamaisiais namais. Teritorijoje esančioje abipus automagistralių yra ir keletas įmonių. Šios Ukmergės rajono savivaldybės teritorijos pastaraisiais metais intensyviai urbanizuojamos, pasižymi aukštomis kainomis.

53.6 verčių zona – Vaitkūnų, Miliaučiznos, Skominų kaimai. Šie kaimai į atskirą verčių zoną išskirti dėl savo strateginės padėties (yra prie magistralinio Vilnius – Panevėžys kelio). Kaimai užstatyti senesnės ir naujesnės statybos gyvenamaisiais namais, kurių kainos aukštesnės už greta esančių kaimų. Zonoje dominuoja nemažo ploto žemės ūkio paskirties žemės sklypai. Perspektyvoje šiuose kaimuose, šalia strateginio kelio numatyta įvairių objektų statyba.

53.7 verčių zona – Žemaitkiemio miestelis, esantis šalia Ukmergės ir Anykščių rajonų ribos, 17 km atstumu į rytus nuo Ukmergės miesto. Miestelis įkurtas to paties ežero pakrantėje. Žemaitkiemio miestelis rašytiniuose šaltiniuose paminėtas XV a. Nekilnojamojo turto požiriu šis miestelis Ukmergės rajono savivaldybėje nėra populiarus ir perspektyvus: atokiau nuo pagrindinių magistralių, problemiškas susisiekimas. Dominuoja senesnės ir naujesnės statybos gyvenamieji namai su nedideliais (iki 3 ha ploto) žemės sklypais. Dėl miestelio statuso Žemaitkiemis išskirtas į atskirą verčių zoną.

53.8, 53.9, 53.10, 53.11, 53.12, 53.13 verčių zonos – Lyduokių, Želvos, Šešuolių, Taujėnų, Siesikų, Veprių miesteliai – seniūnijų administraciniai centrai. Šiose gyvenvietėse didelių pramonės objektų nėra (yra smulkios privačios įmonės), vykdoma smulki paslaugų ir žemės ūkio veikla, vyrauja smulkus ir vidutinis ūkis. Šių miestelių teritorijos užstatytos senais ir naujesniais individualiais gyvenamaisiais namais, dominuoja gyvenamosios paskirties ir nedideli (apie 3 ha ploto) žemės ūkio paskirties žemės sklypai, kurių nekilnojamojo turto kainos dėl miestelių infrastruktūros bei palyginti patogaus susisiekimo su savivaldybės centru, aukštesnės už greta esančių kaimų. Dėl išvardintų faktorių šie miesteliai išskirti į atskiras verčių zonas.

53.14 verčių zona – juosianti Ukmergės miestą, išskirta dėl artumo iki rajono centro. Tai perspektyvi nekilnojamojo turto požiriu Ukmergės savivaldybės teritorija, kurioje, miestui plečiantis, tiek žemės sklypai, tiek pastatai įgauna paklausą. Bendrajame plane šioje teritorijoje numatyta įvairi – tiek verslo, logistikos (prie automagistralių), tiek privačių gyvenamųjų namų statyba. Šioje teritorijoje didelių pramonės objektų nėra, vykdoma smulki paslaugų ir komercinė veikla. Tai teritorija, užstatyta senais ir naujesniais mediniais ir plytų mūro individualiais gyvenamaisiais namais, dominuoja nedideli (apie 3 ha ploto) žemės ūkio paskirties žemės sklypai.

53.15, 53.16, 53.18, 53.19, 53.20 ir 53.21 verčių zonos – teritorijos, esančios centrinėje Ukmergės rajono savivaldybės dalyje, esančios aplink Ukmergės miestą, ateityje perspektyvios, palaipsniui urbanizuojamos (pagrindė prie automagistralių): gyvenvietės, esančios šalia automagistralių, pamažu plečiasi, pastatai rekonstruojami, statomi nauji individualūs gyvenamieji namai. Gyvenvietėse dominuoja privačios valdos su senais ir naujesniais mediniais individualiais gyvenamaisiais namais bei nedideli žemės ūkio paskirties žemės sklypai. Dėl lokalizacijos (išsidėsčiusios abipus greitkelio) šios teritorijos išskirtos į atskiras verčių zonas.

53.17, 53.22 ir 53.23 verčių zonos – teritorijos, esančios vakarinėje savivaldybės dalyje, besiribojančios su Jonavos ir Širvintų rajonais, panašios savo lokalizacija bei nekilnojamojo turto kainomis. Tai miškingos ir ariamų žemės sklypų teritorijos, kuriose dominuoja nedideli kaimai ir viensėdžiai, daugumoje užstatyti senais individualiais gyvenamaisiais namais su nedideliais žemės sklypais. Pramonės bei komercijos objektų šiose verčių zonose nėra (smulkios parduotuvės pagrindė įrengtos gyvenamuosiuose namuose), gyventojų užimtumas sutelktas nedideliuose žemės ūkiuose. Nekilnojamojo turto kainos šiose verčių zonose nėra aukštos (išskyrus nekilnojamąjį turtą prie vandens telkinių). Dėl atstumo su Ukmergės ir Vilniaus miestais minėtos teritorijos išskirtos į atskiras verčių zonas.

53.24, 53.25, 53.26 ir 53.27 verčių zonos – teritorijos, besiribojančios su Kėdainių, Panevėžio, Anykščių ir Molėtų savivaldybių teritorijomis, esančios Ukmergės rajono šiaurėje ir rytuose, panašios savo lokalizacija bei nekilnojamojo turto kainomis. Tai gana miškingos ir ariamų žemės sklypų teritorijos, kuriose dominuoja nedideli kaimai ir viensėdžiai, daugumoje užstatyti senais individualiais gyvenamaisiais namais su nedideliais žemės sklypais. Pramonės bei komercijos objektų teritorijoje nėra (smulkios parduotuvės pagrindė įrengtos gyvenamuosiuose namuose), gyventojų užimtumas sutelktas nedideliuose ir stambesniuose žemės ūkiuose. Pagrindinis žmonių pragyvenimo šaltinis – žemdirbystė, gyvulininkystė, medienos ruošą. Nekilnojamasis turtas šiose verčių zonose didele paklausa nepasižymi, išskyrus ūkininkavimui tinkamus žemės sklypus. Šios zonos išskirtos todėl, kad joms būdingas žemesnis nekilnojamojo turto kainų lygis, palyginus su kitomis Ukmergės rajono savivaldybės teritorijomis.

53.28, 53.29 ir 53.30 verčių zonos – teritorijos, esančios abipus Vilnius – Panevėžys automagistralės, Ukmergės rajono savivaldybės bendrajame plane jose numatyta urbanistinė plėtra. Vietovėse dominuoja įvairaus ploto žemės ūkio paskirties žemės sklypai. Dėl Ukmergės rajono savivaldybės bendrajame plane numatytos plėtros (komercinių, logistikos objektų statybų) pastaruoju metu minėtos savivaldybės teritorijos tampa paklausios, išskirtos iš greta esančių vietovių į atskiras verčių zonas.

4.5. Statybos ir rekonstrukcijos metų įtaka

Statybos metų įtaka yra vienas iš reikšmingiausių kintamųjų vidutinei rinkos vertei nustatyti. Vertinant nekilnojamąjį turtą masinio vertinimo būdu ir siekiant kuo tiksliau įvertinti statybos metų (ypač tais atvejais, kai objekto statymo trukmė ilga) įtaką vertei, imamas statybos pradžios ir pabaigos metų vidurkis. Pvz., statybos pradžios metai – 2000, o pabaigos – 2012, tai jų vidurkis bus $(2000+2012)/2 = 2006$.

Masinio vertinimo modeliuose atskiru kintamuoju įvertinama rekonstrukcijos metų įtaka vidutinei rinkos vertei, jei pastatas buvo rekonstruotas.

4.6. Rinkos modeliavimas

Nekilnojamojo turto rinkos modeliavimas – procesas, kai atliekant nekilnojamojo turto rinkos analizę, nustatoma vertės ir rinkos veiksnių priklausomybė, taikoma neįvertintų rinkos segmentų vertės parametrams nustatyti.

Nekilnojamojo turto masiniame vertinime rinkos modeliavimo būdas taikomas rinkos vertei nustatyti toms turto grupėms (paskirtims) ir tose verčių zonose, kuriose analizuojamos turto grupės (paskirties) objektų nebuvo parduota ir jų pirkimo–pardavimo rinkos kainos nėra žinomos. Taikant nekilnojamojo turto rinkos analizę nustatytų priklausomybių tarp vertės ir rinkos veiksnių (turto

vertės ir nuomos kainos priklausomybės, turto verčių tarp skirtingų turto grupių priklausomybės, turto verčių nuo atstumo priklausomybės, analogiškų verčių zonų vertės, individualaus vertinimo verčių) panaudojimas neįvertintos turto grupės (paskirties) vertei nustatyti vadinamas vertinimu rinkos modeliavimo būdu. Vertinant šiuo būdu, verčių tikslumas tiesiogiai priklauso nuo surinktos informacijos pagrįstumo ir teisingumo.

Atsižvelgiant į nepakankamą bendrabučių paskirties sandorių skaičių ir į tai, kad vertinant butus ir bendrabučius atsižvelgiama į analogiškus vertei įtaką darančius veiksnius, vertintojai, sudarydami bendrabučių masinio vertinimo modelį, apskaičiavo priklausomybės koeficientą tarp butų ir bendrabučių paskirčių grupių. Atlikus Elektrėnų, Šalčininkų r., Širvintų r., Švenčionių r., Trakų r., Ukmergės r. ir Vilniaus r. sav. savivaldybių teritorijose butų ir bendrabučių paskirčių grupių nekilnojamojo turto rinkos duomenų statistinę analizę, nustatyta, kad nekilnojamojo turto verčių zonose, nurodytose 4.2 lentelėje, vidutinis skirtumas tarp butų sandorių 1 m² kainos medianos ir bendrabučių sandorių 1 m² kainos medianos, yra 30 proc. Taigi sudarant bendrabučių modelį ir skaičiuojant bendrabučių vidutines rinkos vertes, gauta vertė, apskaičiuota pagal butų modelį, dauginama iš nustatyto koeficiento 0,70. Verčių zonose, kuriose bendrabučių pardavimo sandorių nebuvo, pritaikytas pagal nekilnojamojo turto rinką panašios verčių zonos apskaičiuotas bendrabučių paskirties koeficientas.

Koeficiento apskaičiavimas pagal verčių zonas pateikiamas 4.2 lentelėje.

4.2 lentelė. Bendrabučių paskirties koeficiento apskaičiavimas pagal verčių zonas

Verčių zona	Bendrabučių sandorių kainos mediana, Eur/kv.m	Butų sandorių kainos mediana, Eur/kv.m	Koeficientas
8.1	303	428	0,71
8.2	240	350	0,69
48.1.3	149	211	0,71
49.1.2	152	226	0,67
52.2	410	585	0,70
53.1.2	188	268	0,70
53.1.3	173	248	0,70
53.1.4	196	281	0,70
58.1	584	803	0,73
58.24	513	734	0,70
58.52	486	699	0,70
58.69	520	748	0,70
Koeficientų vidurkis:			0,70

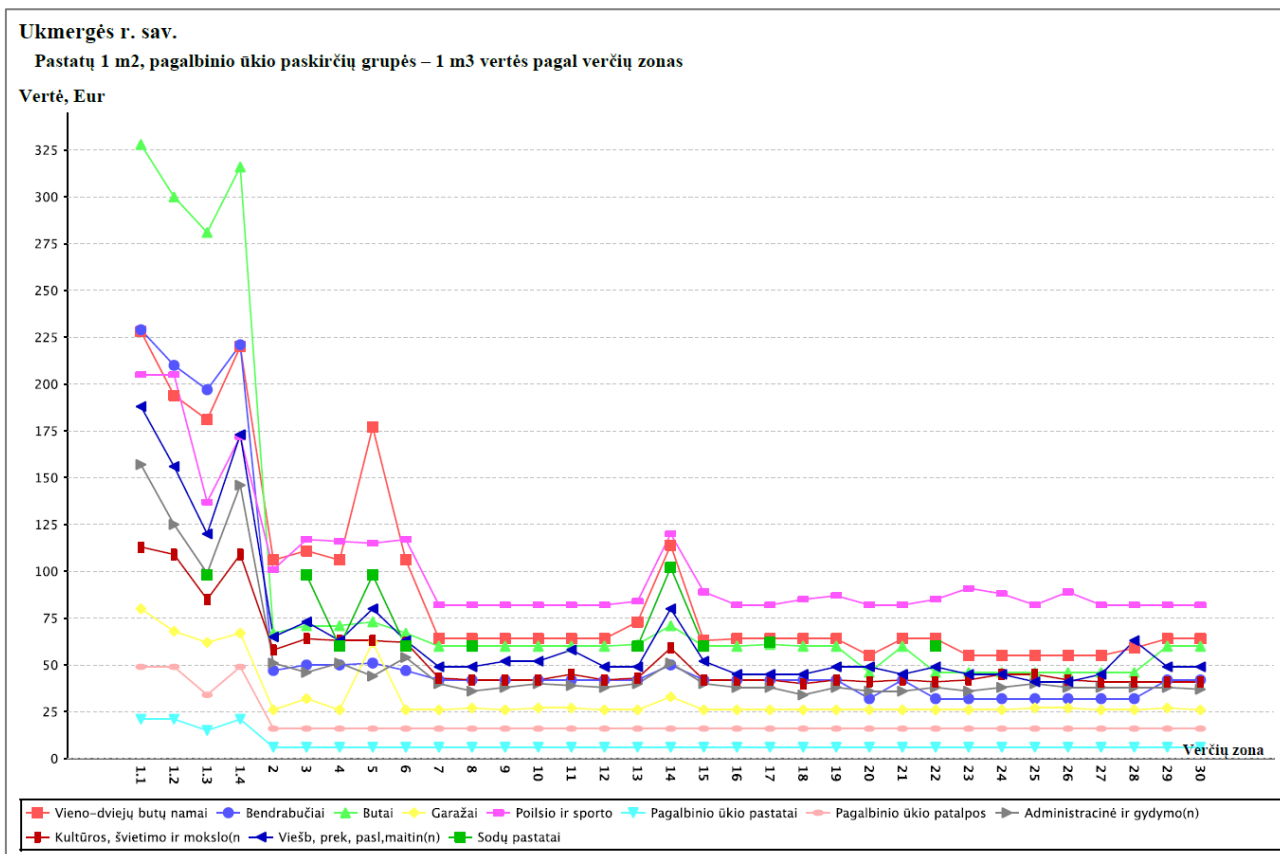
4.7. Ekspertinis vertinimas

Nekilnojamojo turto ekspertinis vertinimas – nekilnojamojo turto vertinimas, kai remiantis atskirų nekilnojamojo turto vienetų vertinimo patirtimi ir analize nustatomi vertinimo koeficientai, rodikliai ir kiti santykiniai lyginamieji dydžiai, leidžiantys įvertinti panašias savybes turintį turtą.

Ekspertinis vertinimas paprastai taikomas tais atvejais, kai trūksta rinkos duomenų, kad būtų galima taikyti lyginamąjį arba pajamų metodą.

4.8. Modelių, sudarytų lyginamuoju metodu, patikra

Ukmergės rajono savivaldybės nekilnojamojo turto vertinimo modelių, sudarytų lyginamuoju metodu, grafinė patikra pateikta 4.1 pav.

4.1 pav. Ukmergės rajono savivaldybės nekilnojamojo turto vertinimo modelių vertikali–horizontali patikra

4.1 pav. grafiko x ašyje atidėtos verčių zonos, y ašyje – vidutinės 1 m² vertės, apskaičiuotos pagal parengtus modelius vertinimo dieną – 2018 m. rugpjūčio 1 d. Gauta kreivė rodo 1 m² vertės kaitą teritoriniu, taip pat ir atskirų paskirčių grupių požiūriu. Tuo atveju, kai visų kreivių kaita verčių zonose turi panašias tendencijas, galima daryti išvadą, kad vertinimo modeliai sudaryti teisingai, ir atvirkščiai – susikirtus kreivėms, būtina patikrinti modelio teisingumą arba daryti išvadą, kad rinkos sąlygos verčių zonoje turi išskirtines aplinkybes.

Ukmergės rajono savivaldybės patikrinti ir atitinkantys nekilnojamojo turto rinkos konjunktūrą vertinimo modeliai pateikti interneto puslapyje <http://www.registrucentras.lt/ntr/vertinimas/masinis/masvert.php>, pasirinktos savivaldybės dokumente „Vertinimo modeliai lyginamuoju metodu“.

5. VERTINIMO MODELIŲ SUDARYMAS VERTINANT PAJAMŲ METODU

5.1. Vertinimo modelių sudarymas taikant pajamų metodą

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo 9 str. 2 d. 1 p., komercinio naudojimo nekilnojamasis turtas vertinamas lyginamuoju ir pajamų metodais, taikant masinį nekilnojamojo turto vertinimą. Pagal to paties įstatymo 2 str. 5 d. *komercinio naudojimo nekilnojamasis turtas – administracinės, maitinimo, paslaugų, prekybos, viešbučių, poilsio, gydymo, kultūros, mokslo ir sporto paskirties statiniai (patalpos).*

Pasirenkant vertinimo metodą, buvo atsižvelgta į Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo ir Turto ir verslo vertinimo metodikos nuostatas. Poilsio, kultūros, mokslo ir sporto paskirties pastatų (patalpų) nuomos sandorių fiksuojama mažai, todėl jų vertinimui taikant pajamų metodą galimos didelės vidutinių rinkos verčių paklaidos. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, ir siekiant tikslesnio įvertinimo, šis metodas minėtoms paskirtims nebuvo taikytas.

Pajamų metodas taikomas tada, kai tikimasi, kad vertinamo turto naudojimo vertė objektyviausiai parodys turto vertę rinkoje. Naudojimo vertė – apskaičiuota pinigų suma, rodanti turto ekonominį naudingumą tam tikram naudotojui. Pajamų metodas remiasi prielaida, kad egzistuoja apibrėžtas ryšys tarp grynujų (veiklos) pajamų, gaunamų iš objekto, ir to objekto rinkos vertės. Vertinant nekilnojamąjį turtą pajamų metodu, gali būti naudojamas:

1. kapitalizavimo skaičiavimo būdas;
2. diskontuotų pinigų srautų skaičiavimo būdas.

Nekilnojamojo turto masinio vertinimo modeliams sudaryti pajamų metodu taikytas kapitalizavimo skaičiavimo būdas. Šis metodas grindžiamas galimybe gauti pajamas nuomojant vertinamą turtą bei apskaičiuojant ir taikant kapitalizavimo normą.

Vertinamo turto naudojimo vertė, taikant tiesioginį pajamų kapitalizavimą, skaičiuojama pagal formulę:

$$NV = VP / r,$$

- čia: **NV** – naudojimo vertė;
VP – veiklos pajamos per metus;
r – kapitalizavimo normos rodiklis.

Nekilnojamojo turto masinio vertinimo modeliams sudaryti pajamų metodu panaudoti:

- Nekilnojamojo turto kadastro ir registro duomenys, apimantys jų kiekybines ir kokybines charakteristikas;
- nuomos sandorių kainos, užfiksuotos Registrų centre;
- nuomos sandorių kainos, užfiksuotos viešuose leidiniuose, internete panaudotos kaip pagalbiniai duomenys;
- individualių vertinimo ataskaitų, spaudos ir interneto informacija apie pasiūlos, nuomos kainas, užimtumą ir kt. panaudoti kaip pagalbiniai duomenys.

Nekilnojamojo turto verčių žemėlapių ir vertinimo modelių parengimą pajamų metodu sudaro 8 tarpusavyje susiję pagrindiniai etapai:

1. Rinkos duomenų patikra.
2. Pagalbinio modelio, nustatančio vidutinę nuomos vertę, specifikacija.
3. Pagalbinio modelio, nustatančio vidutinę nuomos vertę, kalibravimas.
4. Pagalbinio modelio, nustatančio vidutinę nuomos vertę, patikra.
5. Vertinamo nekilnojamojo turto grynujų pajamų nustatymas.
6. Kapitalizavimo normos nustatymas.
7. Žemės įtakos koeficiento statinyje nustatymas.
8. Pagrindinio modelio, nustatančio vertinamo nekilnojamojo turto vidutinę rinkos vertę, patikra.

Matematinė išraiška masinio vertinimo modelis pajamų metodu atrodo taip:

$$((BP \times (Užim\% / 100)) - (MokV \times (NTm\% / 100) + VRV \times (Drau\% / 100) + BP \times (Vald\% / 100) + BP \times (Remo\% / 100))) / (r / 100) \times \check{Z}VK,$$

čia: $BP = (\text{vid. nuomos vertė} \times (BnPl - PgPl \times 0,25)) \times 12,$

čia: vid. nuomos vertė = $b_0 \times X_1^{b_1} \times X_2^{b_2} \times \dots \times X_p^{b_p};$

$X_1, X_2, \dots, X_p$ – nepriklausomi kintamieji, b_0 – vidutinė (bazinė) nuomos kaina, $b_1, b_2, \dots, b_p$ – nepriklausomų kintamųjų koeficientai;

0,25 – 25 proc. mažinama pagalbinio ploto vidutinė nuomos vertė;

12 – mėnesių skaičius.

5.1 lentelė. Vertinimo modelių sudarytų taikant pajamų metodą kintamieji ir jų trumpiniai

Pavadinimas	Pavadinimo trumpinys
Draudimo išlaidų tarifas, proc.	Drau%
Turto valdymo ir kt. išlaidų tarifas, proc.	Vald%
Einamojo remonto išlaidos, proc.	Remo%
Užimtumo procentas, proc.	Uzim%
Kapitalizavimo normos rodiklis, proc.	r
Nekilnojamojo turto mokesčio tarifas, proc.	NTm%
Vidutinė rinkos vertė	VRV
Žemės vertės įtakos koef.	ŽVK
Mokestinė vertė	MokV
Grynosios veiklos pajamos, gaunamos iš nekilnojamojo turto	GP
Bendrosios pajamos	BP

5.2. Pagalbinio modelio, nustatančio vidutinę nuomos vertę, sudarymas

5.2.1. Ukmergės rajono savivaldybės nuomos duomenų statistiniai rodikliai

5.2. lentelė. Ukmergės r. sav. 2014-01-01 – 2018-08-01 pradinių nuomos sandorių duomenų statistiniai rodikliai

Nuomos sandorių skaičius	Aritmetinis vidurkis	Mediana	Vidutinis kvadratinis nuokrypis	Minimali vnt. kaina	Maksimali vnt. kaina
<i>Administracinės ir gydymo paskirčių grupės nekilnojamasis turtas</i>					
24	52,24	1,73	244,48	0,08	1200,00
<i>Viešbučių, prekybos, paslaugų ir maitinimo paskirčių grupės nekilnojamasis turtas</i>					
38	3,59	3,025	2,54	0,24	12,76

Nekilnojamojo turto nuomos rinka, ypač kaimiškose teritorijose, nėra paplitusi, o galiojantys teisės aktai nenustato privalomo nuomos sandorių registravimo Nekilnojamojo turto registre, todėl Vilniaus r. sav. užfiksuotų nuomos sandorių skaičius buvo nepakankamas vertinimo modeliams sudaryti, taikant pajamų metodą. Papildomai buvo surinkta žiniasklaidoje ir kituose informaciniuose šaltiniuose skelbiama informacija apie nuomos pasiūlos kainas. Vertinant Vilniaus r. sav. komercinio naudojimo nekilnojamąjį turtą pajamų metodu, buvo rinktos ir analizuotos ne tik šios, bet ir vertės požiūriu panašių teritorijų: Elektrėnų, Šalčininkų r., Širvintų r., Švenčionių r., Trakų r. ir Ukmergės r. nuomos kainos.

5.3 lentelė. Vilniaus aps. 2014-01-01 – 2018-08-01 nuomos kainų statistiniai rodikliai

Nuomos kainų skaičius	Aritmetinis vidurkis	Mediana	Vidutinis kvadratinis nuokrypis	Minimali vnt. kaina	Maksimali vnt. kaina
<i>Administracinės ir gydymo paskirčių grupės nekilnojamasis turtas</i>					
3973	13,77	7,71	88,11	0,01	3644,00
<i>Viešbučių, prekybos, paslaugų ir maitinimo paskirčių grupės nekilnojamasis turtas</i>					
2230	17,30	8,91	120,54	0,01	4444,00

Jei vertinamų paskirčių grupių (paskirčių) analizuojamose teritorijose (verčių zonose) nuomos kainos nėra žinomos, jos nustatomos rinkos modeliavimo arba ekspertiniu būdu.

5.2.2. Rinkos duomenų patikra

Modeliams sudaryti reikalingos sandorių nuomos kainos patikrinamos pagal komerciškumą ir vienodą sandorių sudarymo laiką. Komerciškumo kriterijus nustatomas atliekant išvestinio rodiklio – $1 \text{ m}^2/\text{mėn.}$ – nuomos kainų analizę, prieš tai atsisakant sandorių, kurių nuomos kainos neatitinka rinkos konjunktūros. Laiko kriterijaus – vienodo sandorių laiko – analizė neatsiejama nuo nustatytos masinio vertinimo datos ir yra labai svarbi aktyviai besikeičiančioje nekilnojamojo turto rinkoje. Laiko įtakos rinkos nuomos kainoms nustatymo būdai pateikti ataskaitos 4.3 poskyryje. Panaudojant ilgesnio laikotarpio nuomos kainas, laiko pataisos būtinumas ir jos dydis daugeliu atvejų nustatyti atliekant nuomos kainų tendencijos koeficiento analizę. Tais atvejais, kai pagalbiniam modeliui sudaryti užtenka paskutinių metų duomenų ir kai per tą laikotarpį nuomos vertės pokyčiai dėl laiko įtakos nėra reikšmingi, laiko pataisos nereikalingos.

Patikrinus ir laiko pataisa pakoregavus nuomos kainas, atliekama modelių specifikacija.

5.2.3. Pagalbinio modelio, nustatančio vidutinę nuomos vertę, specifikacija

Pagalbinio modelio, nustatančio vidutinę nuomos vertę, specifikacija – nuomos kainas lemiančių veiksnių ir nekilnojamojo turto charakteristikų bei jų sąveikos ryšių nustatymas. Specifikacija atliekama taikant statistinius skaičiavimus, grafinę analizę, koreliacines matricas, kitus matematinės analizės būdus.

Vadovaujantis Nekilnojamojo turto kadastro nuostatais ir atsižvelgiant į rinkos konjunktūrą, specifikacijos metu nekilnojamojo turto naudojimo paskirtys yra sugrupuotos į tas pačias verčių grupes, kaip ir vertinant lyginamuoju metodu.

Vietos veiksnys įvertinamas sudarant verčių žemėlapius. Naudojantis žemėlapiu nustatoma vietos įtaka vidutinei nuomos vertei ir dėl vertės zonoje esančių veiksnių homogeniškumo sumažinamas vertinimo modelio kintamųjų skaičius. Nekilnojamojo turto verčių zonų sudarymo taisyklės pateiktos ataskaitos 4.4.1 poskyryje.

Vertinant turtą pajamų metodu, naudojamos tos pačios verčių zonos kaip ir vertinant lyginamuoju metodu. Ukmergės rajono savivaldybė turi 33 verčių zonas verčių zonų žemėlapiu sudarymas ir trumpas zonų suskirstymo paaiškinimas aprašytas 4.4 poskyryje. Atlikus vertinamų paskirčių grupių rinkos analizę pagal vertinamo turto tipus, statybos metus ir nuomos kainas, verčių zonos buvo sujungtos taip pat, kaip ir vertinant lyginamuoju metodu.

Ukmergės r. savivaldybėje 2018 m. rugpjūčio 1 d. nuomos verčių laiko pataisa apskaičiuota panaudojant nuomos kainų tendencijos koeficiento analizę, taip pat nekilnojamojo turto paskirčių grupes (viešbučių, prekybos, paslaugų ir maitinimo bei administracinės ir gydymo) ir verčių zonas, kuriose laiko įtakos pataisa nustatyta reikšminga.

Kitiems kokybiniais ir kiekybiniais veiksniams nustatyti panaudotos koreliacinės matricos. Koreliacinė matrica nustato visų analizuojamų kintamųjų porų koreliacijos koeficientų reikšmes. Matricai sudaryti kokybiniai faktoriai išreiškiami skaitmenine forma. Aukštus koreliacijos laipsnius turinčiose porose vieno veiksnio atsisakoma. Koreliacine analize užbaigiama nekilnojamojo turto veiksnių specifikacija. Specifikacijos etape pasiekiamas rezultatas – nustatoma, kokie veiksniai ir kokioje verčių zonoje (teritorijoje) gali būti svarbūs apskaičiuojant nekilnojamojo turto vidutinę nuomos vertę. Lieka nustatyti veiksnių sąveikos ryšius. Sąveikos ryšiai nustatomi pasirenkant modelio tipą.

Nekilnojamojo turto vidutinei nuomos vertei nustatyti pasirinktas multiplikatyvinis modelis.

Multiplikatyvinio modelio forma yra tokia: $S = b_0 \times X_1^{b_1} \times X_2^{b_2} \times \dots \times X_p^{b_p}$,

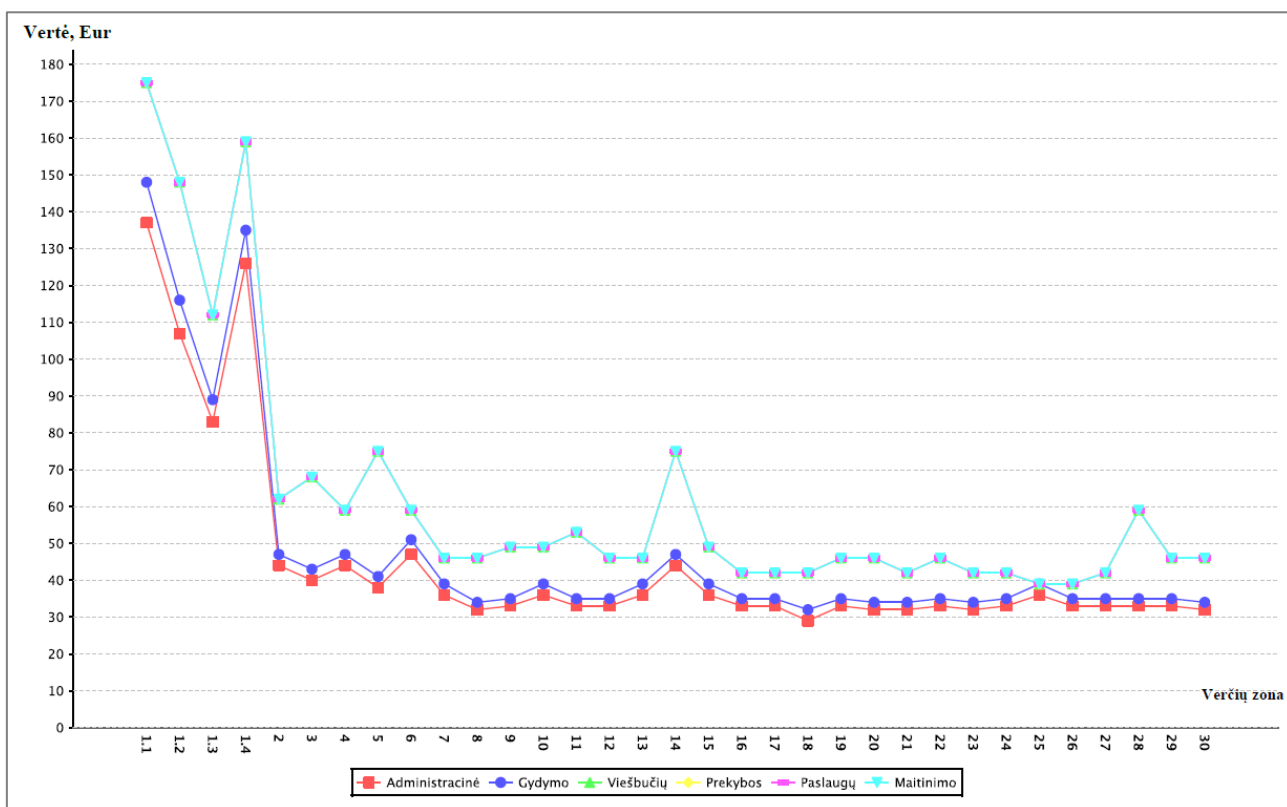
kur S – apskaičiuojama vertė, $X_1, X_2, \dots, X_p$ – nepriklausomi kintamieji, b_0 – konstanta, $b_1, b_2, \dots, b_p$ – nepriklausomų kintamųjų koeficientai.

Nustačius reikšmingus veiksnius ir parinkus modelio tipą, atliekamas modelio kalibravimas. Modelio kalibravimas – koeficientų masinio vertinimo modelyje nustatymo procesas. Kalibravimui

panaudota daugianarė regresinė analizė (DRA). DRA – statistinis nežinomų duomenų, panaudojant žinomą ir prieinamą informaciją, nustatymo būdas. Nekilnojamojo turto vertinime nežinomi duomenys yra nekilnojamojo turto rinkos vertės reikšmės, žinomi ir prieinami – nuomos kainos ir objektų charakteristikos. DRA leidžia nustatyti kiekvieno analizuojamo faktoriaus koeficientų reikšmes, kurias įvedus į modelį apskaičiuojamos vertinamų objektų vidutinės nuomos vertės.

5.2.4. Pagalbinio modelio, nustatančio vidutinę nuomos vertę, patikra

Nustačius koeficientų reikšmes, statistinėmis ir grafinėmis priemonėmis tikrinamas pagalbinio modelio patikimumas. Jis įvertinamas pagal aritmetinio vidurkio, medianos, dispersijos, vidutinio kvadratinio nuokrypio, standartinio nuokrypio, koreliacijos koeficiento, modelio apibrėžtumo (determinacijos) koeficiento, variacijos koeficiento reikšmes. Statistinių rodiklių paaiškinimas pateiktas 3.4 poskyryje. Grafinė pagalbinių modelių, kurie nustato vidutinę nuomos vertę, patikra pateikta 5.1 pav.

5.1 pav. Ukmergės r. savivaldybės nekilnojamojo turto vidutinių nuomos verčių vertinimo modelių vertikali–horizontali patikra

5.1 pav. grafiko x ašyje atidėtos verčių zonos, y ašyje – vidutinės nuomos vertės (Eur/m²/mėn.), apskaičiuotos pagal parengtus pagalbinius modelius vertinimo dieną – 2018 m. rugpjūčio 1 d. Gauta kreivė rodo vidutinės nuomos vertės (Eur/m²/mėn.) kaitą teritoriniu, taip pat ir atskirų paskirčių grupių požiūriu. Tuo atveju, kai visų kreivių kaita verčių zonose turi panašias tendencijas, galima daryti išvadą, kad nustatytų vidutinių nuomos verčių vertinimo modeliai sudaryti teisingai, ir atvirkščiai – susikertant kreivėms, būtina patikrinti modelių teisingumą ir papildomai atlikti rinkos analizę arba daryti išvadą, kad rinkos sąlygos verčių zonoje turi išskirtines aplinkybes.

Ukmergės rajono savivaldybės patikrinti ir atitinkantys nekilnojamojo turto rinkos konjunktūrą pagalbiniai vertinimo modeliai pateikti interneto puslapyje <http://www.registrucentras.lt/ntr/vertinimas/masinis/masvert.php>, pasirinktos savivaldybės dokumente „Vertinimo modeliai pajamų metodu“.

5.3. Vertinamo nekilnojamojo turto grynujų pajamų nustatymas

Grynosios pajamos – skirtumas tarp bendrųjų nuomos pajamų ir išlaidų:

Grynosios metinės pajamos = bendrosios metinės pajamos – lėšų praradimas dėl neužimtumo – turtui tenkančios metinės išlaidos.

Atlikus vertinamo turto analizę dėl nuomojamų patalpų pagrindinio ir pagalbinio plotų, priimta, kad skirtumas tarp šių plotų verčių yra 25 proc. Todėl, apskaičiuojant bendrąsias metines pajamas, nustatyta vidutinė nuomos vertė dauginama iš bendro ploto, o pagalbiniam plotui tenkanti nuomos vertė mažinama 25 proc.

Bendrosios metinės pajamos = (vidutinė nuomos vertė) × vertinamo objekto bendras objekto plotas + (- 25 proc. nuo pagalbinio ploto) × 12,

čia: 12 – mėnesių skaičius.

Lėšų praradimas dėl neužimtumo arba pajamų netekimas dėl neišnuomoto ploto, nustatomas procentais nuo bendrųjų metinių pajamų. Ukmergės rajono savivaldybėje nustatyta, kad vertinamo komercinio (gydymo, viešbučių, prekybos, paslaugų ir maitinimo paskirčių) turto neužimtumas yra 20 proc., t. y. pajamų netekimo koeficientas $(1-0,2) = 0,8$. Administracinės paskirties turto neužimtumas yra 25 proc., t. y. pajamų netekimo koeficientas $(1-0,25) = 0,75$.

Turtui tenkančios metinės išlaidos. Sudarant Ukmergės rajono savivaldybės masinio vertinimo modelius pajamų metodu taikomi vidutiniai metinių išlaidų dydžiai nurodyti 5.4 lentelėje.

5.4 lentelė. Vertinamam turtui tenkančios metinės išlaidos

Išlaidos	Paskirtis	Procentais
Nekilnojamojo turto mokestis ¹	Administracinė ir gydymo	0,9
	Viešbučių, prekybos, paslaugų ir maitinimo	0,9
Draudimas ²	Administracinė ir gydymo	0,1
	Viešbučių, prekybos, paslaugų ir maitinimo	0,1
Turto valdymo išlaidos ³	Administracinė ir gydymo	2
	Viešbučių, prekybos, paslaugų ir maitinimo	2
Einamojo remonto išlaidos ⁴	Administracinė ir gydymo	2
	Viešbučių, prekybos, paslaugų ir maitinimo	2

1. Nekilnojamojo turto mokestis. Ukmergės r. sav. 2017 m. balandžio 28 d. sprendimu Nr. 7-123 „Dėl nekilnojamojo turto mokesčio tarifų nustatymo“ nekilnojamojo turto mokestis yra nustatytas 0,9 proc. nuo nekilnojamojo turto mokesstinės vertės (fiziniams asmenims nustatytas 0,5 proc. nekilnojamojo turto mokestis nuo nekilnojamojo turto mokesstinės vertės; juridiniams asmenims, atitiktiniams labai mažų įmonių apibrėžimą pagal Lietuvos Respublikos smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatymo 3 straipsnio 3 dalies reikalavimus, nustatytas 0,7 proc. nekilnojamojo turto mokestis nuo nekilnojamojo turto mokesstinės vertės). Tokiu būdu:

*Nekilnojamojo turto mokestis = galiojanti objekto mokesstinė vertė * 0,009.*

Statinio mokesstinė vertė skelbiama http://www.registrucentras.lt/masvert/paieska_un.jsp.

2. Draudimo išlaidos apskaičiuojamos paėmus 0,1 proc. nuo vertinamo objekto galiojančios vidutinės rinkos vertės. Draudimo įmoka dažniausiai sudaro apie 0,01–0,2proc. draudimo sumos. Ji priklauso nuo pasirinktų apdraustų rizikų bei kitų faktorių. Draudimo vertė yra draudžiamų turtinių interesų vertė, kuri nurodoma draudimo sutartyje. Draudimo suma dažniausiai nustatoma pagal apdraustų daiktų įsigijimo kainą arba pagal statinių plotą. Skirtingos draudimo kompanijos taiko skirtingas draudimo sumos nustatymo metodikas.

3. Turto valdymo išlaidos – 2 proc. nuo bendrųjų metinių pajamų. Turto valdymo išlaidos nustatomos remiantis turto valdymo įmonių apklausos duomenimis.

4. Einamojo remonto išlaidos – 2 proc. nuo bendrųjų metinių pajamų. Objektų išlaikymo kaštus sudaro kasdieniai poreikiai, todėl svarbu nustatyti procentinę dalį pajamų skirtų

einamiesiems remonto darbams. Šios išlaidos dažniausiai sudaro 1-3 proc. nuo gaunamų metinių pajamų iš patalpų nuomos.

Skaičiuojant savininko išlaidas, laikoma, kad nuomininkai sumoka komunalinius mokesčius (proporcingai nuomojamam plotui).

5.4. Kapitalizavimo normos nustatymas

Kapitalizavimo norma yra pagrindinis faktorius, darantis įtaką grynujų pajamų kapitalizavimui. Nustatant nekilnojamojo turto vidutinę rinkos vertę, kapitalizavimo norma reikalinga vienu metų grynosioms pajamoms, gaunamoms iš įprastinių pelno normų, būdingų analogiškam turtui rinkoje, kapitalizuoti. Tai galima atlikti remiantis nominaliaisiais arba realiaisiais dydžiais. Svarbiausias uždavinys, tenkantis vertintojui nustatant kapitalizavimo normą, yra įvertinti investicijos į nekilnojamąjį turtą riziką. Pagal užsienio šalių nekilnojamojo turto praktiką, ji priklauso nuo tokių faktorių:

- nekilnojamojo turto lokalizacijos – kuo patrauklesnė vietovė, kuo palankesnės ekonominės sąlygos toje vietovėje, tuo kapitalizavimo norma bus žemesnė;
- pasiūlos ir paklausos santykio – jeigu vertinamo objekto paklausa didesnė, jo teikiamų pajamų kapitalizavimo norma žemesnė.

Bet iš esmės, kapitalizavimo norma priklauso nuo verslo stabilumo.

Sprendžiant, kokią kapitalizavimo normą pasirinkti kapitalizuojant grynąsias pajamas, sprendžiama pagal vertinimo metu vyraujančius santykius vietinėje nekilnojamojo turto rinkoje. Be to, ypatingą reikšmę čia turi pasiūlos ir paklausos santykis. Į skirtingus kapitalizavimo normų dydžius atsižvelgiama pagal pastatų rūšį. Taip pat kaimo vietovėje esančio pastato kapitalizavimo norma didesnė nei miesto, nes čia nuomos mokesčio dydis remiasi realiąja verte ir paprastai būna mažesnis nei miestuose. Vadinas, kaimo teritorijoje esantis nekilnojamasis turtas blogiau kapitalizuojamas nei mieste esantys objektai. Jei paklausa labai didelė, kapitalizavimo normų dydžius reikia sumažinti, ir priešingai, sunkiai parduodamo nekilnojamojo turto kapitalizavimo normos turi būti didinamos.

Apskritai galioja principas – kuo didesnė kapitalo investavimo į nekilnojamąjį turtą rizika, tuo didesnė turi būti imama kapitalizavimo norma. Kapitalizavimo normos nustatymo metodai yra šie:

1. Rinkos analogų metodas.
2. Paskolos padengimo koeficiento metodas (angl. *Debt Coverage Ratio Approach*).
3. Susietų investicijų metodas (angl. *Band of Investment Approach*).
4. Susietų investicijų pagal fizinius komponentus metodas.
5. Sumavimo metodas.

Paskolos padengimo koeficiento metodu ir susietų investicijų metodu kapitalizavimo norma skaičiuojama, kai naudojamos skolintos lėšos. Šie metodai nėra pagrindiniai, labiau pagalbiniai, nes gaunama orientacinė kapitalizavimo normos reikšmė, kai rinkos duomenys nepakankamai patikimi.

Susietų investicijų pagal fizinius komponentus metodu kapitalizavimo norma skaičiuojama kaip vidutinis dydis tarp žemės kapitalizavimo normos ir pagerinimų kapitalizavimo normos. Šis metodas naudotinas, jeigu informacija apie lyginamuosius objektus suteikia galimybę tiksliai nustatyti kapitalizavimo normas fiziniams komponentams, taip pat komponentų (žemės ir pagerinimų) dalį bendroje vertėje.

Sumavimo metodu kapitalizavimo norma nustatoma pagal nerizikingas palūkanų normas, pvz., bazines (prie jų pridedamos kompensacijos už riziką, žemą likvidumą ir investicijų vadybą), ir leidžia vertintojui padaryti tam tikras pataisas dėl skirtumų tarp nekilnojamojo turto pajamų srautų ir kitų pajamų srautų. Taigi šis metodas grindžiamas pelningumo ir galimų alternatyvių investicijų supriešinimu. Jo esmė – pirmojo kapitalizavimo normos dėmens palaipsnio sumavimo būdas, kurio pagrindu imama nerizikinga palūkanų norma ir prie jos pridedami įvairių jau išvardytų rizikos veiksnių pataisymai. Šį metodą matematiškai galima išreikšti taip:

$$r = Y_b + \Sigma DY_i,$$

čia: Y_b – bazinė norma (imama nerizikinga arba mažiausiai rizikinga palūkanų norma),
 DY_i – i-asis pataisymas.

Nerizikinga palūkanų norma – palūkanų norma, grindžiama vyriausybinių ilgalaikių vertybinių popierių pelningumo dydžiu arba patikimiausių šalies bankų palūkanų normų dydžiu. Prie nerizikingos normos pridedamos rizikos pataisos (kai kuriuose literatūros šaltiniuose dar vadinamos premijomis), kurios susijusios su vertinamo nekilnojamojo turto ypatybėmis.

Rinkos analogų metodas. Tai vienas iš plačiausiai taikomų kapitalizacijos normos nustatymo būdų. Kapitalizavimo normų dydžiai gali būti išvesti pagal sudarytų vietinės nekilnojamojo turto rinkos pirkimo–pardavimo sandorių kainas, taikant formulę:

$$r = \text{Grynosios nuomos pajamos per metus} / \text{Pirkimo–pardavimo kaina},$$

čia: r – kapitalizavimo norma.

Akivaizdu, kad nežymi kapitalizavimo normos skaičiavimo paklaida turi didelę reikšmę kapitalizuotai vertei, ypač kai pajamos didelės ir kapitalizavimo norma žema. Todėl kapitalizavimo normą reikia apskaičiuoti labai atidžiai ir remiantis rinkos duomenimis.

Ukmergės rajono savivaldybėje kapitalizacijos normos nustatymui pasirinktas rinkos analogų metodas ir atlikta sugretinamų objektų pardavimo ir nuomos kainų analizė. Dėl rinkos duomenų trūkumo, analizei panaudotos ne tik Ukmergės r. sav. esančių objektų pardavimo ir nuomos kainos, bet ir kitų, rinkos požiūriu panašių Vilniaus apskrities savivaldybių pardavimo ir nuomos kainos. Išanalizavus skirtumus tarp komercinio naudojimo turto paskirčių kapitalizacijos normų, paskirčių įtaka kapitalizacijos normai nenustatyta.

Ukmergės rajono savivaldybėje administracinės ir gydymo bei viešbučių, prekybos, paslaugų ir maitinimo paskirčių nekilnojamajam turtui priimama kapitalizavimo norma nurodyta 5.5 lentelėje.

5.5 lentelė. Kapitalizavimo normos nustatymas

Sandorio data	Savivaldybė	Gyvenvietė	Gatvė	Paskirtis	Isigytas plotas, kv.m	Sandorio suma, Eur	Grynosios metinės pajamos, Eur	r proc.
2015-05	Elektrėnų sav.	Vievis	Kranto g.	Paslaugų	157,40	25000	3177	12,69
2017-06	Švenčionių r. sav.	Švenčionys	Bažnyčios g.	Paslaugų	316,84	23500	2896	12,35
2015-04	Vilniaus r. sav.	Avižieniai	Sudervės g.	Prekybos	295,28	92678	11403	12,30
2016-10	Trakų r. sav.	Lentvaris	Kęstučio g.	Paslaugų	801,34	141000	17118	12,14
2015-12	Trakų r. sav.	Lentvaris	Klevų al.	Paslaugų	43,50	12000	1413	11,77
2015-07	Švenčionių r. sav.	Švenčionys	A. Rymo g.	Prekybos	15,76	1320	155	11,71
2017-11	Trakų r. sav.	Paluknys	Oreivių g.	Maitinimo	294,55	52348	6098	11,63
2014-12	Vilniaus r. sav.	Raudondvaris	Aleksandro Parčevskio g.	Administracinė	677,86	37651	4367	11,58
2014-04	Elektrėnų sav.	Jagėlonys	Vytauto g.	Paslaugų	141,32	12164	1264	11,43
2017-06	Vilniaus r. sav.	Rukainiai	Vilniaus g.	Paslaugų	151,12	18679	2113	11,28
2017-05	Ukmergės r. sav.	Ukmergė	Gedimino g.	Prekybos	223,75	35000	3893	11,16
2015-03	Švenčionių r. sav.	Švenčionėliai	Priestočio g.	Prekybos	42,54	5162	573	11,14
2015-03	Švenčionių r. sav.	Švenčionėliai	Priestočio g.	Prekybos	56,35	6838	760	11,14
2014-02	Vilniaus r. sav.	Nemenčinė	T. Kosciuškos g.	Paslaugų	43,43	13033	1441	11,06
2017-04	Švenčionių r. sav.	Bačkininkai	Ežero g.	Administracinė	111,41	4500	491	11,02
2015-06	Vilniaus r. sav.	Rudamina	Gamyklos g.	Prekybos	760,41	199000	20005	10,93
2018-03	Švenčionių r. sav.	Prienai	Sodų g.	Maitinimo	210,51	15500	1641	10,93
2015-08	Trakų r. sav.	Trakai	Aukštadvario g.	Paslaugų	158,53	61000	5486	10,44
2015-08	Trakų r. sav.	Trakai	Aukštadvario g.	Paslaugų	22,26	61000	879	10,41
2014-04	Vilniaus r. sav.	Skaidiškės	Sodų g.	Viešbučių	79,54	33306	3444	10,34
2016-12	Vilniaus r. sav.	Nemenčinė	Piliakalnio g.	Administracinė	214,34	58000	4187	10,05

Sandorio data	Savivaldybė	Gyvenvietė	Gatvė	Paskirtis	Įsigytas plotas, kv.m	Sandorio suma, Eur	Grynosios metinės pajamos, Eur	r proc.
2015-10	Trakų r. sav.	Trakai	Mindaugo g.	Administracinė	66,24	32400	3250	10,03
2014-08	Elektrėnų sav.	Vievis	Semeliškių g.	Prekybos	431,06	86886	8042	9,96
2015-09	Vilniaus r. sav.	Skaidiškės	Sodų g.	Viešbučių	88,23	38519	3817	9,90
2014-07	Vilniaus r. sav.	Nemenčinė	Bažnyčios g.	Administracinė	89,94	21722	2137	9,84
2017-12	Širvintų r. sav.	Širvintos	Upelio g.	Prekybos	96,35	28000	2667	9,56
2016-06	Vilniaus r. sav.	Skaidiškės	Sodų g.	Viešbučių	59,44	27653	2622	9,49
2017-01	Vilniaus r. sav.	Paberžė	Vilniaus g.	Prekybos	562,45	86866	8012	9,25
2018-05	Elektrėnų sav.	Gilučiai	Liepų g.	Prekybos	142,96	28000	1811	9,02
2017-01	Vilniaus r. sav.	Skaidiškės	Sodų g.	Viešbučių	59,44	30000	2622	8,73
2014-11	Trakų r. sav.	Lentvaris	Bažnyčios g.	Prekybos	319,79	144810	10963	8,61
2014-09	Vilniaus r. sav.	Lavoriškės	Vilniaus g.	Administracinė	102,76	9557	754	8,59
2016-05	Švenčionių r. sav.	Milkuškos	Didžioji g.	Gydymo	45,07	1600	138	8,51
2017-08	Vilniaus r. sav.	Skaidiškės	Sodų g.	Prekybos	35,06	18000	1491	8,29
2014-09	Širvintų r. sav.	Širvintos	P. Cvirkos g.	Gydymo	573,87	123668	9427	8,00
2016-11	Ukmergės r. sav.	Ukmergė	Gedimino g.	Prekybos	56,77	20000	1531	7,75
2014-03	Elektrėnų sav.	Elektrėnai	Taikos g.	Prekybos	37,43	13612	1035	7,60
2017-09	Ukmergės r. sav.	Ukmergė	Kauno g.	Paslaugų	55,79	20000	1253	7,35
2017-09	Ukmergės r. sav.	Ukmergė	Kauno g.	Paslaugų	9,64	20000	216	7,34
2016-12	Šalčininkų r. sav.	Jašiūnai	Lydos g.	Maitinimo	148,84	32000	2316	7,31
2015-09	Elektrėnų sav.	Pastrėvys		Administracinė	42,53	6500	474	7,28
Kapitalizavimo norma priimama								10,00

5.5. Žemės vertės įtakos koeficientas

Nustatant nekilnojamojo turto rinkos vertę pajamų metodu, turtinio komplekso vertė sudėtinėms vertinamo objekto dalims turėtų būti paskirstoma proporcingai, o ne sumavimo ar atėmimo būdu. Pajamų ir pelno srautai turi įtakos ir statinio, ir žemės vertės dalims. Kadangi vertinant statinius pajamų metodu, šiuo metu nėra technologinių galimybių masiniu vertinimo būdu susieti žemės su statiniu ir nustatyti, ar žemė priklauso pastato savininkui nuosavybės teise, ar šis žemės sklypas nuomojamas, todėl daroma prielaida, kad visi žemės sklypai yra suformuoti ir mokesčių mokėtojai priklauso nuosavybės teise.

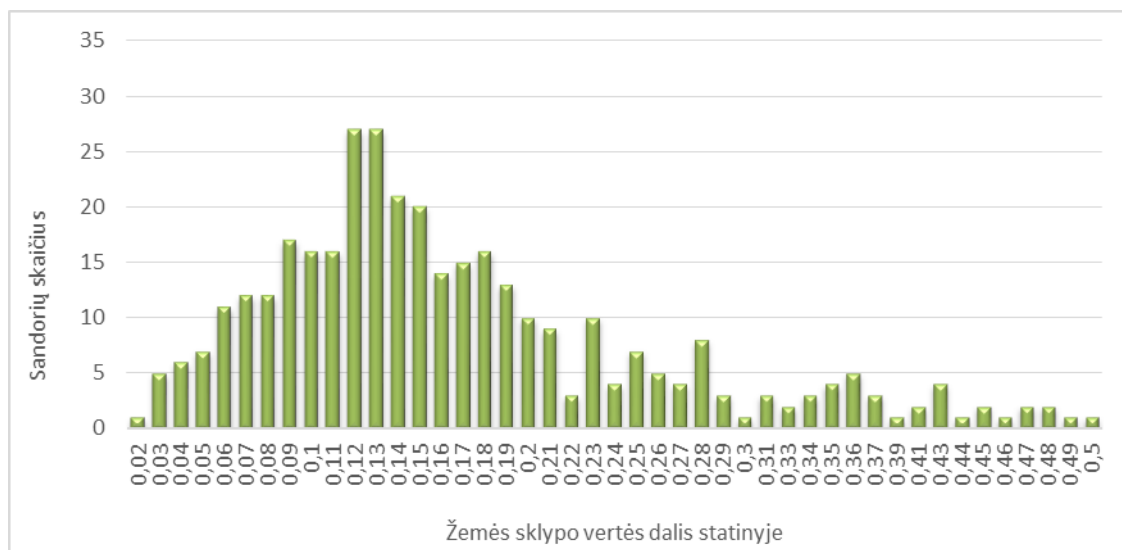
Atsižvelgiant į užsienio ekspertų rekomendacijas, nustatant žemės vertės dalį bendroje statinio vertėje, kuri nustatyta pajamų metodu, arba žemės vertės įtakos koeficientą (ŽVK), reikia atsižvelgti į vietovę (miestas, kaimas ir pan.), paskirtį, žemės sklypo dydį, užstatymą ir pan.

Praktikoje plačiai naudojami įvairūs žemės ir statinių atskyrimo metodai. Vienas iš jų yra santykio metodas – analizuojant panašius pardavimus, nustatomas žemės vertės ir pastatų bei statinių vertės santykis, kurį naudojant bendra turto vertė paskirstoma žemei ir statiniams. Pavyzdys, kaip atskiriama objekto vertės dalis, pateikiamas 5.6 lentelėje:

5.6 lentelė. Žemės ir statinių atskyrimo būdas

Sandoryje dalyvavę objektai	Masinio vertinimo vertė, Eur	Dalis	Koef.	Sandorio suma 250 000 Eur	Padalinta objekto kaina, Eur
Žemės sklypas	17 500	17 500/350 000	0,05	250 000×0,05	12 500
Pastatas	329 000	329 000/350 000	0,94	250 000×0,94	235 000
Ūkinis pastatas	3 500	3 500/350 000	0,01	250 000×0,01	2 500
Visų sandoryje dalyvavusių objektų vertė, nustatyta masiniu vertinimu	350 000				250 000

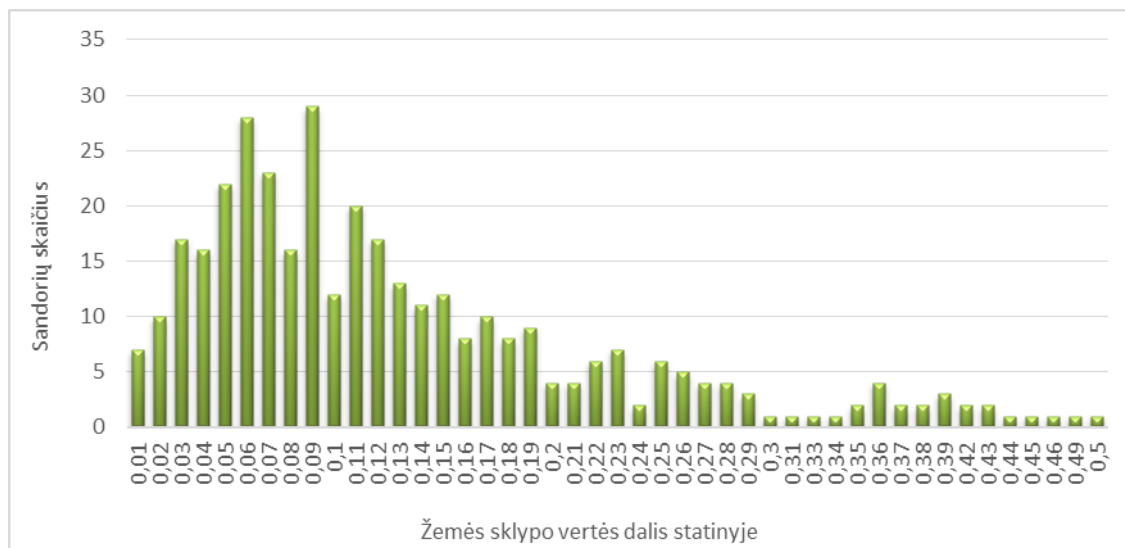
Nustatant žemės vertės įtakos koeficientą, buvo nagrinėjami visos Lietuvos Respublikos vertinamų paskirčių 2013–2018* m. Nekilnojamojo turto sandorių bazės duomenys. Analizės rezultatai pateikti 5.2 pav. ir 5.3 pav.

Vidurkis	0,17
Mediana	0,15

5.2 pav. Žemės sklypo vertės dalies statinyje miestuose-savivaldybėse analizė

Išnagrinėjus vertinamų paskirčių miestuose-savivaldybėse 357 sandorius, nustatyta, kad žemės sklypo vertės dalis statinyje sudaro 15 proc.

Vidurkis	0,13
Mediana	0,10

5.3 pav. Žemės sklypo vertės dalies statinyje savivaldybių centruose, likusiuose miesteliuose ir kaimuose analizė

Išnagrinėjus likusiuose miesteliuose ir kaimuose 359 sandorius, nustatyta, kad žemės sklypo vertės dalis statinyje sudaro 10 proc.

* 2018 m. – sandoriai, įvykę 2018 m. sausio–birželio mėnesiais.

6. NEKILNOJAMOJO TURTO VERČIŲ SUVESTINĖ

Viešbučių, prekybos, paslaugų, maitinimo bei administracinės ir gydymo paskirčių nekilnojamojo turto vertės nustatytos lyginamuoju ir pajamų metodais.

Turto vertinimo praktika rodo, jei turtas naudojamas laikantis maksimalaus ir geriausio panaudojimo principo, turto (verslo) vadyba yra efektyvi, o verslas neturi skolų ar kitų įsipareigojimų, tiek lyginamuoju, tiek pajamų metodu nustatyta turto vertė sutampa arba yra artimos. Masinio vertinimo rezultatai, t. y. Ukmergės r. savivaldybės teritorijoje esančių nekilnojamojo turto objektų vidutinių rinkos verčių, apskaičiuotų lyginamuoju ir pajamų metodais, svertinių vidurkių pagal verčių zonas ir paskirčių grupes palyginimas, pateikiami 6.1 lentelėje. Nedidelis atotrūkis tarp vidutinių rinkos verčių, nustatytų skirtingais metodais, rodo, kad tiek lyginamuoju, tiek pajamų metodu nustatytos vertės atitinka vidutinę rinkos būklę.

6.1.lentelė. Masinio vertinimo rezultatų palyginimas pagal verčių zonas ir paskirčių grupes

Verčių Zonos Nr.	Įvertintų daiktų skaičius	Vieneto svertinis vidurkis apskaičiuotas lyginamuoju metodu (Eur/kv.m)	Vieneto svertinis vidurkis apskaičiuotas pajamų metodu (Eur/kv.m)	Verčių procentinis skirtumas, proc.
<i>Administracinės ir gydymo paskirčių grupė</i>				
53.1.1	74	172,79	152,62	13,22
53.1.2	23	146,13	128,63	13,60
53.1.3	70	97,11	83,85	15,82
53.1.4	21	154,63	135,61	14,03
53.2	1	66,27	57,65	14,94
53.3	6	57,75	50,50	14,36
53.4	8	57,45	50,23	14,37
53.5	3	53,09	45,22	17,40
53.7	4	49,18	44,63	10,19
53.8	2	48,19	41,99	14,78
53.9	3	41,60	36,51	13,94
53.10	3	36,90	33,42	10,41
53.11	5	42,33	37,66	12,41
53.12	2	43,96	40,98	7,26
53.13	7	46,34	42,91	8,02
53.14	2	60,16	52,33	14,95
53.15	3	52,98	46,81	13,18
53.16	5	52,05	46,15	12,78
53.17	2	48,34	42,40	14,00
53.18	2	37,41	32,44	15,35
53.19	2	40,71	36,12	12,71
53.20	3	42,44	37,34	13,66
53.21	1	54,11	47,14	14,78
53.23	3	53,20	46,44	14,55
53.24	3	42,93	38,51	11,49
53.25	1	63,47	56,57	12,21
<i>Viešbučių, prekybos, paslaugų ir maitinimo paskirčių grupė</i>				
53.1.1	159	195,15	180,27	8,25
53.1.2	45	179,53	171,18	4,88
53.1.3	64	117,39	109,61	7,10
53.1.4	21	218,88	202,00	8,35
53.2	3	71,37	67,49	5,75
53.3	5	78,53	72,16	8,83
53.4	4	57,19	54,34	5,24
53.5	1	73,58	69,17	6,39
53.7	1	54,27	50,99	6,44
53.8	5	57,30	53,79	6,52
53.9	7	50,63	47,80	5,90

Verčių Zonos Nr.	Įvertintų daiktų skaičius	Vieneto svertinis vidurkis apskaičiuotas lyginamuoju metodu (Eur/kv.m)	Vieneto svertinis vidurkis apskaičiuotas pajamų metodu (Eur/kv.m)	Verčių procentinis skirtumas, proc.
53.10	3	53,02	50,22	5,59
53.11	5	64,77	58,59	10,54
53.12	6	52,04	49,25	5,66
53.13	7	49,44	46,19	7,03
53.14	2	117,49	110,39	6,43
53.15	4	45,77	42,69	7,22
53.16	7	53,54	49,90	7,30
53.17	7	48,38	44,75	8,11
53.18	5	54,23	50,06	8,33
53.19	6	50,61	47,54	6,45
53.20	12	59,44	53,87	10,35
53.21	3	48,12	45,03	6,85
53.22	4	64,54	60,54	6,62
53.23	7	49,95	46,60	7,19
53.24	6	49,68	46,32	7,25
53.25	1	48,66	45,67	6,53
53.26	4	32,93	31,10	5,90
53.27	5	48,21	44,95	7,24
53.29	6	67,25	63,20	6,42
53.30	4	64,91	60,84	6,69

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo 9 str. 2 d. 1 p., Registrų centras, atlikdamas Ukmergės r. savivaldybės nekilnojamojo turto masinį vertinimą pagal 2018 m. rugpjūčio 1 d. rinkos būklę, viešbučių, prekybos, paslaugų, maitinimo, administracinės ir gydymo paskirties objektus įvertino lyginamuoju ir pajamų (pajamų kapitalizavimo) metodais.

Išlaikant masinio vertinimo pagrindinius principus, vidutinė rinkos vertė pajamų metodu buvo nustatyta ne kiekvieno konkretaus objekto, bet panašių objektų grupės pagal apibendrintus panašias savybes turinčių objektų grupių duomenis, atliekant duomenų statistinę analizę. Šiuo metu galiojantys teisės aktai nenustato privalomo nuomos sandorių registravimo Nekilnojamojo turto registre, todėl Nekilnojamojo turto registro duomenų bazėje fiksuojama tik dalis rinkoje įvykusių nuomos sandorių kainų, o kaimiškose teritorijose nekilnojamojo turto nuomos rinka bendrai nėra itin aktyvi. Dėl šių priežasčių, Ukmergės r. savivaldybėje nepakako Nekilnojamojo turto registro duomenų bazėje užfiksuotų nuomos sandorių duomenų pajamų metodui taikyti, todėl papildomai buvo surinkta žiniasklaidoje ir kituose informaciniuose šaltiniuose skelbiama informacija apie nuomos pasiūlos kainas. Vertinimas buvo atliekamas statistiškai analizuojant Nekilnojamojo turto registro duomenų bazėje esančias statinių nuomos kainas ir Registrų centro papildomai surinktus finansinius-ekonominius duomenis: pajamas, išlaidas, nuomos kainas, užimtumą, viešbučių kambarių skaičių, vidutinę kambario kainą ir kt. Trūkstant nuomos rinkos duomenų, kai kuriose verčių zonose vertinimo modeliai buvo sudaromi taikant ekspertinį vertinimą arba rinkos modeliavimo būdu. Vienas svarbiausių pajamų metodo elementų – nekilnojamojo turto kapitalizavimo norma buvo nustatyta rinkos analogų metodu.

Pajamų metodas remiasi prielaida, kad iš objekto gaunamos grynosios (veiklos) pajamos ir to objekto rinkos vertės yra tiesiogiai susijusios. Tačiau rodiklių, reikalingų pajamų metodui taikyti, apskaičiavimas Lietuvos Respublikos teisės aktais patvirtintuose turto vertinimo metodiniuose dokumentuose nėra aiškiai reglamentuotas ir yra turto bei verslo vertintojų diskusijų tiek Lietuvoje, tiek užsienyje objektas. Atsižvelgdami į metodinį neapibrėžtumą, taip pat į oficialių Nekilnojamojo turto registre įregistruotų nuomos sandorių duomenų, reikalingų pajamų metodo taikymui, stygių, Registrų centro vertintojai mano, kad lyginamuoju metodu nustatytos vertės yra patikimesnės ir labiau atspindi rinkos situaciją. Lyginamojo metodo privalumu laikytina ir tai, kad Lietuvos nekilnojamojo turto rinkoje ir atitinkamai Sandorių duomenų bazėje dominuoja pirkimo–pardavimo

sandoriai, todėl vertės skaičiavimai, atlikti remiantis didesniu rinkos duomenų kiekiu, yra tikslesni ir patikimesni.

Vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo 5 str. 1 d. 1 p., kuris nustato, kad „turto vertė nustatoma vadovaujantis rinkos ekonomikos logika bei kriterijais, rinkos ir ekonominių sąlygų tyrimų bei stebėjimų rezultatais“, ir Nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo 9 str. 2 d. 1 p., kuris nustato, kad „masinio vertinimo metodą, objektyviausiai atspindintį vertinamo nekilnojamojo turto vidutinę rinkos vertę, parenka turto vertintojas“, taip pat anksčiau išvardytais faktais ir pastebėjimais, Registrų centro vertintojai mano, kad vertinamo nekilnojamojo turto vidutinės rinkos vertės objektyviausiai ir tiksliausiai atspindi nekilnojamojo turto vertės, nustatytos lyginamuoju metodu.

7. NEKILNOJAMOJO TURTO VIDUTINĖS RINKOS VERTĖS APSKAIČIAVIMAS

7.1. Nekilnojamojo turto vidutinei rinkos vertei apskaičiuoti būtini duomenys

Nekilnojamojo turto vidutinei rinkos vertei apskaičiuoti būtini duomenys:

1.1. adresas;

1.2. objekto charakteristika:

- naudojimo paskirtis;
- bendras plotas (m²);
- kitos charakteristikos, nurodytos modelio kintamųjų ir jų koeficientų lentelėse;

1.3. verčių zonos, kurioje yra vertinamas objektas, numeris;

1.4. vertės apskaičiavimo modelis;

Vertinimo modeliuose naudojamų ženklų paaiškinimas:

S	objekto vidutinė rinkos vertė;
+	suma;
-	atimtis;
* ar ×	daugyba;
^{1,1252}	kėlimo laipsniu ženklas ir laipsnio rodiklis 1,1252;
=	lygybė;

7.1 lentelė. Vertinimo modeliuose naudojami atributų trumpiniai ir jų pavadinimai

Vertinimo atributo pavadinimo trumpinys	Vertinimo atributo pavadinimas
Sn	Sienų medžiaga
Šl	Šildymas
Vnd	Vandentiekis
IsApd	Apmūrytas
Duj	Dujos
Kv	Karštas vanduo
El	Elektra
Rūs	Rūsys
Bpl	Bendras plotas
PgNPl	Pagalbinis nenaudingas plotas
RūsPl	Rūsių (pusrūsių) plotas
GarPl	Garažų plotas
PgPl	Pagalbinis plotas
Auk	Aukštas
AukSk	Aukštų skaičius(pastato)
Tūris	Tūris
StMt	Statybos metai
RkMt	Rekonstrukcijos pabaigos metai
KrPb	Kapitalinio remonto pabaigos metai
Kamb	Kambarių skaičius
Pask	Paskirtis
Zona	Verčių zona
NPask	Namo paskirtis
Auk1	Pirmas aukštas
AukV	Viršutinis aukštas
StRek	Statybos-rekonstr. metų intervalai
Auk11	Vieno aukšto arba pirmas aukštas

Prie vertinimo atributo sutrumpinto pavadinimo gali būti pridedami kintamojo tipo trumpiniai: BIN – binaras, SKL – skaliaras, SKF – skaliariniai dydžiai, išreikšti funkcija, RKS – reikšmė, RKL – rodiklis.

7.2. Nekilnojamojo turto vidutinės rinkos vertės, nustatytos lyginamuoju metodu, apskaičiavimas

7.2.1. Nekilnojamojo turto vidutinės rinkos vertės, nustatytos lyginamuoju metodu, apskaičiavimo veiksmų eiliškumas

Taikant vertinimo modelius, sudarytus taikant lyginamąjį metodą, konkretaus nekilnojamojo turto vidutinė rinkos vertė apskaičiuojama šia tvarka:

1. Pagal nekilnojamojo turto naudojimo paskirtį, įrašytą Nekilnojamojo turto registre, nustatoma paskirties grupė.

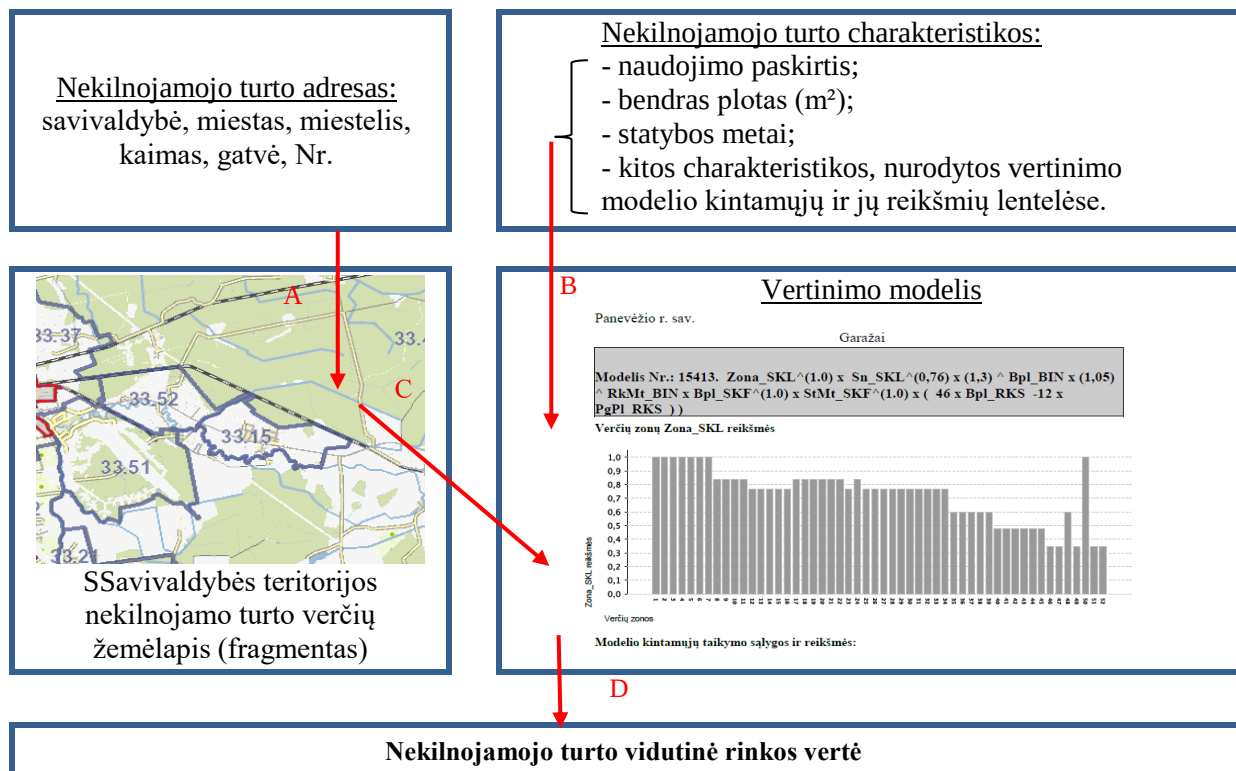
2. Pagal paskirties grupę parenkamas vertinimo modelis (7.1 pav. B rodyklė). Nekilnojamojo turto vertinimo modeliai, sudaryti taikant lyginamąjį metodą, pateikti interneto puslapyje <http://www.registrucentras.lt/ntr/vertinimas/masinis/masvert.php>, pasirinktos savivaldybės dokumente „Vertinimo modeliai lyginamuoju metodu“.

3. Pagal nekilnojamojo turto buvimo vietą nustatoma verčių zona. Verčių zonos numeris GIS priemonėmis pagal vertinamo nekilnojamojo turto adresą arba koordinates nustatomas savivaldybės teritorijos verčių žemėlapyje (7.1 pav. A rodyklė).

4. Pagal verčių zonos numerį ir kitas nekilnojamojo turto charakteristikas parenkamos reikšmės nurodytos vertinimo modelyje (7.1 pav. B ir C rodyklės).

5. Įrašius į vertinimo modelį reikšmes ir atlikus aritmetinius veiksmus, nustatoma nekilnojamojo turto vidutinė rinkos vertė (7.1 pav. D rodyklė).

6. Apskaičiuota nekilnojamojo turto vidutinė rinkos vertė apvalinama pagal 7.4 poskyryje aprašytas taisykles.

7.1 pav. Nekilnojamojo turto vidutinės rinkos vertės, nustatytos lyginamuoju metodu, apskaičiavimo veiksmų schema

7.2.2. Nekilnojamojo turto vidutinės rinkos vertės, nustatytos lyginamuoju metodu, apskaičiavimo pavyzdys

Vertinamo objekto charakteristika:

Adresas	– Kęstučio a., Ukmergės m., Ukmergės r. sav.
Naudojimo paskirtis	– prekybos
Sienų medžiaga	– plytos
Statybos metai	– 1986
Aukštas, kuriame yra objektas	– pirmas
Šildymas	– centrinis
Nuotekų šalinimas	– komunalinis nuotekų šalinimas ir vandentiekis
Objekto tipas	– patalpa
Objekto bendras plotas, m ²	– 172,42
Objekto pagalbinis plotas, m ²	– 30,00
Naudojimo paskirtis	– prekybos

Viešbučių, prekybos, paslaugų ir maitinimo paskirčių grupės turto vidutinė rinkos vertė apskaičiuojama pagal šį modelį:

VĮ Registrų centras

2019 m. masinis vertinimas

Ukmergės r. sav.

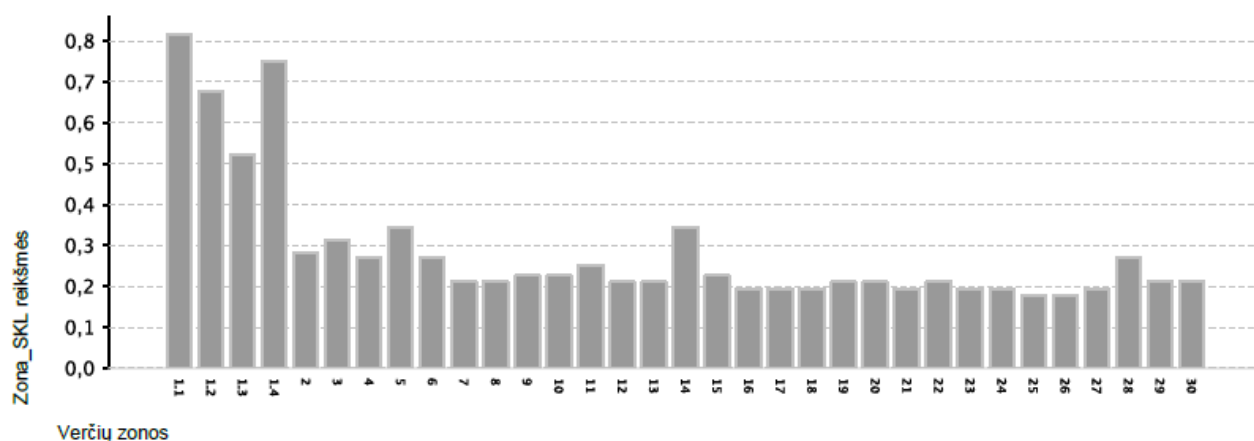
Viešb, prek, pasl,maitin(n)

Modelis Nr.: 16713. $Zona_SKL^{(0,995)} \times Pask_SKL^{(0,989)} \times RkMt_SKL^{(1,0)} \times KrPb_SKL^{(1,0)} \times Sn_SKL^{(0,527)} \times Auk_SKL^{(1,0)} \times (0,95)^{Šl_BIN} \times (0,95)^{Kanal_BIN} \times (1,05)^{ObjTi_BIN} \times Bpl_SKF^{(0,98)} \times StMt_SKF^{(0,951)} \times (359 \times Bpl_RKS - 90 \times PgPl_RKS)$

7.2 pav. Parinkto vertinimo modelio lyginamuoju metodu iškarpa (vertinimo modelis)

Kęstučio a., Ukmergės m., Ukmergės r. sav. yra 53.1.1 verčių zonoje – nustatoma pagal verčių zonų žemėlapi. Viešbučių, prekybos, paslaugų ir maitinimo paskirčių grupės modelio kintamųjų ir jų koeficientų lentelėse (atskiras priedas „Vertinimo modeliai lyginamuoju metodu“) parenkami vertinimo koeficientai.

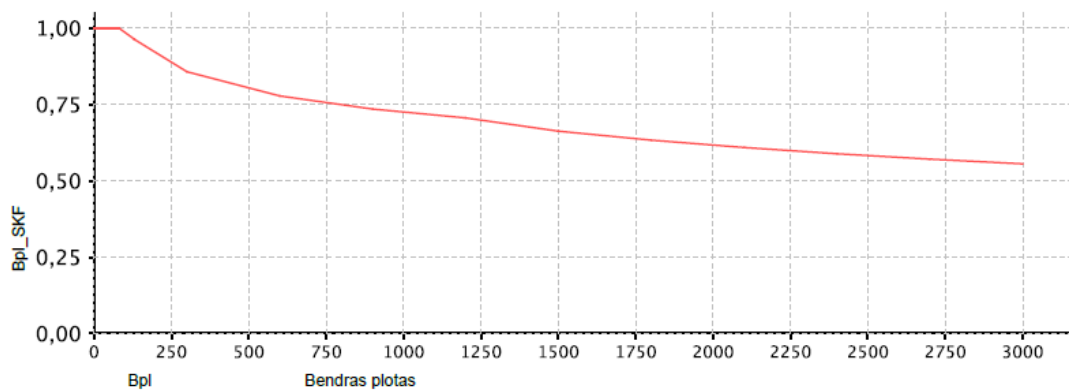
Verčių zonų Zona_SKL reikšmės

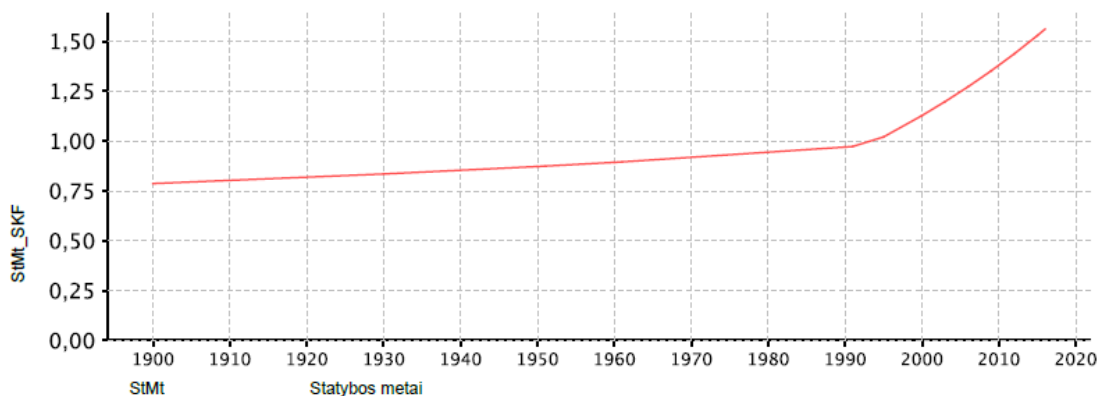
7.3 pav. Parinkto vertinimo modelio lyginamuoju metodu iškarpa (vertinimo modelio kintamųjų taikymo sąlygos ir reikšmės)

Modelio kintamųjų taikymo sąlygos ir reikšmės:

Paskirtis		Pagrindas: Pask_SKL		Laipsnis: 0.989	
Maitinimo	0.88	Paslaugų	0.78	Prekybos	1.0
Viešbučių	0.96				
Rekonstrukcijos metai		Pagrindas: RkMt_SKL		Laipsnis: 1.0	
1000-1994	1.0	1995-2000	1.02	2001-2005	1.1
2006-2010	1.15	2011-2016	1.2	2017-2020	1.25
Kapitalinio remonto		Pagrindas: KrPb_SKL		Laipsnis: 1.0	
2000-2009	1.02	2010-2016	1.05	2017-2020	1.1
Sienų medžiagos		Pagrindas: Sn_SKL		Laipsnis: 0.527	
Akmenbetonis	0.82	Asbestcementis su karkasu	0.27	Blokeliai	0.95
Gelžbetonio plokštės	0.69	Medis su karkasu	0.45	Metalas su karkasu	0.96
Molis	0.32	Monolitinis gelžbetonis	0.95	Plastikas su karkasu	0.58
Plytos	1.0	Rąstai	0.54	Stiklas su karkasu	0.96
Aukštas		Pagrindas: Auk_SKL		Laipsnis: 1.0	
0-0	0.8	1-1	1.05	2-25	1.0
Šildymas		Laipsnis: Šl_BIN		Pagrindas: 0.95	
Centrinis šildymas	0.0	Ind. centrinis šildymas	0.0	Vietinis šildymas	1.0
Krosninis šildymas	1.0	Nėra	1.0	Vietinis centrinis šildymas	0.0
Nuotekų šalinimas		Laipsnis: Kanal_BIN		Pagrindas: 0.95	
Komunalinis nuotekų	0.0	Nėra	1.0	Vietinis nuotekų šalinimas	0.0
Objekto tipas		Laipsnis: ObjTi_BIN		Pagrindas: 1.05	
Mišrus pastatas	1.0	Negyvenamas pastatas	1.0	Negyvenamoji patalpa	0.0
Bendras plotas		Bpl_SKF		0.98	

Statybos metai	StMt_SKF	0.951
----------------	----------	-------

7.4 pav. Parinkto vertinimo modelio lyginamuoju metodu iškarpa (vertinimo modelio kintamųjų taikymo sąlygos ir reikšmės)

Iš lentelių pagal vertinamo objekto charakteristikas parinktos reikšmės surašomos į vertinimo modelį:

$$S = (0,817^{0,995}) \cdot (1^{0,989}) \cdot (1^{0,527}) \cdot (10,05^{0,1}) \cdot (0,95^{0,1}) \cdot (0,95^{0,1}) \cdot (1,05^{0,1}) \cdot (0,93^{0,98}) \cdot (0,96^{0,951}) \cdot ((359 \cdot 172,42) - (90 \cdot 30))$$

Atliekami aritmetiniai veiksmai:

$$S = 0,818 \cdot 1,00 \cdot 1,00 \cdot 1,05 \cdot 1,00 \cdot 1,00 \cdot 1,00 \cdot 0,931 \cdot 0,962 \cdot (61898,78 - 2700) = 45\,539;$$

$$S = 45\,539 \text{ Eur, suapvalinus} - 45\,500 \text{ Eur.}$$

Išvada: Prekybos paskirties patalpų (172,42 kv. m bendro ploto, iš kurių 30 kv. m sudaro pagalbinis plotas), esančių Kęstučio a., Ukmergės m., Ukmergės r. sav., išsidėsčiusių 1986 m. pastatyto plytinio pastato pirmame aukšte, turinčių miesto komunikacijas, vidutinė rinkos vertė, nustatyta lyginamuoju metodu, yra 45 500 Eur.

Tokiu pačiu principu, taikant lyginamąjį metodą, apskaičiuojama ir kitų paskirčių grupių nekilnojamojo turto objektų vidutinė rinkos vertė lyginamuoju metodu.

7.3. Nekilnojamojo turto vidutinės rinkos vertės, nustatytos pajamų metodu, apskaičiavimas

7.3.1. Nekilnojamojo turto vidutinės rinkos vertės, nustatytos pajamų metodu, apskaičiavimo veiksmų eiliškumas

Taikant vertinimo modelius, sudarytus taikant pajamų metodą, konkretaus nekilnojamojo turto vidutinė rinkos vertė apskaičiuojama šia tvarka:

1. Pagal nekilnojamojo turto naudojimo paskirtį, įrašytą Nekilnojamojo turto registre, nustatoma paskirties grupė.

2. Pagal paskirties grupę parenkamas vertinimo modelis (7.5 pav. B rodyklė). Nekilnojamojo turto vertinimo modeliai, sudaryti taikant pajamų metodą, pateikti interneto puslapyje <http://www.registrucentras.lt/ntr/vertinimas/masinis/masvert.php>, pasirinktos savivaldybės dokumente „Vertinimo modeliai pajamų metodu“.

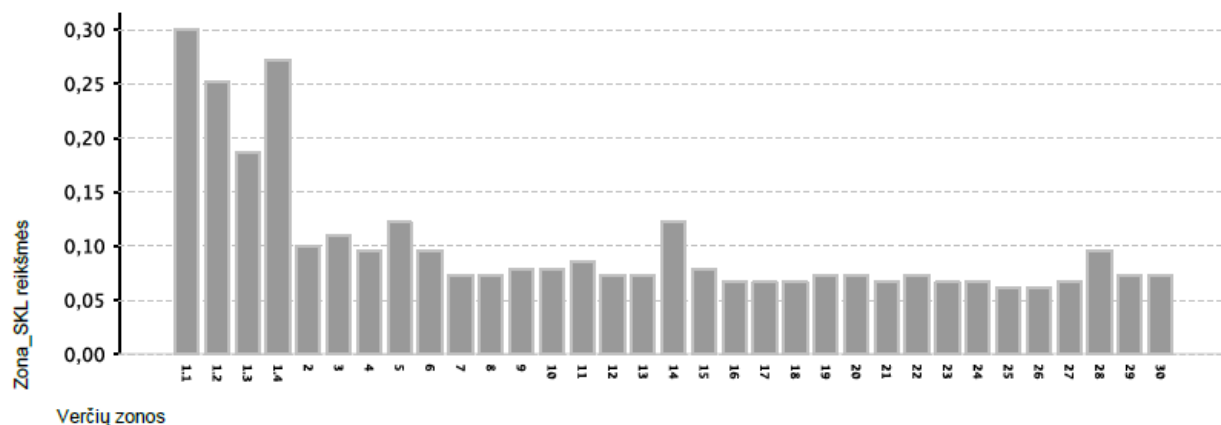
3. Pagal nekilnojamojo turto buvimo vietą nustatoma verčių zona. Verčių zonos numeris GIS priemonėmis pagal vertinamo nekilnojamojo turto adresą arba koordinates nustatomas savivaldybės teritorijos verčių žemėlapyje (7.5 pav. A rodyklė).

4. Pagal nekilnojamojo turto verčių zonos numerį ir kitas charakteristikas parenkamos reikšmės nurodytos vertinimo modelyje (7.5 pav. B ir C rodyklės).

5. Įrašius į vertinimo modelį reikšmes ir atlikus aritmetinius veiksmus, nustatoma nekilnojamojo turto vidutinė rinkos vertė (7.5 pav. D rodyklė).

6. Apskaičiuota nekilnojamojo turto vidutinė rinkos vertė apvalinama pagal 7.4 poskyryje aprašytas taisykles.

Verčių zonų Zona_SKL reikšmės

Modelio kintamųjų taikymo sąlygos ir reikšmės:

Paskirtis		Pagrindas: Pask_SKL		Laipsnis: 0.989	
Maitinimo	0.88	Paslaugų	0.78	Prekybos	1.0
Viešbučių	0.96				

Rekonstrukcijos metai		Pagrindas: RkMt_SKL		Laipsnis: 1.0	
1000-1994	1.0	1995-2000	1.02	2001-2005	1.05
2006-2011	1.12	2011-2020	1.18		

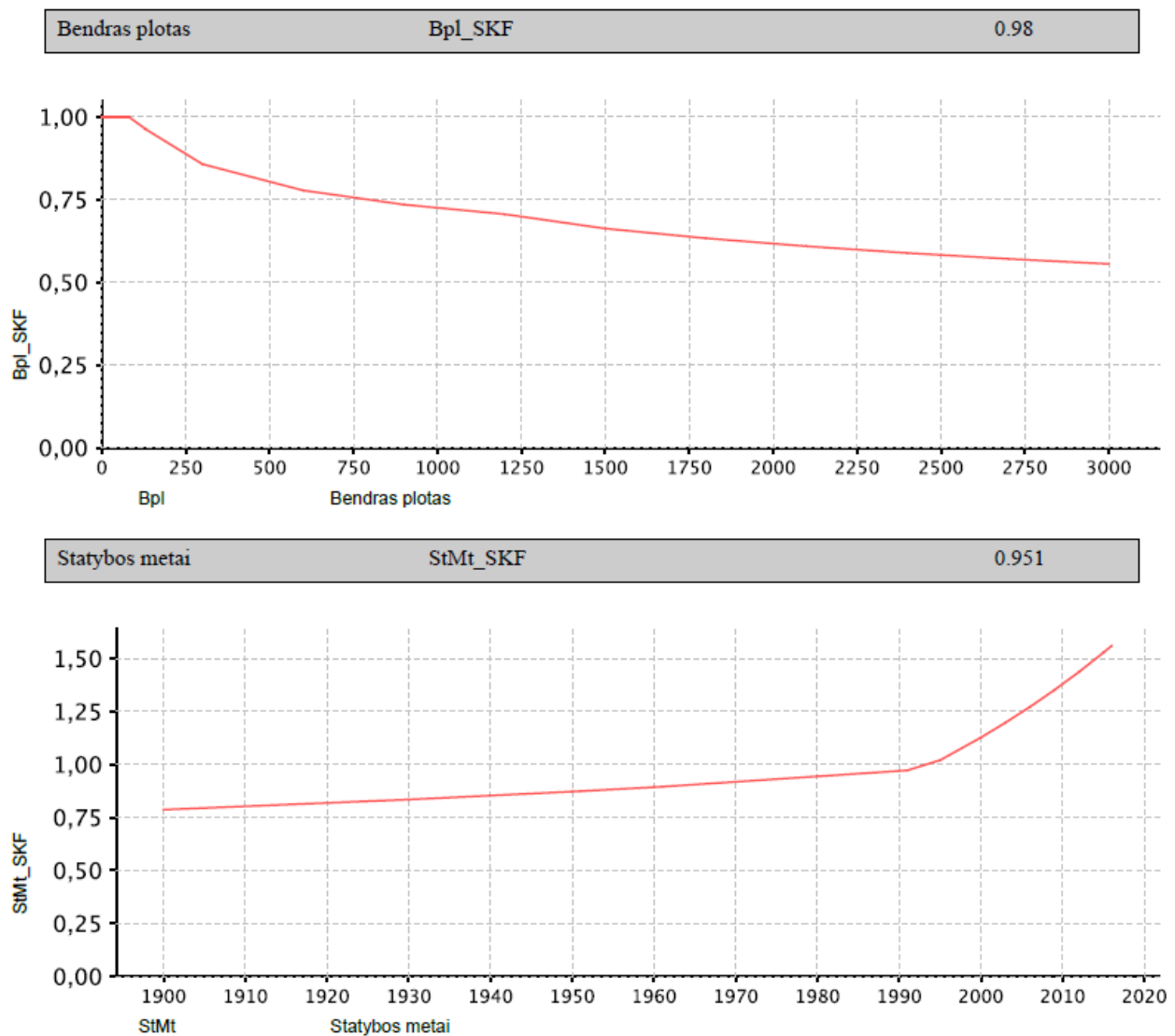
Sienų medžiagos		Pagrindas: Sn_SKL		Laipsnis: 0.527	
Akmenbetonis	0.82	Asbestcementis su karkasu	0.27	Blokeliai	0.95
Gelžbetonio plokštės	0.69	Medis su karkasu	0.45	Metalas su karkasu	0.96
Molis	0.32	Monolitinis gelžbetonis	0.95	Plastikas su karkasu	0.58
Plytos	1.0	Rąstai	0.54	Stiklas su karkasu	0.96

Aukštas		Pagrindas: Auk_SKL		Laipsnis: 1.0	
0-0	0.8	1-1	1.05	2-25	1.0

Šildymas		Laipsnis: Šl_BIN		Pagrindas: 0.95	
Centrinis šildymas	0.0	Ind. centrinis šildymas	0.0	Vietinis šildymas	1.0
Krosninis šildymas	1.0	Nėra	1.0	Vietinis centrinis šildymas	0.0

Nuotekų šalinimas		Laipsnis: Kanal_BIN		Pagrindas: 0.95	
Komunalinis nuotekų	0.0	Nėra	1.0	Vietinis nuotekų šalinimas	0.0

Objekto tipas		Laipsnis: ObjTi_BIN		Pagrindas: 1.05	
Mišrus pastatas	1.0	Negyvenamasis pastatas	1.0	Negyvenamoji patalpa	0.0

7.7 pav. Parinkto vertinimo modelio pajamų metodu iškarpa (pagalbinio vertinimo modelio kintamųjų taikymo sąlygos ir reikšmės)

Iš lentelių pagal vertinamo objekto charakteristikas parinktos reikšmės surašomos į vertinimo modelį:

$$S = (0,3 \wedge 0,95) * (0,78 \wedge 0,989) * (1,00 \wedge 0,527) * (0,95 \wedge 0) * (0,95 \wedge 0) * (1,05 \wedge 1) * (0,85 \wedge 0,98) * (1,02 \wedge 0,951) * 11,45.$$

Atliekami aritmetiniai veiksmai:

$$S = 0,319 * 0,782 * 1,00 * 1,00 * 1,00 * 1,05 * 0,853 * 1,019 * 11,45 = 2,61 \text{ Eur.}$$

$$\text{Vidutinė nuomos kaina} = 2,61 \text{ Eur/m}^2/\text{mėn.}$$

Suskaičiavus vertinamo objekto 1 m² vidutinę nuomos vertę, apskaičiuojame viso objekto vidutinę rinkos vertę pagal formulę:

$$((BP \times (U\dot{z}im\% / 100)) - (MokV \times (NTm\% / 100) + VRV \times (Drau\% / 100) + BP \times (Vald\% / 100) + BP \times (Remo\% / 100))) / (r / 100) \times \dot{Z}VK,$$

kur:

BP (Bendrosios metinės pajamos) =

Vidutinė nuomos vertė $\times$ (BnPl - PgPl $\times$ 0,25) $\times$ 12

MokV - mokesstinė vertė

VRV - vidutinė rinkos vertė

BnPl - bendras plotas

PgPl - pagalbinis plotas

Kitų modelio rodiklių aprašymas pateiktas pajamų rodiklių lentelėje.

Pajamų rodikliai

Paskirtis:	Paslaugų	
Drau%	Draudimo išlaidų procentas	0,1
r	Kapitalizavimo norma	10
NTm%	NT mokesčio išlaidų procentas	0,9
Remo%	Remonto išlaidų procentas	2
Vald%	Turto valdymo išlaidų procentas	2
Užim%	Užimtumo procentas	80
ŽVK	Žemės vertės įtakos koeficientas	0,9

7.8 pav. Parinkto vertinimo modelio pajamų metodu iškarpa (vertinimo modelis ir kitų modelio rodiklių aprašymas)

Atliekami skaičiavimai:

$$BP = 2,61 \times (329,98 - (112,88 \times 0,25)) \times 12 = 9\,451 \text{ Eur};$$

$$((BP \times (U\dot{z}im\% / 100)) - (MokV \times (NTm\% / 100) + VRV \times (Drau\% / 100) + BP \times (Vald\% / 100) + BP \times (Remo\% / 100))) / (r / 100) \times \dot{Z}VK,$$

$$((9451 \times (80/100)) - (60900 \times (0,9/100) + 62500 \times (0,1/100) + 9451 \times (2/100) + 9451 \times (2/100))) / (10/100) \times 0,9$$

$$= 59\,149 \text{ Eur, suapvalinus} - 59\,100 \text{ Eur.}$$

Išvada: Paslaugų paskirties pastato (329,98 kv. m bendro ploto, iš kurio 112,88 kv. m sudaro pagalbinis plotas), esančio Vytauto g., Ukmergės m., Ukmergės r. sav., pastatyto 1995 m., vidutinė rinkos vertė, nustatyta pajamų metodu, yra 59 100 Eur.

Taip pat, taikant pajamų metodą, apskaičiuojama ir kitų paskirčių grupių nekilnojamojo turto objektų vidutinė rinkos vertė.

7.4. Apskaičiuotos vidutinės rinkos vertės apvalinimo tvarka

Nekilnojamojo turto vidutinė rinkos vertė, apvalinama Nekilnojamojo turto vertinimo taisyklių 22 punkte nustatyta tvarka.

Apskaičiuojant nekilnojamojo turto vidutinę rinkos vertę, apvalinama iki sveikų skaičių, laikantis skaičių apvalinimo taisyklių (jeigu skaitmuo po paskutinio reikšminio skaitmens yra 5 arba didesnis, prie paskutinio reikšminio skaitmens pridedamas 1, jeigu skaitmuo po paskutinio reikšminio skaitmens yra mažesnis negu 5, paskutinis reikšminis skaitmuo lieka nepakitęs), tokiu tikslumu:

1. iki 1000 eurų – sveikais skaičiais (pavyzdžiui, 544,20 apvalinama į 544);
2. nuo 1 000 eurų iki 10 000 eurų – dešimtimis (pavyzdžiui, 8 294 apvalinama į 8 290);
3. nuo 10 000 eurų iki 100 000 eurų – šimtais (pavyzdžiui, 95 296 apvalinama į 95 300);
4. nuo daugiau kaip 100 000 eurų – tūkstančiais (pavyzdžiui, 775 294 apvalinama į 775 000).

8. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

Nekilnojamojo turto (statinių) vidutinės rinkos vertės apskaičiuojamos vadovaujantis Registrų centro direktoriaus įsakymu patvirtintais Ukmergės rajono savivaldybės teritorijos nekilnojamojo turto masinio vertinimo dokumentais, kurie yra paskelbti Registrų centro interneto puslapyje <http://www.registrucentras.lt/ntr/vertinimas/masinis/masvert.php> ir Teisės aktų registre www.e-tar.lt. Pagal masinio vertinimo dokumentus apskaičiuotos vidutinės rinkos vertės skelbiamos Registrų centro interneto puslapyje http://www.registrucentras.lt/masvert/paieska_obj.jsp ir Regionų geoinformacinės aplinkos paslaugos (REGIA) interneto puslapyje www.regia.lt, paieškos lauke įvedus statinio unikalų numerį.

Nekilnojamojo turto (statinių) vidutinės rinkos vertės įsigalioja Registrų centro direktoriaus įsakymu nustatyta tvarka ir terminais.

L. e. direktoriaus pavaduotojo teisių registrams
pareigas

Kazys Maksvytis

Vertinimo valstybės reikmėms skyriaus vyriausioji
vertintoja, nekilnojamojo turto vertintoja
(kvalifikacijos pažymėjimas Nr. A 000050)

Veronika Valentinavičienė

Vertinimo valstybės reikmėms skyriaus vyresnioji
vertintoja, nekilnojamojo turto vertintoja
(kvalifikacijos pažymėjimas Nr. 000165)

Božena Sinickaja

Vertinimo valstybės reikmėms skyriaus vyresnioji
vertintoja, nekilnojamojo turto vertintojo asistentė
(kvalifikacijos pažymėjimas Nr. A 001875)

Kristina Bakanienė

Vertinimo valstybės reikmėms skyriaus
l. e. vyresniosios vertintojos pareigas

Miglė Lazauskaitė

9. LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto mokesčio įstatymas.
2. Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymas.
3. Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro įstatymas.
4. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. rugsėjo 29 d. nutarimas Nr. 1049 „Dėl Nekilnojamojo turto vertinimo taisyklių patvirtinimo“.
5. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 15 d. nutarimas Nr. 534 „Dėl Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro nuostatų patvirtinimo“.
6. Lietuvos Respublikos finansų ministro 2012 m. balandžio 27 d. įsakymas Nr. 1K-159 „Dėl Turto ir verslo vertinimo metodikos patvirtinimo“.
7. Lietuvos Respublikos finansų ministro 2010 m. gruodžio 22 d. įsakymas Nr. 1K-402 „Dėl Lietuvos Respublikos savivaldybių teritorijų ir Lietuvos Respublikos teritorijos nekilnojamojo turto vertinimo masiniu būdu dokumentų tvirtinimo“.
8. Lietuvos Respublikos finansų ministro 2015 m. gruodžio 21 d. įsakymas Nr. 1K-374 „Dėl Lietuvos Respublikos savivaldybių teritorijų ir Lietuvos Respublikos teritorijos nekilnojamojo turto vertinimo masiniu būdu dokumentų tvirtinimo“.
9. Tarptautinė vertinimo standartų taryba, 2017, *Tarptautiniai vertinimo standartai*. Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnybos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos vertimas į lietuvių k. (pirminė vertimo versija). Prieiga per internetą: <http://www.avnt.lt/assets/Teisine-informacija/Vertinimas/IVS-2017-LT2red.pdf>.
10. Europos vertintojų asociacijos grupė, 2016, *Europos vertinimo standartai*. Lietuvos turto vertintojų asociacijos vertimas į lietuvių k. Prieiga per internetą: <http://www.ltva.lt/wp-content/uploads/2017/07/europos-vertinimo-standartai-2016galutinis.pdf>.
11. Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto registre įregistruotų statinių apskaitos duomenys 2014 m. sausio 1 d., Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos, valstybės įmonė Registrų centras. Vilnius, 2014.
12. Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto registre įregistruotų statinių apskaitos duomenys 2015 m. sausio 1 d., Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos, valstybės įmonė Registrų centras. Vilnius, 2015.
13. Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto registre įregistruotų statinių apskaitos duomenys 2016 m. sausio 1 d., Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos, valstybės įmonė Registrų centras. Vilnius, 2016.
14. Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto registre įregistruotų statinių apskaitos duomenys 2017 m. sausio 1 d., Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos, valstybės įmonė Registrų centras. Vilnius, 2017.
15. Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto registre įregistruotų statinių apskaitos duomenys 2018 m. sausio 1 d., Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos, valstybės įmonė Registrų centras. Vilnius, 2018.
16. Standard on Mass Appraisal of Real Property, International Association of Assessing Officers, 2008.
17. Standard on Automated Valuation Models (AVMs), International Association of Assessing Officers, 2003.
18. Eckert, Joseph K., R. Gloudemans, R. Almy, Ed. Property appraisal and assessment administration, Chicago: International Association of Assessing Officers, 1990.
19. Gloudemans, Robert J. Mass Appraisal of Real Property. Chicago: International Association of Assessing Officers, 1999.
20. Ward, Richard D. Seminario medžiaga: NCSS statistinė programa ir jos panaudojimas masiniam vertinimui, 2012.
21. Woolery, A. Property Tax Principles and Practice. Taiwan: Land Reform Training Institute in association with the Lincoln Institute of Land Policy in Taoyuan, 1989.

22. Youngman, J. M. and Malme, J. H. An international survey of taxes on land and buildings. Boston: Kluwer Law and Taxation Publishers, 1994.
23. Benvenuti, A. The Value of Real Estate between Building and Land. 2007.
24. Gloudemans, Robert J. An Empirical Analysis of the Incidence of Location on Land and Building Values. Prepared Under a David C. Lincoln Fellowship in Land Value Taxation for Lincoln Institute of Land Policy Cambridge, Massachusetts, 2001.
25. Edited by Mark R. Linne, MAI, SPA with Michelle M. Thomson, PhD. Visual Valuation. Implementing Valuation Modeling and Geographic Information Solutions. Appraisal Institute, 550 West Van Buren, Chicago, 2010.
26. Tumelionis, A. Nekilnojamojo turto rinkos modeliavimas neaktyvios rinkos teritorijose, *Turto vertinimo teorijos ir praktikos apybraižos 2010/2011*. Elektroninis mokslo darbų leidinys. Vilnius, 2011. Interneto prieiga: www.aivaweb.com/images/3496/baigtasleidinys2011.pdf.
27. Mass Appraisal and Multiple Regression Analysis for Income Properties The Winnipeg Experience, International Property Tax Institute, 2006.
28. Kane, M. Steven, Linne, Mark R., Johnson, Jeffrey A. Practical Applications in Appraisal Valuation Modeling. Chicago: Appraisal Institute, 2004.
29. Fisher, Jeffrey D., Martin, Robert S. Income property appraisal. Real Estate Education Company, 1994.

10. PRIEDAI

NEKILNOJAMOJO TURTO MASINIO VERTINIMO DOKUMENTŲ VIEŠO SVARSTYMO SU VISUOMENE ATASKAITA

2018 m. spalio 11 d.

Vadovaudamasi Nekilnojamojo turto vertinimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. rugsėjo 29 d. nutarimu Nr. 1049 „Dėl Nekilnojamojo turto vertinimo taisyklių patvirtinimo“, 37 punktu, valstybės įmonė Registrų centras nuo 2018 m. rugsėjo 24 d. iki spalio 5 d. pristatė Ukmergės rajono savivaldybės teritorijos nekilnojamojo turto masinio vertinimo dokumentus viešam svarstymui su visuomene. Apie nekilnojamojo turto masinio vertinimo dokumentų viešą svarstymą 2018 m. rugsėjo 4 d. buvo paskelbta leidinyje „Ukmergės žinios“.

Nekilnojamojo turto masinio vertinimo dokumentų viešo svarstymo su visuomene rezultatai:

Per nustatytą 10 darbo dienų laikotarpį susipažinti su Ukmergės rajono savivaldybės teritorijos nekilnojamojo turto masinio vertinimo dokumentais neatvyko nė vienas gyventojas, taip pat nebuvo sulaukta ir interesantų skambučių.

Vertinimo valstybės reikmėms skyriaus
vyresnioji vertintoja,
nekilnojamojo turto vertintoja
(kvalifikacijos pažymėjimas Nr. 000165)

Božena Sinickaja

Vertinimo valstybės reikmėms skyriaus
l. e. vyresniosios vertintojos pareigas

Miglė Lazauskaitė

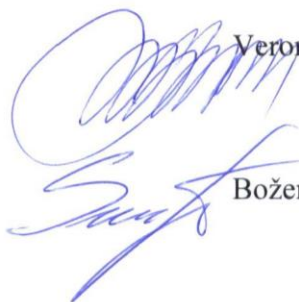
**NEKILNOJAMOJO TURTO MASINIO VERTINIMO DOKUMENTŲ DERINIMO SU
SAVIVALDYBE ATASKAITA**

2018 m. spalio 16 d.

Vadovaudamasi Nekilnojamojo turto vertinimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. rugsėjo 29 d. nutarimo Nr. 1049 „Dėl Nekilnojamojo turto vertinimo taisyklių patvirtinimo“, 36.1 papunkčiu, valstybės įmonė Registrų centras 2018-09-07 raštu Nr. (1.1.31.)s-8159 „Dėl žemės ir nekilnojamojo turto masinio vertinimo dokumentų svarstymo“ paprašė Ukmergės rajono savivaldybės pateikti pastabas dėl nekilnojamojo turto masinio vertinimo dokumentų.

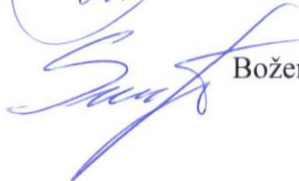
Per nustatytą 30 dienų laikotarpį nuo dokumentų gavimo Ukmergės rajono savivaldybė pastabų nepateikė.

Vertinimo valstybės reikmėms skyriaus vyriausioji
vertintoja, nekilnojamojo turto vertintoja
(kvalifikacijos pažymėjimas Nr. A 000050)

Veronika Valentinavičienė

Vertinimo valstybės reikmėms skyriaus vyresnioji
vertintoja, nekilnojamojo turto vertintoja
(kvalifikacijos pažymėjimas Nr. 000165)

Božena Sinickaja

Vertinimo valstybės reikmėms skyriaus vyresnioji
vertintoja, nekilnojamojo turto vertintojo asistentė
(kvalifikacijos pažymėjimas Nr. A 001875)

Kristina Bakanienė

Vertinimo valstybės reikmėms skyriaus
l. e. vyresniosios vertintojos pareigas

Miglė Lazauskaitė